UN EPISODI DE TRAGÓ DE NOGUERA EN EL SEGLE XVIII

Xavier Mora Giné

30 de juliol de 2026

Imatge de Sant Joan Baptista pertanyent a l'església d'Alberola.
Probablement va ser donació de mossèn Joan Pedra,
un dels protagonistes d'aquest episodi, o de la seva família.

Aquesta obra està disponible a les adreces següents:
https://archive.org/details/EpisodiTragoXVIII
https://mat.uab.cat/~xmora/historia/EpisodiTragoXVIII.pdf

i pot ser reproduïda total o parcialment
sota les condicions de la llicència
Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional
de Creative Commons
BY-NC-ND

L'autor agrairà qualsevol comentari que se li faci arribar,
especialment als efectes de corregir possibles errors;
correu electrònic de contacte: xavier.mora.gine@gmail.com.

Les pàgines que segueixen expliquen un episodi que va passar a Tragó de Noguera vers 1733–35. La informació procedeix principalment d'un document que es conserva a l'Arxiu Diocesà de Lleida procedent del fons parroquial de Tragó de Noguera. Segons com es miri, relata uns fets molt singulars. Però al mateix temps constitueix també un retrat molt interessant de la vida quotidiana en aquest poble a mitjan segle XVIII.

Els protagonistes

- Catarina Cortés, de Casa Nadal,[1] de 21 anys
- Joan Pedra, rector de Tragó, fill de Cal Blanco d'Alberola, de 41 anys
- Joan Miquel Cortés, cap de Casa Nadal, de 49 anys, pare de la Catarina
- Francisca Cortés, de 24 anys, segona esposa del precedent i madrastra de la Catarina; era natural de Millà i el seu cognom patern també era Cortés
- Antònia Cortés, de Casa Nadal, de 16 anys, germana de la Catarina
- Miquel Cortés, dit Quelet, de 30 anys, oncle de la Catarina
- Miquel Cortés, dit Quelo, de 34 anys, oncle valencià de la Catarina
- Felip Pedra, de 39 anys, germà del rector
- Maria *Pedra*[2] (Terés segons el cognom patern), de 29 anys, filla de Casa Fontova de Tragó i hereva de Casa Joandòs del mateix poble, esposa de Felip Pedra i per tant cunyada del rector
- Agustí Brusau, dit Marines, d'Algerri, d'uns 45 anys

A les pàgines 24–25 es dona un esquema de l'entorn genealògic de la protagonista.

[1]Identifiquem les diferents famílies mitjançant els seus noms de casa. En alguns casos, com el de Casa Nadal, el nom en qüestió està documentat ja en l'època dels fets que expliquem. En altres casos, el nom en qüestió només està documentat en èpoques més recents, de manera que en l'època dels fets la mateixa línia genealògico-hereditària podia haver tingut un altre nom. En el cas de cases avui extingides de les quals no coneixem el nom que havien tingut, n'utilitzen un de provisional basat en els cognoms dels fundadors, com ara en el cas de C. [Farré-Nou]. Si no diem altra cosa, se sobreentén que les cases són de Tragó.

[2]En aquesta època les dones casades solien ser cognomenades com el marit. En particular, així ho fan els documents sobre els quals ens estem basant. Nosaltres hem respectat aquesta pràctica del document, ja que fer-ho altrament seria font de confusió. Tanmateix, hem deixat constància que es tracta del cognom del marit posant-lo en itàlica.

1. Desaparició de la Catarina

El dia de Sant Esteve de 1733, el poble de Tragó va tenir un despertar agitat. Cap a les vuit del matí, quan molta gent estava esmorzant, la Teresa *Fita* baixava a buscar aigua a un punt del riu que en deien la *remulla d'en Pedra*. En deien així perquè es trobava al peu d'un hort i farraginal que pertanyien a Casa en Pedra, uns pocs metres riu avall del lloc on segle i mig més tard hi recolzaria un extrem del pont penjant.

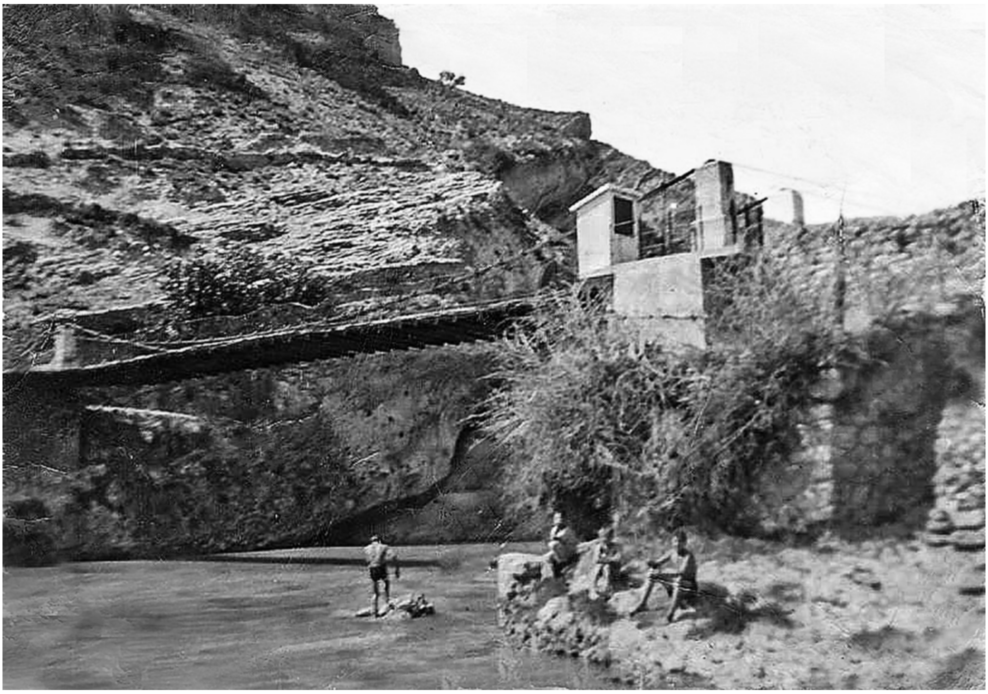

Figura 1: Joves a la vora del riu en la remulla d'en Pedra. A la part superior, el pont penjant de finals del segle XIX. Foto de Miquel Rius, vers 1962.

Doncs bé, en arribar a la vora del riu, aquella dona va veure una cosa que no era normal: Sobre una roca hi havia unes peces de roba i una sabata que estaven cobertes de rosada, d'on es deduïa que havien passat la nit en aquell lloc. Segurament s'ho havia deixat algú el dia abans, va pensar ella, que ho va deixar tot com ho havia trobat. De tornada cap a casa, al cap del farraginal d'en Pedra, en un punt on hi havia un noguer i uns magraners, es va trobar en Llorenç Farré, que venia d'aviar els animals a *l'Aldula.*[3] En explicar-li la seva troballa, el Llorenç va anar a buscar la roba per mirar de retornar-la a

[3]*dula*: ramat de bestiar gros compost de caps pertanyents a diferents propietaris [DCVB], lloc a on es portava a pasturar aquest bestiar; és paraula d'origen àrab

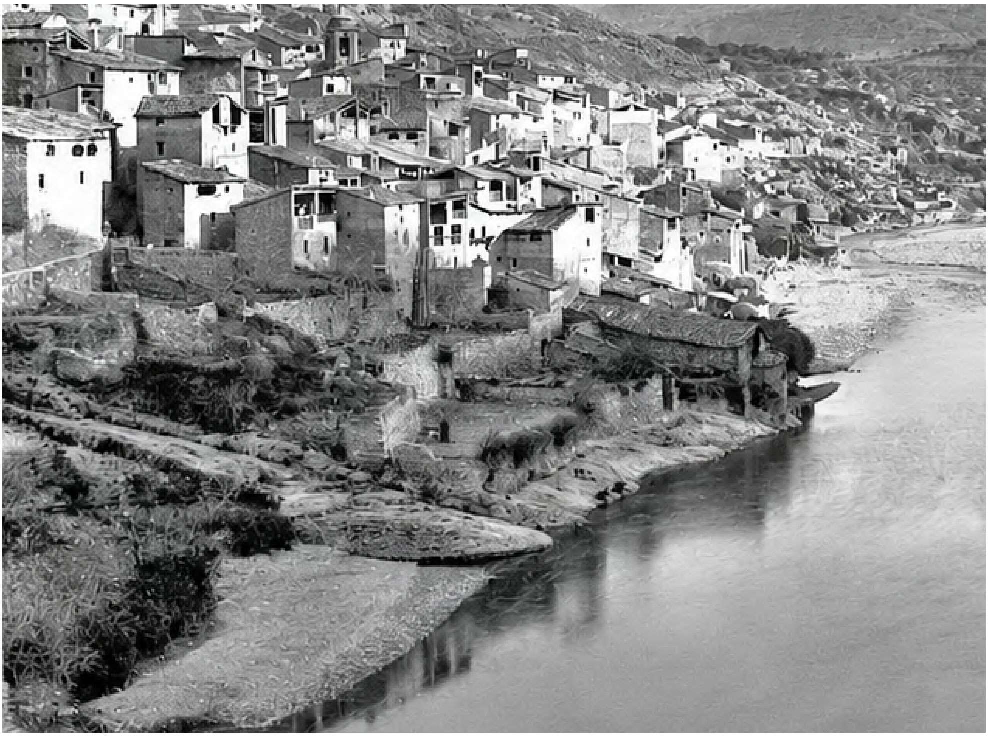

Figura 2: Vista parcial de Tragó de Noguera, 8 de desembre de 1889. Detall d'una foto de Lluís Marià Vidal i Carreras [Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya, VIDAL_18x24_164]. La llenca de grava que es veu a la part inferior esquerra formava part de la remulla d'en Pedra, o *riu d'en Pedra*; tot seguit riu avall hi ha una roca allargada per sobre de la qual baixava l'anomenat *canalís* de la Bepa; a continuació hi ha una llenca de roca on s'endevinen dues dones fent bugada a la vora del riu, amb uns possibles farcells de roba al seu darrere; aquest punt on es feia bugada s'anomenava *lo riu de Palillo*, ja que s'hi arribava passant pel cobert de Palillo.

qui correspongués. Abans de seguir cap a casa seva amb el cànter al cap, la Teresa li havia dit que el color oliva de les faldetes li feia pensar que la roba deuria ser de les xiques de Nadal o de Felitxó.

De seguida es constataria que la roba en qüestió pertanyia efectivament a una noia de Casa Nadal: la Catarina Cortés. De fet, en aquell moment la Catarina era buscada també per la seva madrastra Francisca Cortés. Aquesta s'havia llevat per anar-se'n a missa, que era la festa de Sant Esteve, però abans de sortir va voler fer llevar la seva fillastra perquè s'ocupés de les feines de casa. Tanmateix, va trobar que no era al llit. Això li va fer pensar que la Catarina

hauria sortit, i se'n va anar a veure si la trobava a Casa Gendrillo, que era molt a prop, a l'altre costat del carrer. Aquesta casa és la que en el segle XX, després que els Gendrillo es traslladessin al carrer de Vilanova, esdevindria la seu del *Centro*, que funcionava com a cafè i sala de ball. D'aquell carrer en deien en el segle XVIII el carrer de Solsdevila, a diferència dels últims temps, que es coneixia com a carrer del Mig i el nom de Soldevila es referia a un altre carrer més proper al riu.

Tornant al matí de Sant Esteve de l'any 1733, quan la Francisca Cortés de Casa Nadal estava preguntant per la seva fillastra a Casa Gendrillo, just en aquell moment arribava al mateix lloc el Llorenç Farré, amb la roba que havia plegat a la vora del riu. En reconèixer la roba com a pertanyent a la seva fillastra Catarina, la Francisca va esclatar en crits i lamentacions, interpretant que la noia s'havia tirat al riu per suicidar-se. El motiu hauria estat el fet d'estar prenyada. Dos dies abans, la Francisca li havia preguntat si era així, ja que veia que la Catarina feia molta panxa. Aquesta li havia dit que no, però ara la Francisca veia clar que li havia mentit.

La Francisca i la seva fillastra es portaven només tres anys. Aleshores tenien respectivament 24 i 21 anys. El cap de casa, marit de la primera i pare de la segona, se'n deia Joan Miquel Cortés i s'acostava als 50 anys d'edat.

Amb els crits de la Francisca, la notícia de la desaparició de la Catarina va córrer ràpidament per tot el poble. Al cap de poca estona, el lloc on s'havia trobat la roba es va omplir de curiosos que miraven com el pare de la Catarina i uns quants homes més buscaven infructuosament pel riu amb perxes i ganxos.

A tot això, el batlle del poble, Joan Terés, de Casa Fontova, va parlar amb el rector dient-li que tenia intenció d'explicar el que havia passat al senyor Josep Rúbies, de Balaguer, que era doctor en drets i assessor del batlle, que tal vegada suggeriria alguna actuació a fer. El rector s'hi va mostrar d'acord. Dit això, després de la missa major d'aquell dia, el mateix rector va suggerir al batlle que sortís amb alguns homes armats a inspeccionar les rodalies del poble. Però el batlle no ho va fer, ja que no li veia el sentit.

Tanmateix, en no trobar el cos de la noia, alguns van començar a dubtar que realment s'hagués ofegat. En relació amb això, trobaven sospitós el fet que la nit anterior al dia de Nadal, just abans de la missa del gall, havia arribat a Tragó un foraster al qual se l'havia vist parlar secretament amb el rector. Era d'Algerri i se'n deia Agustí Brusau, tot i que se'l coneixia més per Marines. No era pas desconegut a Tragó, però el fet que se l'hagués vist només per la missa del gall i que hagués estat secretejant amb el rector aixecava sospites.

2. Notícies procedents d'Agramunt i intent de recuperar la Catarina

Així les coses, el dia 2 de gener de 1734 es va produir un fet inesperat. Resulta que havien arribat notícies de la Catarina! Les havia portat un ferrer d'Agramunt, anomenat Peret, per encàrrec de la senyora Dionisa *Soler*, dona de Pere Soler, notari d'aquell poble. Aquella senyora havia tingut la Catarina a casa seva i en conèixer els fets, que li hauria explicat la mateixa Catarina, es va decidir per informar la seva família i oferir-se a ajudar-los a recuperar la noia.

Davant d'això, en Joan Miquel Cortés va demanar a dos parents seus, més joves que ell i per tant més aptes per al viatge, que anessin a Agramunt en busca de la Catarina. Eren respectivament un cosí germà i un germà del Joan Miquel que tenien respectivament 34 i 30 anys. Els dos se'n deien igual, Miquel Cortés, però se'ls coneixia respectivament pels renoms de Quelo i Quelet, que amb el temps van esdevenir també els noms de les cases respectives.[4] En els documents se'ls acostumava a anomenar respectivament *Miquel Cortés de Vilanova* i *Miquel Cortés de la Font*, per la situació que tenien llavors els respectius domicilis.[5] Alternativament, el segon era anomenat *Miquel Nadal Cortés*, i llavors el primer era anomenat *Miquel Cortés* sense més.

En qualsevol cas, el dia 3 de gener de 1734 el Quelo i el Quelet van sortir els dos cap a Agramunt en companyia del ferrer que havia portat la notícia. Van sortir dues o tres hores abans de fer-se de dia i van arribar a Agramunt cap a les nou de la nit. Un cop a casa del ferrer, la germana d'aquest va anar a fer saber a la senyora Dionisa que havien vingut els de Tragó a buscar la Catarina. Al cap d'una estona va venir la filla de la senyora Dionisa i els va dir que la Catarina era a la rectoria del Tossal (uns 23 km al nord d'Agramunt) i que no es moguessin de casa del ferrer, que la seva mare hi aniria a trobar-se amb ells l'endemà al matí.

Tanmateix, després d'haver sopat van rebre un nou missatge. Un home anomenat Josep Betesa, que era gendre del notari, va venir a dir-los que acabava d'arribar a casa del notari el rector de Tragó! I que si el volien veure es donessin pressa, ja que tenia la intenció de no fer més que un mos i marxar. Davant d'això, el Quelo, el Quelet i el ferrer es van dirigir immediatament a casa del notari. En arribar-hi, el rector estava a punt de marxar a cavall d'una mula i el notari Pere Soler s'estava acomiadant d'ell. El Quelo va simular la seva sorpresa: *Senyor rector, vosté és per assí en aquestas horas!* Però el Quelet va anar més al gra: *Mire, senyor Pere Soler, que ma neboda se li serà demanada.* El

[4] A Tragó va acabar havent-hi sis cases amb un nom derivat de Miquel: Casa Miquel, Casa Quelo, Casa Queló, Casa Quelet, Casa Queleta i Casa Queletó.

[5] Pels volts de 1800 Casa Quelet es va traslladar també al carrer de Vilanova.

Figura 3: Església i rectoria del Tossal,
als afores de la població (setembre 2023).

notari va respondre que ell *en casa sua se estava.* I el rector va dir per dues o tres vegades que ell no en sabia res; però no va poder evitar una delatadora trasmudança de la seva cara. En tot cas, va donar per tancada la conversa i va emprendre la seva marxa a cavall de la mula i acompanyat d'un mosso.

Els oncles de la Catarina i el ferrer d'Agramunt van començar a seguir-lo, però el Josep Betesa els va persuadir que ho deixessin estar, que el rector d'Agramunt tenia la promesa del notari que aquest faria entregar la minyona als seus parents. Després de passar la nit a casa del ferrer, l'endemà al matí aquests van anar a veure el notari, que va tardar una mica a aparèixer. Ell els deia que ja cuidaria de la Catarina, però ells van insistir no se'n volien anar sense ella. La negociació va continuar davant del rector d'Agramunt, que finalment va convèncer el notari i aquest va escriure una carta dirigida al rector del Tossal per tal que entregués la Catarina als seus parents.

Obtinguda aquesta carta, el mateix dia, que era el 4 de gener, es van encaminar cap al Tossal acompanyats novament pel ferrer d'Agramunt. Hi van arribar *posta la claror del dia*, i immediatament van anar a trobar el rector del lloc, al qual van presentar la carta del notari Pere Soler. Però va ser inútil:

Segons els va explicar el mossèn, la noia havia estat allí des de l'1 de gener, però aquell mateix matí l'havia entregat a dos homes que també se n'havien fet acreedors mitjançant un altre document. Aquest document l'havia fet el seu dia el mateix rector del Tossal, el qual l'havia donat al notari Soler perquè el passés a qui hagués d'endur-se la noia.

O sigui, que el notari ja havia donat abans aquell document a aquells dos homes, que sens dubte eren el rector de Tragó i el mosso que l'acompanyava. Sentint-se enganyats, l'endemà, dia 5 de gener, els oncles de la Catarina van tornar a Agramunt i van presentar la seva queixa al notari Pere Soler. Aquest els va respondre que s'assabentaria d'on era la Catarina, però que per a això hauria d'anar a Artesa, i els va dir que s'esperessin a Agramunt fins la seva tornada. Possiblement el notari esperava obtenir informació el dijous dia 7 de gener en el mercat d'Artesa, o potser inclús el dia abans, en què ja hi deuria fer cap gent d'altres pobles de la rodalia [*Lladonosa 1990*: p. 172].

Durant aquesta espera, el dia de Reis els oncles de la Catarina van estar conversant amb la senyora Dionisa *Soler*. Aquesta els va confirmar que la Catarina havia arribat a casa seva acompanyada per l'Agustí Marines d'Algerri, i que aquest estava recomanat pel rector de Tragó. També van estar parlant de la Catarina, i en particular van saber que aquesta havia dit a la senyora Dionisa que estava prenyada de sis mesos. D'altra banda, els va aconsellar que si el seu marit, el notari Pere Soler, no els entregava la seva neboda, llavors ho denunciessin al tinent corregidor d'Agramunt.

El matí del dia 7 el notari ja tornava a ser a casa seva. Quan el van trobar els parents de la Catarina, els va dir que la noia era a Santa Maria de Meià, a casa del canonge Camps. Ells no se'n fiaven gens, però finalment el rector d'Agramunt els va convèncer que anessin a buscar la seva neboda a aquell poble.

Van sortir d'Agramunt el mateix dia al migdia, però no van arribar a Santa Maria de Meià fins el dia següent, el 8 de gener de 1734, una hora després d'haver sortit el sol. Després de passar per l'hostal, van anar ràpidament a casa del canonge Camps. Però només hi van trobar la majordona. Aquesta els va dir que el canonge Camps havia marxat feia poc en companyia del rector de Tragó i del germà d'aquest últim.[6] Sobre la Catarina, va revelar que tenia instruccions de dir-los que sí que havia estat allí però que ja no hi era i que en tot cas parlessin amb el canonge Comí. Havent-lo enviat a buscar, aquest els va dir el mateix que ella, llevat que va afegir que si volien podien registrar la casa del canonge Camps.

[6] Segons testimoni del mateix rector (pàg. 94, pregunta 40) després del Tossal (4 de gener) ell se n'havia tornat a Tragó. Des d'aquí hauria sortit cap a Santa Maria de Meià en companyia del seu germà

Una vegada més el rector de Tragó se'ls havia escapat! I havia anat de poc, ja que ells havien arribat a Santa Maria cap a les vuit del matí, i aquella mateixa nit encara havien dormit allí tant la Catarina com el rector i el seu germà. Això últim ho van saber per la hostalera, que també va manifestar que li feia llàstima la noia pel fet que la volguessin fer casar *en aquell home tan lleig.* O sigui, que estaven donant a entendre que la Catarina s'havia de casar amb el germà del rector.

Tant de bo s'hi pogués casar, va manifestar el Quelet. En efecte, tot i que enlloc no diu el seu nom, sembla bastant clar que el germà en qüestió era el Felip Pedra, el qual ja era casat. La seva dona, Maria *Pedra*, havia heretat el poc patrimoni que restava de Casa Joandòs de Tragó,[7] que en altre temps havia estat prou important i tenia el seu domicili molt a prop de Casa Nadal, a la casa que en els darrers anys de vida de Tragó pertanyia a Cal Molí.

Mossèn Joan Pedra i el seu germà Felip eren fills de Cal Blanco d'Alberola. L'hereu d'aquesta casa era el seu germà gran Josep Pedra, el qual deuria tenir uns 55 anys i era casat amb Maria Betesa, de Camporrells. Aquest cognom, que no és gaire freqüent, fa pensar que aquesta dona deuria ser parenta del Josep Betesa que hem trobat a Agramunt com a gendre del notari Pere Soler. Això explicaria la confiança que hi havia entre el rector de Tragó i aquell notari.

Tornant a on érem, el Quelo i el Quelet van trobar inútil de seguir buscant la seva neboda i van decidir tornar-se'n a Tragó, a on van arribar el dia 9 de gener de 1734.

3. Accions legals

Assabentat de tot el que havia passat, el mateix dia 9 de gener en Joan Miquel Cortés, pare de la Catarina, va denunciar l'Agustí Marines, d'Algerri, com a autor del segrest de la Catarina d'acord amb el que la família havia sabut per la senyora Dionisa *Soler*. A més del Marines, també va ser empresonat a Algerri en Llorenç Farré de Tragó. Aquesta segona detenció es va fer a suggerència del senyor Josep Rúbies, assessor del batlle. Tanmateix, sembla que no hi havia prou motius i a finals de mes dit Llorenç Farré ja era lliure.

Com es pot imaginar, el Marines de seguida va atribuir tota la responsabilitat al rector de Tragó. Davant d'això, i de l'evidència que els parents de la Catarina havien obtingut en aquest sentit, finalment, el dia 22 de gener de

[7] D'on prové, per cert, el nom de la famosa cova prehistòrica que hi ha al terme de Tartareu, molt a prop del terme d'Alberola. Tal com defensem en un altre lloc, el nom d'aquesta cova s'hauria d'escriure en la forma 'Joandòs' o en tot cas 'Joan Dos' —Dos és un cognom que deriva del poble del mateix nom a la vall de Benasc— però no 'Joan d'Os' com s'acostuma a escriure actualment.

1734 el pare de la Catarina va denunciar el rector, mossèn Joan Pedra, davant la cúria eclesiàstica de l'arxiprestat d'Àger. A aquesta denúncia el procurador fiscal de la cúria hi va afegir la consideració que el mossèn hauria fet marxar la Catarina per amagar un embaràs que hauria causat ell mateix, tal com era veu pública.

Al dia següent, el 23 de gener de 1734, el vicari general de l'arxiprestat dictava ordre de captura contra el rector, però es veu que aquest ja s'ho havia vist venir i se n'havia anat del poble (on el dia 20 encara hi havia oficiat un baptisme).

Davant la fugida del rector, l'autoritat eclesiàstica va ordenar que els seus béns fossin segrestats i inventariats, la qual ordre va ser dictada el dia 27 de gener i executada entre aquell dia i els dos següents. Llevat de la presència d'uns quants llibres impresos i manuscrits, l'inventari no és gaire diferent del que trobaríem en la major part de cases del poble: mobles, vaixella, roba, tot molt bàsic, i algunes quantitats de vi, oli, olives, gra de diversos tipus i farina (pàg. 37–39).

4. Declaracions de testimonis de l'acusació

Del 29 de gener a l'1 de febrer es va prendre declaració a setze veïns de Tragó que van ser presentats com a testimonis pel Joan Miquel Cortés i pel procurador fiscal. Concretament, van ser els següents:

1734 gen 29:

- Miquel Cortés i Sanxo, de Casa Quelo
- Theresa, majordona del rector, viuda d'Anton Farré, pagès de Blancafort

1734 gen 30:

- Llorenç Farré, cabaler de Cal Ros, fundador de C. [Farré-Nou]
- Francisca Cortés, madrastra de la Catarina
- Antònia Cortés, germana de la Catarina
- Theresa, muller de Llorenç Farré, de C. [Farré-Nou], filla de Ca l'Aiguader
- Joan Fita, mosso a Casa Nadal, fill de C. [Fita]

1734 gen 31:

- Vicent Farré, de Cal Ros
- Theresa Andalús, natural de Tolba, muller d'Anton Fita, de C. [Fita]
- Simó Ramis, de C. [Caufapè-Sedó-Ramis]
- Joan Therés, de Casa Fontova, batlle
- Miquel Nadal Cortés, de Casa Quelet

1734 feb 1:

- Gabriel Terés, de Casa Follonga
- Francisco Cep, casat amb Rosa Majós, de Casa Felitxó, ell era natural d'Antràs (Gascunya, vall de Birós)
- Pere Camarasa, de Casa Agustí
- Felip Gessé, de Casa Felip

A més dels detalls que ja hem explicat sobre la desaparició de la Catarina i l'intent de recuperar-la per part dels seus parents, les declaracions també es refereixen a la relació que hi pogués haver entre el rector i la Catarina. Amb aquest motiu s'expliquen diversos fets, més o menys significatius, els quals proporcionen unes quantes instantànies més sobre la vida quotidiana al poble.

Així, per exemple, ens podem imaginar la Catarina junt amb la seva germana Antònia i la seva madrastra Francisca filant totes tres al carrer, a la porta de casa seva. Poc a poc, cadascuna d'elles anava convertint una floca de llana en un fil cada vegada més llarg. Mentrestant deurien anar comentant les coses del poble i de la casa. A aquesta escena s'hi afegia de vegades el rector, que venia passejant pel carrer. Segons la germana de la Catarina, que estava a punt de complir setze anys, en veure's de lluny, el rector i la Catharina *se tiravan grans ulladas*. I més d'una vegada, quan passava pel davant, el rector havia donat un croc al cap amb el bastó a la Catarina —a qui ell en deia *badessa*— i ella havia deixat la filosa i s'hi havia tornat. Això de donar crocs amb el bastó el rector no ho feia només a la Catarina, però ella era l'única que s'hi tornava. La seva madrastra l'havia renyat alguna vegada per comportar-se d'aquesta manera, però la Catarina responia que ella podia pegar al rector com a un pagès qualsevol.

El rector vivia en una casa que en deien l'abadia, la qual feia cantonada entre la Plaça i el carrer que baixava per davant la façana de l'església. D'aquest carrer, millor dit, de la placeta que aquest carrer formava entre l'església i el portal principal de l'abadia, en deien en aquell temps l'*Encodinat*. Quan era a casa, el rector solia estar al pis de dalt, en una cambra que en deien la sala, en la qual hi havia una taula de noguer, una cadira de vaqueta, uns palmars[8] amb uns quants llibres, i altre mobiliari de menor importància. El llit on dormia era en una alcova adjacent a aquesta sala i separada d'ella només per unes cortines de filempua[9]. A l'abadia hi deuria viure també la majordona, una viuda de Blancafort que se'n deia Teresa. Segurament dormia al *quarto de la cuina* que s'esmenta en l'inventari.

[8]*palmar*: lleixa [DIEC2]; a Balaguer i Àger es pronuncia *pomà* [DCVB]
[9]*filempua*: tela molt fina semblant a la gasa [DIEC2]

Figura 4: Els caps de casa de Tragó reunits a la plaça, que ja era un lloc habitual de reunió ja en el segle XV. La casa de més a l'esquerra és l'abadia. Foto de Pere Tufet, vers 1962 [Arxiu Comarcal de la Noguera, ACN200-205-N-82]

Un dia d'octubre de 1733, en una hora que la senyora Teresa estava fent les feines de la casa, van venir a fer-li companyia la Catarina i una altra noia que també se'n deia Teresa. Aquesta ja era casada tot i que tenia només setze anys. Segons les declaracions d'aquestes dues acompanyants de la Catarina, aquell dia el rector va arribar en un moment que elles tres eren a la sala i aleshores ell va agafar la Catarina i, jugant i rient els dos, va arribar a fer-la caure a sobre d'una caixa. Però la cosa no va passar d'aquí. De seguida es van aixecar, moment que la majordona i l'altra noia van aprofitar per entrar a l'alcova a fer el llit, i després el rector i la Catarina van estar parlant durant un quart d'hora o una cosa així. Acabada la conversa, la Catarina va passar un moment per casa seva, que era molt a prop, i va tornar amb la majordona i l'altra noia per ajudar-les amb la feina.

Les converses entre el rector i la Catarina eren relativament freqüents. Tot i que preferien no ser vistos, de tant en tant se'ls veia parlar i passejar junts. Un dels llocs on se'ls havia vist repetides vegades era a la sortida del poble

Figura 5: Restes de l'anomenat molí de la Cova, agost 2022. Aquest molí d'oli havia estat construït modernament a tocar del camí del pont en un punt on la roca formava una balma. Per aquí s'havia vist diverses vegades al rector i la Catarina conversant entre ells. En el segle XX encara era habitual passejar per aquest camí a l'estiu, el diumenge a la tarda.

en direcció cap al pont —el pont vell, és clar— més *enllanet* d'una capelleta dedicada a la Mare de Déu de la Soledat, en un punt que en deien el Portal. O bé encara més enllà, a prop d'una roca que feia cova. En aquest punt, un dia del mes de juny de 1733 el Simó Ramis els va veure cap a les sis del matí, un dia que ell se n'anava sol a segar a l'altre costat del riu. Quan va passar en direcció al pont només hi va veure el mossèn, però després, de baixada per l'altre costat del riu, llavors hi va veure també la Catarina. Un altre dia d'aquell mateix estiu, en Joan Fita, que feia de mosso a Casa Nadal, els havia vist per la Font la Vena, que està bastant més lluny del poble.

Com a tot arreu, per Carnestoltes es feia molta gresca. En particular, a Tragó s'estilava també la tradició de tirar-se farinades. Segons l'Antònia Cortés, la germana de la Catarina, en les Carnestoltes de l'any 1733, el rector va quedar molt tocat per una farinada de la Catharina. Aquella feta va passar a dins de casa Nadal, en un moment que només hi havia la Catarina, l'Antònia

i el rector. En rebre la farinada, el rector no va tenir esma de dir res i es va limitar a baixar les escales i anar-se'n.

De les Carnestoltes de l'any 1733 en sabem també que es va fer ball a Casa Batlle Vell. Aquest nom, que darrerament havia quedat convertit en *Balivell*, es deu al fet que abans del Decret de Nova Planta de 1716, i almenys des de mitjan el segle XVI, el cap d'aquesta casa solia ostentar el càrrec de batlle de la jurisdicció criminal. El canvi de règim del 1716 no va evitar que aquesta casa continués essent molt influent. No és estrany, doncs, que el 1733 s'hi fés ball.

Doncs bé, es veu que en aquella sessió de ball, la Maria *Pedra*, cunyada del rector, va dir en veu alta que en la paret mitgera entre casa Nadal i l'abadia hi havia un forat a través del qual parlaven de vegades el rector i la Catarina. En ser interrogat sobre això, més endavant el mateix rector explicaria que pocs dies abans, el 3 o 4 de febrer de 1733, una dona li havia dit que algú havia obert un forat a l'estable de l'abadia el qual forat comunicava amb la casa de Nadal. Tot seguit ell va indagar qui l'hauria obert. La Maria *Pedra*, cunyada del rector, va dir que ho havia fet l'Alfonso Pedra, nebot del rector, però ell, el nebot, va dir que ho havia fet ella, la cunyada. Davant d'aquesta impossibilitat de saber qui realment ho havia fet, el rector va acabar tancant el forat ell mateix; si més no, així ho va declarar en l'interrogatori. En qualsevol cas, passades les festes de Nadal de 1733, en què va desaparèixer la Catarina, tant dita cunyada com la mare del rector opinaven que *si no hagués estat aquell forat* (·····) *al dit rector no li hauria succeït lo que li havia succeït, que aquell forat havia estat la sua perdició.*

El forat en qüestió donava per un costat a l'estable de l'abadia i per l'altre a una cambra fosca que hi havia a la sala de casa Nadal. En aquesta cambra hi dormien a l'hivern la Catarina i sa germana Antònia, la qual havia sentit diverses vegades com la Catarina parlava amb algú a través d'aquell forat.

A l'estiu, les mateixes Catarina i Antònia dormien al perxe. On també passaven alguna estona durant el dia, com en certa ocasió que l'Antònia va sentir que sa germana parlava amb algú altre a través d'un segon forat. Aquest travessava una *entosta* que separava el perxe del teulat de Ca l'Aiguader, al qual s'hi podia arribar des d'una finestra balconera de l'abadia.[10] La madrastra de la Catarina també se la havia trobat un parell de vegades al perxe, on sospitava que es comunicava amb el rector a través del forat esmentat.

En cert moment del procés aquests dos forats van ser examinats per dos

[10] El mateix camí però en sentit contrari és el que deuria seguir el Luciano Rosell i Caufapè, de Ca l'Aiguader, de qui es diu que abans de la Guerra Civil entrava a l'abadia des de casa seva.

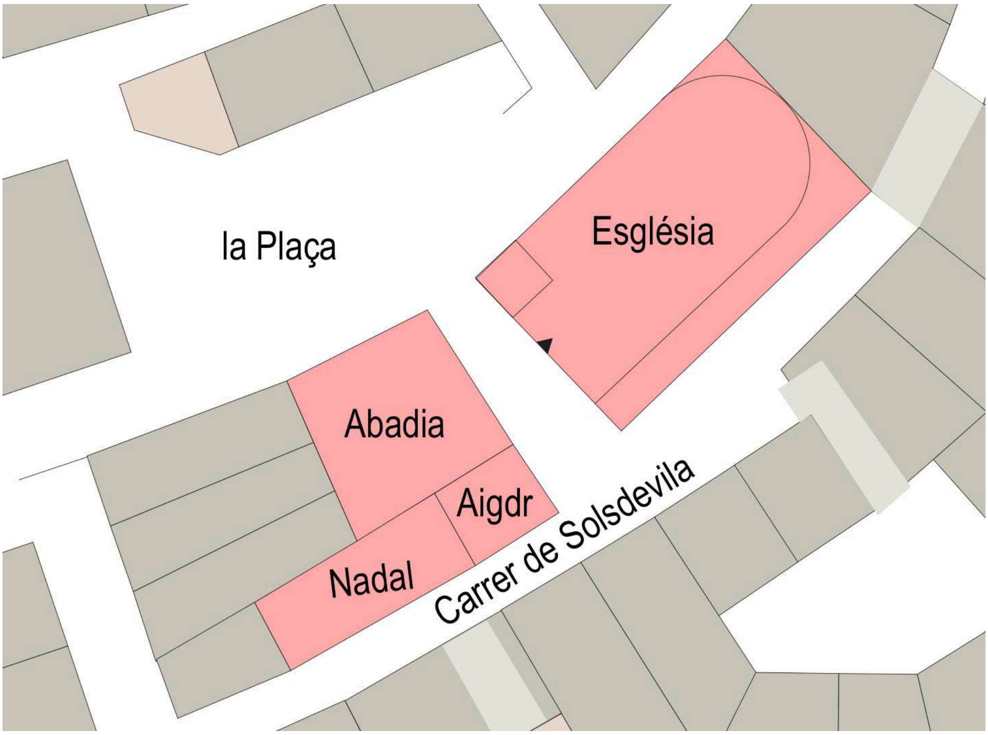

Figura 6: L'entorn urbà de Casa Nadal i l'abadia. Aigdr = Ca l'Aiguader. Darrerament, aquest carrer de Solsdevila era conegut com carrer del Mig.

testimonis, a saber, Pere Camarasa i Felip Gessé, un a cada costat, els quals van testificar que efectivament permetien mantenir una conversa, i en el cas del perxe, fins i tot permetia veure's cara a cara.

5. Declaració de l'Agustí Brusau, àlies Marines, d'Algerri

Finalitzades aquestes declaracions dels testimonis presentats pel Joan Miquel Cortés i pel procurador fiscal, el 4 de febrer de 1734 es va prendre declaració a l'Agustí Brusau, àlies Marines, com a autor del segrest o trasllat de la Catarina. Aquesta declaració coincideix essencialment amb la que posteriorment, el 15 de març, va fer el rector en exculpació del Marines, de manera que ens hem permés d'afegir algun detall procedent d'aquesta última.

Segons aquestes declaracions, tot va començar el 14 de desembre de 1733, segon dia de la fira de Santa Llúcia a Balaguer [*Sanahuja 1984*: p. 363–364], quan dit Agustí va acudir al Mercadal d'aquesta ciutat a trobar-se amb el rector de Tragó. Aquest l'havia citat mitjançant un missatge que li havia fet arribar mitjançant un francès anomenat *Antuenó*. El rector li va demanar si volia *acompañar una minyona fins a la vila de Agramunt en casa del notari Pere*

Figura 7: Vista cap als Arenys. A la part superior de la imatge es veu el camí que s'utilitzava per anar a Algerri. Per aquí haurien passat la Catarina i el Marines la nit de Nadal a Sant Esteve de 1734, Foto de Pere Tufet, desembre 1961 [Arxiu Comarcal de la Noguera, ACN200-205-N-117]

Soler, *que a·més de la paga y satisfacció que yo* (el rector) *li prometia donar (la qual no convinguérem ni señalàrem) faria una obra de caritat y una acció molt agradable a Déu.* El Marines li va respondre que sí que ho faria. I van quedar que el dia de Nadal es presentaria a Tragó per a rebre instruccions del rector.

I així va ser. Va arribar a Tragó cap a les dues de la matinada del dia de Nadal, just a temps d'assistir a la missa del gall. Abans o després de la missa va parlar amb el rector. Aquest li va dir que a les onze de la nit del mateix dia estigués en un lloc que era conegut com els Arenys, o bé el Sot, o també les Plantes, el qual es trobava a mig quart d'hora de Tragó, davall del camí d'Algerri a l'altura de la capelleta de Sant Domingo. Es a dir, molt a prop d'on darrerament hi havia el garatge del Catarino. En aquest lloc i hora li portarien la noia o bé el mateix rector o bé un oncle d'ella.

Cap a les onze el Marines estava al lloc acordat, on va fer un foc per escalfar-se. Al cap de poca estona el resplandor del foc i dels *estrels* li van permetre veure que arribava la noia. Segons la versió del Marines, va arribar tota sola; segons la versió del rector, va arribar acompanyada per aquest. En qualsevol cas, el rector va expressar al Marines, directament o indirecta, el seu

desig que marxessin de seguida cap a la casa del notari Pere Soler a Agramunt i li va donar una carta per a ser lliurada a dit notari.

Poc abans o deprés del lliurament, algú, la mateixa Catarina? el rector? se n'hauria anat a preparar l'escenari de la remulla, amb les robes que la gent trobaria el dia següent al matí.

El Marines havia vingut amb un ruc, per a portar la noia a cavall. En cert moment del viatge que ja era de dia, a prop de Bellmunt, ell es va mirar la noia i de seguida la va reconèixer com la filla de Joan Miquel Cortés de Tragó. Arribats a Agramunt, la va lliurar al notari Pere Soler, juntament amb la carta del rector.

6. El rector triga en aparèixer

Continuant el procés, el 27 de febrer de 1734 es va manar al rector que comparegués en el termini de sis dies, sota pena de 50 lliures. En no trobar-lo a casa seva, la notificació va ser lliurada a la seva cunyada Maria *Pedra*. Tanmateix, el 6 de març encara no havia aparegut. Llavors es va prendre declaració a dos testimonis de Tragó per deixar constància d'aquesta absència, la qual infringia la legislació eclesiàstica. El següent pas va ser un edicte citatori en el qual s'esmentava la possibilitat de destituir-lo com a rector de l'església parroquial de Tragó. Aquest edicte va ser publicat el 8 de març de 1734 i el mateix dia ell va aparèixer procedent de Castelló de Farfanya, on s'havia assabentat del manament citatori de finals de febrer. Tan bon punt va comparèixer, el vicari general el va fer empresonar a les presons de Sant Pere d'Àger.

Segons el mateix rector va explicar més endavant en ser interrogat, el 23 o 24 de gener de 1734 havia visitat fra Jaume Pàmies, religiós de Poblet i governador d'Algerri, per intercedir a favor d'Agustí Marines (que estava empresonat). Després d'això, se n'havia anat a Barcelona a fer exercicis espirituals. Segons la seva declaració, aquest viatge cap a Barcelona s'havia iniciat el 27 o 28 de gener de 1734 en companyia de Miquel Camps, de Tragó, àlies lo Corder, el qual l'havia acompanyat fins la Ribera del Sió —capital Agramunt— després d'haver [*passat*] *per lo terme de Santa Maria* [*de Meià*]. Segons relata el mateix rector, allí *me viu ab lo senyor canonge Camps, que me envià a buscar a fi y efecte de donar·me una relació.* Tot això és molt sospitós, ja que Santa Maria de Meià no es troba pas de camí entre Algerri i Barcelona. Tot apunta a que el rector encara estava prenent mesures en relació amb la Catarina. D'altra banda, com a excusa per a justificar la durada del seu viatge diu que *estiguí entretingut per rahó del temps en Cervera sinch o sis dias, y en Sant Boy altre tant temps, per no poder passar lo riu.*

Al cap d'una setmana, el 15 de març de 1734, el rector va fer una decla-

ració exculpatòria a favor d'Agustí Brusau, àlies Marines. Aquesta declaració va ser feta a petició de Josep Brusau, germà i procurador de dit Agustí, i l'1 d'abril va ser inclosa en el procés a petició del procurador fiscal. Tal com ja s'ha dit més amunt, el seu contingut coincideix essencialment amb el de la declaració que havia fet el mateix Agustí el 4 de febrer (secció 5).

La següent peça del procés és la declaració que es va prendre el 5 d'abril de 1734 a Miquel Camps, àlies Corder, com a testimoni aportat pel pare de la Catarina. El seu contingut no aporta res de nou, llevat que en cert moment diu de passada que *segons he oït dir* la Catarina *se troba de present* [*a*] *Santa Maria de Meià.*

7. El rector és interrogat com a reu

Del 7 al 10 d'abril de 1734, el rector va ser interrogat com a reu. En total se li van fer 78 preguntes. A moltes d'elles va respondre amb evasives —no sap, no recorda— però altres vegades sí que donava informació, potser certa o potser falsa. Una bona part d'aquesta informació ja ha estat explicada més amunt. Però en altres moments es donen alguns detalls més o menys nous.

Com ara en relació amb el viatge dels parents de la Catarina per Agramunt, el Tossal i Santa Maria de Meià, darrere les petjades del rector. Segons aquest, la intenció de dits parents no era pas recuperar la Catarina, sinó matar-la! [preguntes 33, 36, 40, 44]. També crida l'atenció com nega rotundament haver tingut res a veure amb la *traza* de deixar la roba de la Catarina a la vora del riu [preguntes 59–67]. En relació amb això, diu que en conèixer aquest fet, va pensar que potser algú l'havia mort o tirada al riu, i per això va suggerir al batlle que sortissin armats a inspeccionar el terme [pregunta 67].

Segons el rector, la seva relació amb la Catarina no era altra que intentar *corregir·la y donar·li algunas correccions fraternas, amonestant·la que deixés la mala vida que portava* [pregunta 12]. En relació amb això, no dubta en qualificar-la de *ramera* [pregunta 8]. Sobre el seu embaràs —recordi's que a Agramunt la Catarina havia dit a la senyora Dionisa *Soler* que estava prenyada de sis mesos— explica que a principis de desembre de 1733, en una conversa a la porta de l'església, ella li va dir que *temia de estar prenyada,* [*i*] *que si yo no la emparava ella estava perduda, pues estava ab resolució de desesperar·se*. En preguntar-li pel causant de l'embaràs, ella va dir que *no podia assegurar·o, perquè havian concubinat diferents ab ella.* Segons el rector, *vivia amistansada ab dos diferents,* i els seus parents *ho sabian y no volian remediar·o.* D'altra banda, anteriorment ja s'havia trobat en una situació similar i havia avortat *ab una medecina que lo metge li havia donat.* Si no es feia res, ara es podria repetir la història, per no parlar de la possibilitat que aquesta acabés en suïcidi. Segons el rector, tot això el va moure a *aconsellar a dita Catharina Cortés que se ausentés de la casa de dits*

sos pares y de dit poble de Tragó.

En general, però, al poble eren molts els que pensaven que el causant de l'embaràs era el mateix rector, i que aquest la volia apartar del poble per ocultar-ho. Al final de l'interrogatori, el vicari general d'Àger pregunta directament al rector si havia tingut *còpula carnal* amb la Catarina, a la qual cosa ell respon negativament.

D'altra banda, en cert moment el rector dona a entendre que el Miquel Cortés, àlies Quelet, oncle de la Catarina, podia ser també el seu assetjador. En efecte, en cert moment critica al pare de la Catarina per *tenir a son germà Miquel Cortés, alias Calet, en casa, que fore la ruina de ell y de sa filla.* I per cert, en un altre moment la Francisca Cortés, madrastra de la Catarina i només tres anys més gran que ella, dona a entendre que la gent la considerava amistançada amb el seu cunyat Quelet.

8. Declaracions de testimonis de la defensa i manca de conclusió

Després d'haver interrogat el rector com a reu, el 15 d'abril de 1734 es va donar un termini de tres dies al pare de la Catarina per a dir si volia aportar algun altre testimoni abans de passar al torn de la defensa de mossèn Joan Pedra.

Malauradament, el document sobre el qual ens hem basat fins ara queda interromput en aquest punt. A partir d'aquí encara tenim alguna informació, però bastant menys detallada.

El procés seguia el seu camí, però a una velocitat més aviat lenta. Així, hi ha constància [doc. **2**] que el 9 de novembre de 1734 en Josep Pedra, germà del rector i procurador seu, presentava una carta que havia estat expedida per la cúria romana. No en coneixem pas el contingut exacte, però sens dubte deuria parlar a favor del rector.

La següent informació que tenim és que a finals de maig i principis de juny de 1735 el mateix Josep Pedra va obtenir declaracions jurades de diverses persones a favor del rector [doc. **3**]. Concretament, són les 31 persones següents:

1735 mai 30:

- Andreu Antillach, de Casa Antillach
- Ceprià Pedra, de Casa en Pedra
- Manuel Jubillà, de Casa en Pedra, cunyat del precedent
- Vicent Farré, de Cal Ros
- Ceprià Filló, de C. [Filló-Farré], nét d'un ermità de Santa Llúcia
- Miquel Camps, àlies lo Corder, natural de Gòsol

- Joan Esteve, és a dir, Joan de Joan, de Casa Esteve
- Llorenç Farré, cabaler de Cal Ros, fundador de C. [Farré-Nou]

1735 mai 31:

- Felip Gessé, de Casa Felip
- Josep Quintillà, espardenyer, de Casa Magrí
- Anton Brescó, de C. [Brescó], fill d'un altre ermità de Santa Llúcia
- Miquel Subirà, taverner, de la casa que cent anys més tard va passar a dir-se'n Cal Doctor
- Francisco Gessé, fundador de Casa Narra, fill de Casa Felip
- Pere Camarasa, de Casa Agustí
- Joan Nou, fundador de Casa Joanot, cabaler de Cal Doctor
- Francisco Cep, casat amb Rosa Majós, de Casa Felitxó, ell era natural d'Antràs (Gascunya, vall de Birós)
- Silvestre Roig, teixidor de lli, de C. [Roig], natural de Biscarri
- Florenci Fuentes, cirurgià
- Joan Garcia, teixidor de lli, de C. [Garcia], era natural de Barbadillo (Salamanca), casat amb una dona de Casa Esteve
- Anton Majós, de Casa Felitxó

1735 jun 1:

- Anton Prat, ferrer, fundador de Casa Jaume Mora, natural de Sant Privat, bisbat de Tulla
- Tomàs Cortés, de Casa Jantomàs
- Tomàs Aige, de Casa Gendrillo
- Joan Planella, d'Alsamora
- Francisco Carrera, d'Alsamora
- Miquel Ardiaca, d'Alsamora
- Benet Torm, d'Alsamora

1735 jun 2:

- Josep Raurera, batlle d'Alsamora
- Francesc Capdevila, d'Alsamora

1735 jun 3:

- Tomàs Castillazuelo, cirurgià de Tragó
- Mossèn Ramon Closa, prior de Castelló de Farfanya

Com s'haurà vist, la llista inclou sis persones d'Alsamora. Això respon al fet que mossèn Joan Pedra havia sigut rector d'aquest lloc al nord del Montsec des del 1718 fins al 1725, quan es va traslladar a Tragó. També és de notar que hi ha dos cirurgians, a saber, Florenci Fuentes i Tomàs Castillazuelo, els quals podrien haver informat sobre el suposat avortament que en una altra ocasió hauria patit la Catarina.

Segons indica el mateix notari Josep Sales i Novell, el text de les declaracions es trobava escrit en alguna mena d'esborrany. Malauradament, però, sembla que actualment resta perdut.

Com també resta perduda la sentència. Tanmateix, de seguida veurem que a partir de 1738 el mossèn apareix destinat a llocs llunyans, acabant els seus dies a la ciutat de Cadis, la qual cosa és un indici molt substancial que hauria estat trobat culpable.

9. Què va passar amb els protagonistes després de tot aquest afer?

De la Catarina en sabem que el 4 de novembre de 1739 es casava amb Francisco Gessé [*TgParr*: Matr, f. 155v], un cavaler de Casa Felip que havia quedat vidu feia dos mesos i mig. Un detall que crida l'atenció de la partida de matrimoni és que el vicari general havia donat permís per a que les amonestacions en previsió de possibles impediments es publiquéssin un sol dia festiu, en lloc dels tres habituals. A més de la partida corresponent, d'aquest matrimoni se'n conserva també un rebut de la roba que dit Francisco Gessé rebia de la nuvia i del seu pare, entre la qual roba hi ha unes faldetes i devantals usats que ben bé podrien ser els que havien passat la nit al ras el dia de Sant Esteve de 1733, que llavors la roba s'aprofitava molt. D'aquest matrimoni van néixer almenys dos fills, Francisco i Anton, els quals van ser batejats respectivament el 8 de novembre de 1743, amb els noms de *Miquel Juan Francisco* [*TgParr*: Bapt, f. 100v], i el 8 de maig de 1746, amb els noms de *Anton Gorgori Miquel* [*TgParr*: Bapt, f. 107r]. Per cert, l'Anton va ser apadrinat per la Francisca Cortés, la madrastra de la Catarina. La Catarina va enviudar, no sabem quan, i va viure almenys fins el 15 de febrer de 1786, prop dels 74 anys, data en què feia testament i nomenava hereu el seu fill Francisco. Aquesta casa va ser coneguda com Casa Narra.

Sobre mossèn Joan Pedra sabem que el 1738 era vicari de la parròquia de Sant Martí de Provençals, al pla de Barcelona [*AHPB*: 944/24, f. 377r—377v]. Posteriorment, el 1750, era capellà d'un regiment d'infanteria [*AHPB*: 955/29, f. 91r—92r]. Finalment, el 1763 era capellà de la Real Audiència i de la Casa de la Contractació d'Índies a la ciutat de Cadis (vegi's més avall). La llunyania d'aquestes destinacions porta a creure que el tribunal li hauria imposat una pena de desterrament, i que l'hauria trobat culpable d'haver fet ausentar la

seva feligresa i/o d'haver tingut relacions carnals amb ella.

Malgrat trobar-se tan lluny com és Cadis, el 1763 mossèn Joan Pedra fundava un benefici eclesiàstic amb seu a Alberola, el seu poble natal [*Mora 2010*: doc. 76]. Aquest benefici tenia la invocació de Sant Joan Baptista —el seu sant patró— i de Sant Antoni de Pàdua. Posteriorment aquesta fundació va permetre que Alberola esdevingués una parròquia independent de la de Tragó.

Finalment, sabem que mossèn Joan Pedra va morir a Cadis el 5 de juliol de 1774 [*Àger, fons parroquial*: Llibre dels beneficis etc., fol. 149v], a l'edat de 82 anys, i que va fer testament el 8 d'agost de 1773 davant Francisco Huertas, escrivà d'aquella ciutat [*Cádiz, Archivo Histórico Provincial*: sig. 3141, f. 127–130]. Segons expressa el seu testament, al final de la seva vida *Don Juan Pedra* (i *Sarze* en aquest document andalús) no tenia altre patrimoni que *el menaxe que de mi propiedad tengo en la avitación que ocupo en la* [*casa*] *de Doña Cathalina Almeida y Díaz, cita immediata a·la plaza del Hospital Real de esta dicha ciudad, la ropa de mi uso, y algunas cortas alhajas de plata; e yo tan solamente me mantengo con el sueldo que me está asignado por dicho Tribunal de Contratación por la misa que digo en él a·los señores precidente y oidores del mismo*.

Del nebot del rector, Alfonso Pedra i Betesa, sabem que el 27 de juny de 1734 es casava amb Teresa Caufapè [*TgParr*: Matr, f. 152v], de Casa Caufapè de Tragó, la qual tenia 16 anys d'edat.

Quatre mesos més tard, el 26 d'octubre del mateix any 1734, el Quelet es casava amb la Teresa Majós [*TgParr*: Matr, f. 153r], de Casa Felitxó, la qual tenia uns 22 anys. A més de la partida corresponent, en aquest cas s'han conservat també els capítols matrimonials, els quals van ser signats el 29 de gener de 1735. Amb aquest matrimoni s'inicia Casa Quelet, la qual es va mantenir fins al segle XX.

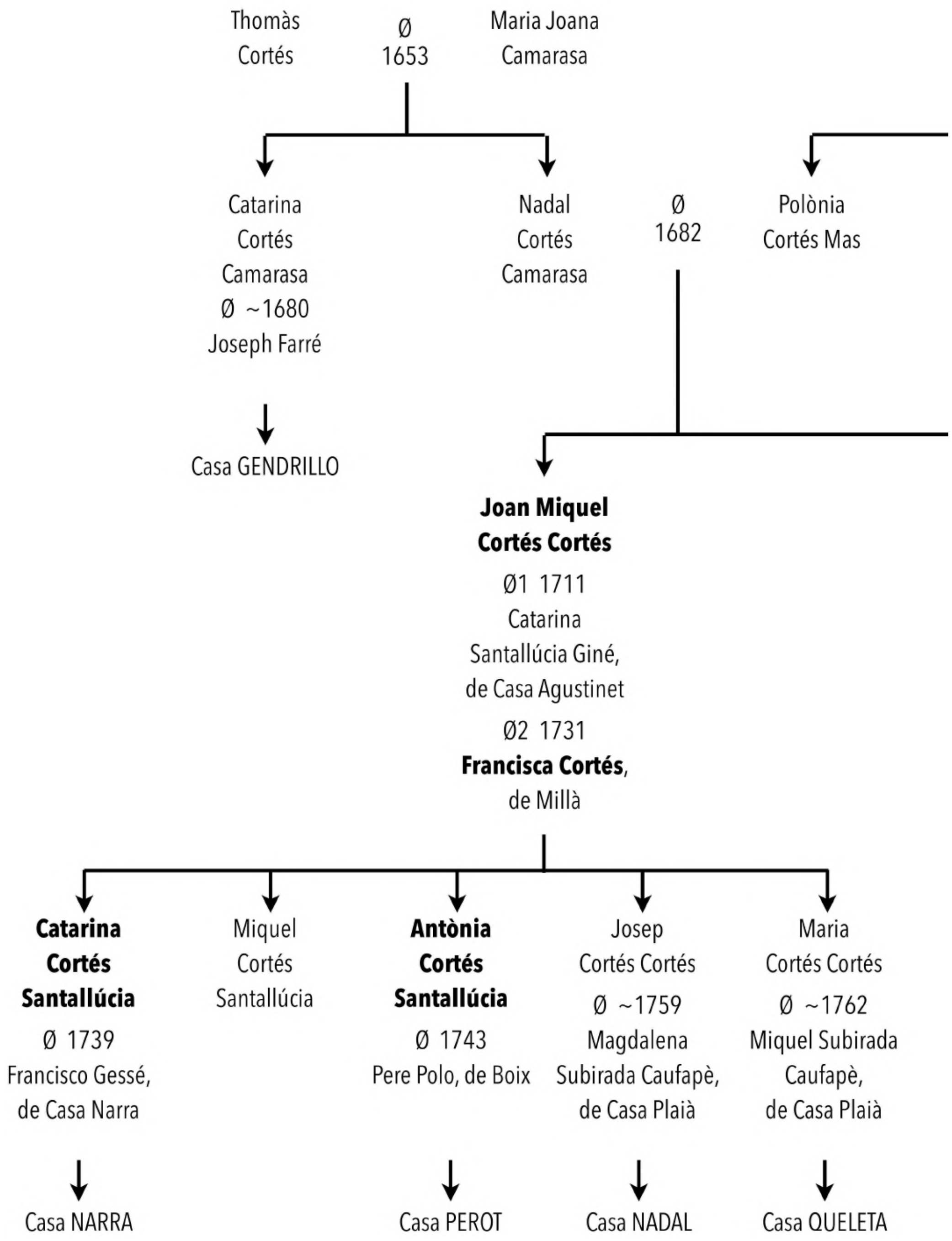
Thomàs Cortés
Ø 1653
Maria Joana Camarasa
Catarina Cortés Camarasa
Ø ~1680
Joseph Farré
Casa GENDRILLO
Nadal Cortés Camarasa
Ø 1682
Polònia Cortés Mas
Joan Miquel Cortés Cortés
Ø1 1711
Catarina Santallúcia Giné, de Casa Agustinet
Ø2 1731
Francisca Cortés, de Millà
Catarina Cortés Santallúcia
Ø 1739
Francisco Gessé, de Casa Narra
Casa NARRA
Miquel Cortés Santallúcia
Antònia Cortés Santallúcia
Ø 1743
Pere Polo, de Boix
Casa PEROT
Josep Cortés Cortés
Ø ~1759
Magdalena Subirada Caufapè, de Casa Plaià
Casa NADAL
Maria Cortés Cortés
Ø ~1762
Miquel Subirada Caufapè, de Casa Plaià
Casa QUELETA

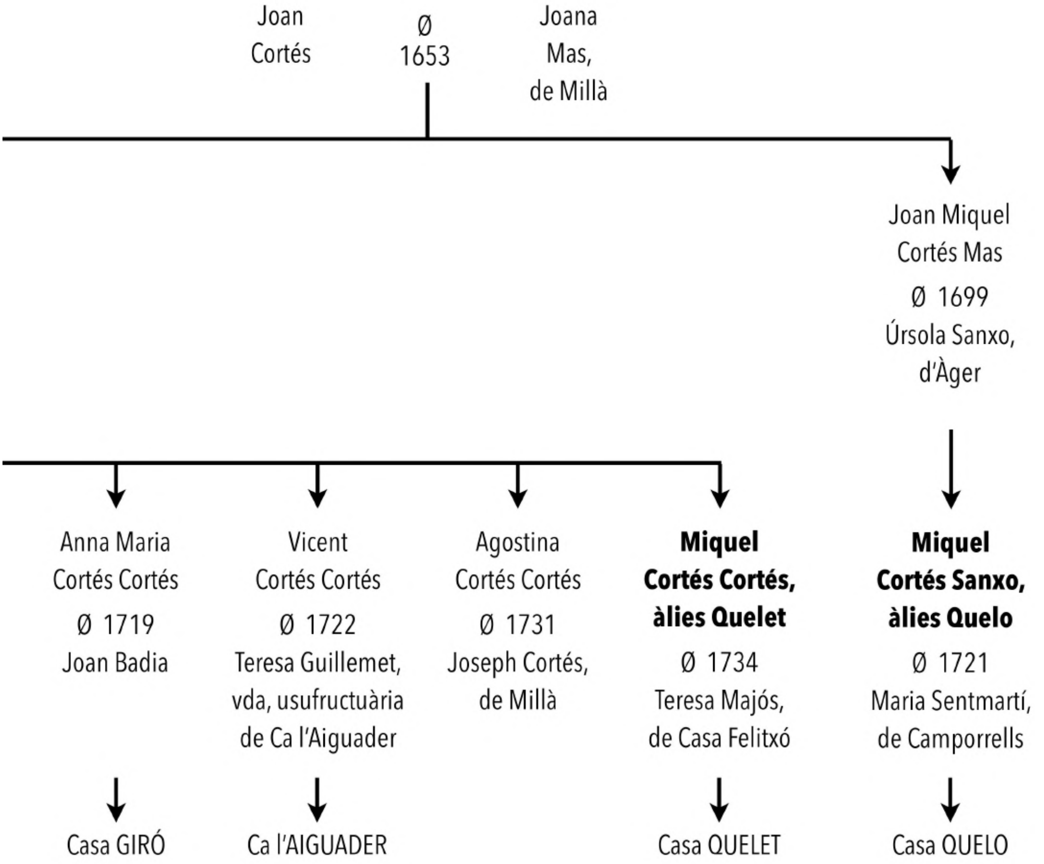

Figura 8: Entorn genealògic de la Catarina Cortés. $\emptyset$ = matrimoni

ELS DOCUMENTS

1

Àger, 22 gener 1734 – 15 abril 1734

Procés eclesiàstic contra mossèn Joan Pedra, rector de Tragó, acusat d'haver sostret d'aquest poble a Catharina Cortés, de Casa Nadal, i d'haver tingut unió carnal amb ella.

× O Testificat per Ermengol Verdeny, notari d'Àger i escrivà de la cúria eclesiàstica de l'arxiprestat d'Àger.

▸ A Lleida, Arxiu Diocesà, Fons de l'església parroquial de Tragó.

[Manca el primer foli, que contindria el títol]

2r,1 *Noverint universi quod anno a Nativitate Domini |2 millessimo septingentessimo trigessimo quarto, die vero vi-|3gessima secunda mensis januarii ejusdem anni compu-|4tata, coram Illustri et Admodum Reverendo Domino Antonio Fortuny, |5 presbitero, jurium utriusque doctore, in spiritualibus et temporalibus vicario |6 generali et officiali pro Admodum Illustri Domino Doctore Dompno Benedicto |7 Vinyals de la Torre, Dei et Sanctæ Sedis Apostolicæ gratia archipræs-|8bytero Agerensis, nullius diocesis nec intra fines alicujus etc, et |9 in ejus curia comparuerunt Reverendus Paulus Mercé, præsbyter et commen-|10salis ecclesiæ collegiatæ insignis Sancti Petri Agerensis, uti |11 procurator fiscalis curiæ ecclesiasticæ Agerensis, et Joannes |12 Michael Cortés, agricola loci de Tragó, ejusdem Agerensis archi-|13præsbyteratus, qui dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino Vicario Generali et Officiali |14 obtulerunt et in scriptos humiliter præsentarunt quan-|15dam suplicationem thenoris sequentis:*

Súplica de Joan Miquel Cortés, de Casa Nadal

16 *Il·lustre y Reverent Senyor Vicari General et Official,*

17 *Joan Miquel Cortés, natural del lloch de Tragó, |18 archipestrat de Àger, diu a Vostra Reverència que*

En lo dia vint y |19 sinch de desembre, mil setcents trenta tres, dia de |20 la Nativitat del Senyor a la nit, després de retirat ell y sa |21 família, que la té en dit lloch, dins de sa casa pera dor-|22mir, tenint-hi, entre altres de sa família, retirada |23 també una filla nomenada Catharina Cortés, no·s dub-|24tà[11] *en dita nit después de estar tots a dormir, obrir |25 la porta de dita sa casa y aportar·se·n en dita nit a |26 Catharina Cortés, sa filla, sens que persona de casa |27 ne sentís cosa, de·manera·és que al endemà de·matí |28 que*

[11] Es refereix al rector mossèn Joan Pedra

tingueren notícia que a la vora de Noguera tro-|[29]baren allí unas faldillas, devantal y sabatas de una ||[2v,1] dona, y reconegudas per dit Joan Miquel Cortés, qui |[2] conegué eran de sa filla Catharina Cortés, y regoneixent |[3] si era encara en son llit per averiguar lo que era, tro-|[4]bà que no hi era, ni menos notícia ahont fós, de·mane-|[5]ra·que, pensant·se no li hagués succeït alguna desgràcia |[6] en lo riu, acudí al riu de Noguera ahont havian |[7] encontrat la roba, junt ab casi tots los del poble de Tragó, |[8] seguint dit lo riu, fent aquellas diligèncias necessàrias |[9] pera encontrar-la, y jamay pogueren encontrar resquici |[10] algú de que se hagués ofegada. Y com aleshores se suspitàs |[11] no la haguessen robada, feren per part de dit Cortés y parents |[12] seus vàrias diligèncias pera saber ahont se podia encon-|[13]trar y qui la havia robada.

Y en aqueix intermedi, |[14] en lo dia dos de janer del present any mil setcents |[15] trenta quatre al matí, vingué en lo dit lloch de Tragó |[16] un home nomenat Peret, farrer de la vila de Agramunt, |[17] exprés per part de la senyora Dionisa Soler, muller de Pere So-|[18]ler, notari de Agramunt, ab la notícia de part de dita senyora |[19] que en la dita vila tenia la notícia que en la dita vila de |[20] Tragó se havia robada una dona que deyan era la fi-|[21]lla de Cortés, o casa de Nadal Cortés, y que anassen allí, |[22] que ella mateixa los diria ahont és.

Quant lo dia tres de |[23] gener partiren pera dita vila de Agramunt Miquel |[24] Nadal Cortés, oncle de la dita Catharina Cortés, y Miquel |[25] Cortés, també oncle de dita Catharina, per lo efecte de |[26] saber ahont era dita Catharina y si la podian encontrar. |[27] Y arribant a las nou horas de la nit y preguntant luego |[28] de arribats en Agramunt en la casa de dita senyora Dionisa |[29] Soler ahont era dita Catharina Cortés, si era en casa |[30] o ahont, per aportar·se·la·n, los digué que no era allí, |[31] però que al endemà de·matí los ho diria, que era lo di-|[32]lluns dia quatre de janer, y que se·n·anassen a descansar. ||[3r,1] Y luego marxaren a casa del farrer, qui era lo que per |[2] part de dita senyora havia anat a Tragó a portar la notícia, |[3] quant al cap de una hora ab poca diferència, que eran |[4] cerca las deu de la nit, que havian arribat en casa del |[5] farrer, vingué una dona criada de part de dita senyora |[6] Dionisa ab lo recado que si volian veure los contraris |[7] que anassen luego en sa casa, que allí los encontrarian. |[8] Y luego al instant partiren de casa lo farré pera la |[9] casa de dita senyora. Y sols encontraren al senyor rector de Tragó |[10] y un criat que estavan ab Pere Soler. Y luego |[11] que veren al dit rector de Tragó, li digué Miquel Cortés: |[12] Vostra Mercé senyor rector per aquí és? Y se turbà luego. Y al mateix |[13] temps, Miquel Nadal Cortés digué a Pere Soler: Mire |[14] que ma neboda se·li serà demanada. Y responent ell |[15] que en casa sua se estava. Y luego dit rector de Tragó |[16] marxà a cavall ab lo criat del rector que eren les |[17] deu horas de la mateixa nit, y vehent que marxa-|[18]van en aquella hora los seguiren al detràs per |[19] vèurer que·ls entregués la dita Catharina. Quant al |[20] temps que·ls seguian los hixqué al encontre |[21] lo gendre de dit Pere Soler, notari, dient·los que no tenian |[22] que seguir·los, que en lo endemà dilluns dia sinch de |[23] janer se·ls entregaria dita Catharina. Y esperant que |[24] se·ls entregués y no veguessen dits Miquel Nadal Cortés |[25] y Miquel Cortés que dita

Catharina compareixia, ana-|[26]ren a encontrar a dit Pere Soler. Y preguntant·li per |[27] la entrega de dita [Catharina], respongué: Que anassen a la rectoria |[28] del Tossal, que lo senyor rector la·ls entregaria, donant·los |[29] per dit efecte una carta dit Soler. Y partiren luego |[30] per al Tossal y arribaren a la rectoria. Y preguntant ||[3v,1] per lo senyor rector, li entregaren la carta per la entrega de |[2] dita Catharina. Y los respongué que ja de·matí se la·n |[3] havian portada y que ell havia escrit que en la rectoria |[4] no tenia lloch per tenir tal dona per ser curta la ca[sa], |[5] y que aquell paratje era molt de pas, y que ab un señal |[6] de una carta del mateix rector del Tossal la entregaria, y que |[7] li havian portat dit señal y que la havia entregada. |[8] de la qual relació los ne feu un certificat simple lo |[9] dit rector del Tossal, lo qual és fet de lletra pròpria com |[10] se exebeix, ut inseratur. Y vist això, dits Cortés se·n torna-|[11]ren en Agramunt en casa de dit Pere Soler, notari, dient-|[12]·li que lo rector los havia dit que ja se la·n havian |[13] portada. Y a les hores digué dit Soler que ell ho sabria. |[14] Y marxà dit Soler lo dia dels Reys, dia sis del present |[15] mes, y tornà al endemà entre vuit y nou del dia, que |[16] contàvam lo dia set del mes, ab la notícia que |[17] se la·n havian portada en Santa Maria |[18] de Meyà, en casa lo canonge Camps, y que allí la |[19] encontrarian. Y luego partiren per Santa Maria per |[20] casa del dit senyor canonge. Y al arribar allí encontraren |[21] al canonge Comins, que·ls digué ab recado del canonge |[22] Camps que la dona que buscaven que ja se la·n ha-|[23]vian portada, y que si volian vèurer la casa que ho |[24] mirassen. Y axí mateix, una senyora de la casa del dit |[25] canonge Camps digué als dits Cortés que aquella nit, |[26] que era la nit del dia set del present mes de janer, |[27] havian dormit en la casa mateixa del dit senyor canonge |[28] lo rector de Tragó y son germà. Lo que també los ho digué |[29] la hostalera de Santa Maria de Meyà, ahont posaren |[30] lo dia vuit, que dits rector de Tragó y son germà avian ||[4r,1] dormit en casa de dit canonge, ab la expressió en que |[2] digué: Que aquella dona que portavan en aquell |[3] home tan lleig la volian casar? Dient-ho de la Cathari-|[4]na y del germà del rector.

Y fetas ditas diligències |[5] y vehent no la podian encontrar, y que tota la direcció |[6] de ocultar a la dita Catharina Cortés era a compte |[7] del rector de Tragó, y que tots los passos los anava preve-|[8]nint, se·n tornaren dits Miquel Nadal Cortés y |[9] Miquel Cortés en lo lloc de Tragó per fer posar |[10] a la presó a Agustí Marines, per quant la senyora Dionisa |[11] Soler los digué quant anaren en sa casa que dit Agustí |[12] Marines del poble d'Algerri era qui la havia aportada |[13] a dita Catharina en casa de dit Pere Soler, notari, y Dio-|[14]nisa Soler, com en efecte ab aqueixa notícia, y vehent |[15] que no havian pogut lograr·la trobar a la dita Catha-|[16]rina ni saber qui la havia robada de sa casa, com en |[17] efecte se ha executat. Y tenint·lo en la presó ha denun-|[18]ciat al senyor batlle de dit poble de Tragó, preguntant·li |[19] lo dit senyor batlle si sabia ahont era dita Catharina y ahont |[20] la havia presa, y respongué y denuncià que la espera-|[21]va en un paratge que·n diuen los Arenys de Noguera, |[22] prop lo poble, y que de orde del dit senyor rector de Tragó la·y |[23] havian entregada la mateixa nit de Nadal del any mil |[24] setcents trenta y tres, com de tot ne ofereix dar informació.

[25] *Y com fins vuy no haja compareguda Catharina Cortés, |[26] sa filla, ni menos se sabia ahont sia, si sols que segons |[27] lo referit en la súplica y los motius evidents que·y ha, |[28] sia lo senyor rector de Tragó, dit mossèn Joan Pedra, qui és lo que |[29] fa fer semblants absurdos de haver fet fer robar a |[30] Catharina Cortés, sa filla, de sa casa, pues de la denunciació ||***4v***,[1] de Agustí Marines y del avís de Dionisa Soler y de la re-|[2]lació de Pere Soler, notari de Agramunt, de que la dita |[3] Catharina era en Agramunt y que la entregarian, |[4] y de trobar en tots los passos que dits Cortés han fet per |[5] lo encontrar dita Catharina, tant en Agramunt, [lo] |[6] Tossal, com en Santa Maria de Meyà, que en tots se |[7] trobava dit senyor rector, y haver·se trobats lo dit rector |[8] de Tragó quant lo encontraren en Agramunt dits |[9] Cortés, y les diligències que per dit efecte té fetas dit |[10] senyor rector, com y també la pública veu y fama en lo |[11] poble de Tragó, senyals evidents que la dita Catharina |[12] és estada robada de casa de Miquel Joan Cortés, son pare, |[13] y lo temps y en la ocasió fou treta de dita sa casa per dit |[14] senyor rector. Y com semblants absurdos no·s degan |[15] permètrer, ans bé se deuen castigar, majorment quant |[16] se fan per semblants subjectes com és dit rector, pues de |[17] aqueixa manera si·s permetian no hi hauria nin-|[18]guna filla segura. Per lo tant, dit Miquel Joan Cortés, pare de dita |[19] Catharina, fent instància y part formada contra |[20] dit mossèn Joan Pedra, rector de Tragó, per la injúria li |[21] té feta, per dit efecte a Vostra Reverència suplica que, constant |[22] de la informació com constarà, sia lo dit señor rector |[23] mossèn Joan Pedra castigat. Y així mateix sia manat res-|[24]tituir a dita Catharina, sa filla, a sas costas. Lo que |[25] demana omni meliori modo, y que lo procurador fiscal |[26] de la cúria de Vostra Reverència interpose sas parts, of[ficio] etc.*

[27] *Altissimus etc,*

[28] *Escrivà.*

Petició addicional del procurador fiscal de la cúria

5r,[1] *Idem petit procurator fiscalis curiæ: Y añadint a esta |[2] petició diu:*

Que a notícia de dita esta part del |[3] procurador fiscal ha novament pervingut, fa-|[4]ma pública referente y altrament, que la cau-|[5]sa de haver dit reverent Joan Pedra, rector, ro-|[6]bat a dita Catharina Cortés de la casa de sos pares |[7] ab la forma expressada en dita súplica per |[8] dit Cortés presentada fou a fi y efecte de ocultar |[9] aquella, ab qui tenia dit rector correspondèn-|[10]cia carnal, de·manera·que de dita correspon-|[11]dència se troba al present dita Catharina preñada, |[12] lo que ab escandalosas veus se ha fet públich |[13] y notori no sols en dit poble de Tragó, sinó tam-|[14]bé en altras parts, per las quals, per medi y |[15] conducto de dit rector, ha transitat ocultament |[16] dita Catharina. Per lo que y altrament, dit |[17] procurador fiscal, qui exebeix son poder, ut |[18] inseratur, oferint plena informació de tot lo |[19] sobre narrat, a Vostra Reverència suplica sia aquella rebuda, |[20] y constant com constarà, de la veritat y del delicte |[21] perpetrat per dit rector de Tragó, sia est capturat |[22] y castigat, si y conforme procehesca en dret, y així |[23] mateix compel·lit a

restituir a la dita Catha-|[24]rina Cortés, satisfent·li a esta la injúria y |[25] altras obligacions de justícia que constarà haver |[26] contret dit rector ab dita Catharina, lo que ||[5v,1] demana ab refecció y esmena de tots danys y gastos, |[2] omni meliori modo, juribus suis semper salvis etc, |[3] of¿ficio? etc.

[4] Altissimus etc,

[5] Dit procurador fiscal en causa pròpria.

El vicari general encarrega a Miquel Costa, rector de Castellonroi, que rebi els testimonis que presentin els demandants

[6] Die 22 januarii 1734.

[7] Committimus juramentum et examen testium pro |[8] parte procuratoris fiscalis curiæ nostræ et dicti |[9] Joannis Michaellis Cortés producendorum Reverendo Doctori |[10] Michaelli Costa, præsbyteri et rectori de Castillonroy, qui, |[11] servatis a jure servandis, super suplicatis informa-|[12]tionem recipiat.

[13] Fortuny, vicarius generalis et officialis.

Miquel Costa, rector de Castellonroi, accepta l'encàrrec

[14] Dictis die et anno.

[15] Recepto etc debito cum honore. Inserantur producta, minis-|[16]tratis testibus, paratus est illos recipere.

[17] Costa, commensalis.

Inserció dels documents exhibits pels demandants

[18] Et hujusmodi provisionis vigore, ego Hermengaudus Ver-|[19]deny, notarius et curiæ ecclesiasticæ Agerensis et hujusmodi proces-|[20]sus scriba, processi ad inserendum et in præsenti |[21] processu continuandum relationem et potestatem de-|[22]super respective exhibit¿as?, quæ sunt thenoris sequentis:

Relació del rector del Tossal

[23] Fas relació lo baix firmat com lo dia quatre de ja-|[24]ner del present any mil setcents trenta y quatre, |[25] com ab lo senyal de una carta mia, entreguí |[26] una minyona que·m feren venir en ma casa lo dia |[27] de la Circunsisió prop passat. Y per ser lo ver, fas la |[28] present relació vuy dia sinch de janer del present any |[29] 1734.

[30] Firmo lo predit jo Antoni Ribera, prevere y rector |[31] del Tossal, vuy dia y any predits.

Poder del procurador fiscal

6r,1 *Nos Antonius Fortuny, præsbiter, jurium utriusque doctor, in spirituali-|2bus et temporalibus vicarius generalis et officialis pro Admodum |3 Illustri Domino Doctore Dompno Benedicto Vinyals de la Torre, Dei et Sanctæ |4 Sedis Apostolicæ gratia archipræsbytero Agerensis, nullius diocesis |5 nec intra fines alicujus etc. Dilecto nobis in Christo Paulo |6 Mercé, præsbytero et commensali ecclesiæ collegiatæ valde insignis |7 Sancti Petri Agerensis, salutem in Domino. Idoneitatis, pro-|8bitatis et experientiæ merita quibus te ornatum |9 dignocimus, nos inducunt ut operam tuam li-|10benter adhibeamus, sperantes ea quæ tibi manda-|11buntur, et alia quæ tuo muneri injuncta sunt, |12 omni fide et solertia exequeris. Te igitur procura-|13torem fiscalem nostræ curiæ ad beneplacitum nos-|14trum, onoribus, oneribus, exemptionibus, privilegiis |15 et emolumentis solitis et assuetis, constituimus et depu-|16tamus, mandantes omnibus nostræ jurisdictioni sub-|17jectis cæterisque ad quos spectat ut te in officialem nos-|18trum agnoscant, et quoties opus fuerit tibi assistant. |19 In quorum fidem, præsentes litteras, manu nostra fir-|20matas sigilloque nostri officii munitas, ac per notarium et |21 curiæ nostræ secretarium et scribam infascriptum refe-|22rendatas, fieri et expediri jussimus.*

Datum Ageri, die vigessima mensis januarii, anno a Nativitate Domini millessimo |23 septingentessimo trigessimo quarto.

Præsentibus pro testibus Josepho |24 Costa et Matheo Cònsol, sacræ theologiæ moralis proffesso-|25ribus dictæ villæ, ad præmissa vocatis et spetialiter |26 assumptis.

27 *Fortuny, vicarius generalis et officialis.*

28 *Loc+us sigilli.*

29 *De mandato dicti Illustris Domini Vicarii Generalis et Officialis ex¦pedit?¦ |30 Hermengaudus Verdeny, notarius et secretarius.*

El procurador fiscal demana la captura de mossèn Joan Pedra

31 *Suplicatio oblata per dictum procuratotem fiscalem.*

6v,1 *Il·lustre y Molt Reverent Senyor Vicari General y Official,*

2 *A notícia del procurador fiscal de la cúria de Vostra Reverència ha no-|3vament pervingut, fama pública referente y altrament, que per |4 causa de la denúncia criminal que dita esta part té feta contra·l |5 reverent Joan Pedra, rector de Tragó, ab súplica oferta als vint y dos dels cor-|6rents mes y any del cas en dita súplica narrat, se tem la fuga |7 del dit reverent Joan Pedra, per ésser públich dit cas no sols en dit po-|8ble de Tragó, sinó també en los pobles vehins per ahont ab escan-|9dalosas veus no·s parla de altra cosa. Per lo que y altrament, ofe-|10rint dit procurador fiscal informació extrajudicial de la publicitat |11 de dit cas, a Vostra Reverència suplica que, constant de aquella com constarà, sia |12 dit reverent Joan Pedra en continent capturat y per est efecte feta per |13 Vostra*

Reverència la provisió de captura, lo que demana omni meliori modo, |[14] juribus suis semper salvis etc, of|ficio?| etc.

[15] *Altissimus etc,*

[16] *Fisci advocatus.*

El vicari general així ho proveeix

[17] *Die 23 januarii 1734.*

[18] *Visa petitione pro parte procuratoris fiscalis oblata, attento |[19] quia nobis constat extrajudiciali informatione recepta de |[20] in illa contentis, ideo providemus quod dictus Joannes |[21] Pedra, præsbyter et rector loci de Tragó, capiatur et carceribus eccle-|[22]siasticis Agerensibus mancipetur, donec aliter fuerit per nos |[23] provisum.*

[24] *Fortuny, vicarius generalis et officialis.*

El procurador fiscal demana el segrest dels béns de mossèn Joan Pedra

[25] *Suplicatio oblata per dictum procuratotem fiscalem.*

[26] *Illustre y Molt Reverent Senyor Vicari General y Official,*

[27] *Inseguint la provisió per Vostra Reverència feta lo dia vint y tres |[28] dels corrents mes y any, esta part del procurador fiscal |[29] se ha conferit en lo poble de Tragó a fi y efecte de capturar |[30] al reverent Joan Pedra, prevere y rector de dit poble. Y com no obstant |[31] de haver fetas las diligencias possibles no haja pogut |[32] capturar aquell per haver·se ausentat, y anar latitant |[33] per unas parts y altras segons públlica veu y fama |[34] per dit poble de Tragó, de tot lo que fa pena relació a Vostra Reverència. ||[7r,1] Per ço dit procurador fiscal suplica que per la seguretat |[2] del present judici sia feta aprehenció de tots los béns de |[3] dit reverent Joan Pedra, rector, y posats pro manifesto curiæ |[4] si y conforme és de dret y justícia, la que demana li sia |[5] ministrada omni meliori modo etc, juribus suis semper |[6] salvis etc, of|ficio?| etc.*

[7] *Altissimus etc,*

[8] *Mercer, procurator fiscalis.*

El vicari general així ho proveeix

[9] *Die 27 januarii 1734.*

[10] *Exequatur sequestrum bonorum dicti Joannis Pedra, præsbyteri |[11] et rectoris de Tragó, secundum juris ordinem et sub forma |[12] petita, continuando illa in inventario.*

[13] *Fortuny, vicarius generalis et officialis.*

Segrest i inventari dels béns del rector

[14] *Die, mense et anno prædictis, in oppido de Tragó, archi-|[15]præsbyteratus Agerensis.*

[16] *Præsente et ad hæc vocato, rogato atque requisito, me |[17] Hermengaudo Verdeny, apostolica et ordinaria auctoritatibus |[18] notario publico villæ Ageris, scribaque et secretario |[19] curiæ ecclesiasticæ Agerensis infrascripto, et præsentibus etiam |[20] pro testibus reverendo Josepho Borràs, præsbytero loci de las Avellanas, |[21] Urgellensis diocesis, et Joanne Garcia, lini textore dicti loci |[22] de Tragó, ad infrascripta vocatis et spetialiter assumptis, reverendus |[23] Paulus Mercé, præsbyter et commensalis ecclesiæ collegiatæ valde |[24] insignis Sancti Petri Agerensis, procurator fiscalis curiæ ecclesiasticæ |[25] Agerensis prædictæ, tanquam habens plenum posse ad infrascripta |[26] et alia peragenda ab Illustri et Admodum Reverendo Domino Antonio Fortuny, presbitero, |[27] jurium utriusque doctore, in spirituali-|[28]bus et temporalibus vicario generali et officiali pro |[29] Admodum Illustri Domino Doctore Dompno Benedicto Vinyals de la Torre, Dei et Sanctæ |[30] Sedis Apostolicæ gratia archipræsbytero Agerensis, nullius diocesis nec |[31] intra fines alicujus etc, attributum et concessum suiscum |[32] patentis litteris firmatis et sigillatis debitaque forma ||**[7v,1]** expeditis, datis Ageri, die vigessima tertia currentium mensis et |[2] anni quæ sunt thenoris sequentis:*

Comissió i poders donats pel vicari general al procurador fiscal

*Nos Anton Fortuny, |[3] prevere, en drets doctor, en lo espiritual y temporal vicari general |[4] y official per lo Molt Il·lustre Senyor Doctor Don Benet Vinyals de la Torre, |[5] per la gràcia de Déu y de la Santa Sede Apostòlica archipestre de |[6] Àger, de ningun bisbat ni dins los límits de algun etc. |[7] Ab thenor de las presents y per la authoritat de nostre |[8] offici que en esta part usam, fem comissió y donam tot |[9] ple poder al reverent Pau Mercé, prevere y comensal de la |[10] iglésia col·legiata molt insigne de Sant Pere de Àger, pera |[11] capturar y pèndrer qualsevols personas ecclesiàsticas |[12] y gaudints del for a nos subjectas, y los béns de aquellas |[13] si serà necessari seqüestrar y embargar, y aquellas y aquells |[14] en part tuta y segura posar y col·locar, manant baix |[15] las penas a nos arbitràrias a tots los officials de nos-|[16]tra cúria y demés súbdits nostres donen tota assistència, |[17] favor y ajuda al dit reverent Pau Mercé sempre que per aquest |[18] seran requirits, y si serà necessari baix pena de excomuni-|[19]cació major latæ sententiæ manam que sempre y |[20] quant las presents los seran presentadas y en virtut |[21] de ellas seran requirits per dit reverent Pau Mercé, en con-|[22]tinent sens dilació alguna donen a aquest tota assistèn-|[23]cia, favor y ajuda per executar tot lo sobre expressat |[24] o part de aquell. Altrament, passarem a la publicació |[25] de dita censura y a tot lo demés necessari que contra los |[26] contumaces trobarem fahedor per tuïció de nostra ju-|[27]risdicció |[28] y son exercici. En fee de las quals cosas havem |[29] manat despachar las presents, firmadas de nostra mà, |[30] selladas ab lo sello de nostre offici, y refferendadas ||**[8r,1]** per lo notari y secretari de nostra cúria avall escrit.*

Dades |[2] en Àger, als vint y tres dias del mes de janer del any mil |[3] setcents trenta y quatre.

Fortuny, vicari general y official.

De manament |[4] de dit Il·lustre Senyor Vicari General y Official,

Ermengol Verdeny, notari y secretari

[5] *Loc+us sigilli.*

Segrest i inventari dels béns del rector (continuació)

Cuius quidem commisionis vigore |[6] insequendoque seriem et thenorem præinsertæ provi-|[7]sionis per dictum illustrem dominum vicarium generalem et |[8] officialem die præsenti factæ in calce suplicationis per |[9] ipsum procuratorem fiscalem oblatæ, dictus reverendus Paulus |[10] Mercé, dicto nomine constitutus, fuit personaliter ante |[11] januas domus vocatæ la abadia ejusdem loci de Tragó, |[12] citæ in eodem loco circa parochialem ecclesiam ejusdem, |[13] ad efectum apræhendendi bona reverendi Joannis Pedra, præsbyteri et |[14] rectoris dictæ parochialis ecclesiæ, illaque ponendi pro |[15] manifesto curiæ, causis et rationibus in præinserta |[16] suplicatione expræssis, requirendo me, dictum et infrascriptum |[17] notarium et curiæ ecclesiasticæ Agerensis scribam, illa in |[18] inventario continuari secundum juris ordinem et sub |[19] forma prædicta. Et illico parendo provisis, executum |[20] fuit sequestrum prædictum, mediante Jacobo Fay-|[21]della, nuntio jurato dictæ curiæ ecclesiasticæ. Et |[22] intus dictam domum inventa fuerunt bona mobilia sequentia:

Inventari dels béns segrestats-

[23] *En la entrada:*

[24] *Primo, una cadireta de fusta petita.*

[25] *En lo celler:*

[26] *Item, una fusta plena de vi, de tinguda de vuitanta |[27] cànters poch més o menos.*

[28] *Item, mitg quintar de oli poch més o menos en una te-|[29]nalla.*

[30] *En la cuina:*

[31] *Item, un banch de raspall de pi.*

[32] *Item, una caixa de pi.*

8v,[1] *Item, una tauleta petita.*

[2] *Item, una caixeta dolenta.*

[3] *Item, vint y dos plats y un topí entre xichs y grans.*

[4] *Item, una cadireta de fusta servida.*

[5] *Item, una paella xiqueta.*

[6] *En un quarto de la cuina:*

[7] *Item, un llit parat ab dos llansols, màrfega y una borrassa.*

[8] *En altra cambra qui puje dalt:*

[9] *Item, dos llits parats, un ab màrfega y matalàs y un |[10] llansol, y altre sols ab màrfega.*

[11] *En lo pastador, al peu de ditas escalas:*

[12] *Item, una pastera de amassar ab sas cernadoras y un sedàs de |[13] seda.*

[14] *Item, uns tres cortans de farina de blat poch més o menos en |[15] un sach.*

[16] *Item, un eixugamans de estopa.*

[17] *En lo quarto de dalt de la alcova:*

[18] *Item, una taula de noguer.*

[19] *Item, una caixa de pi sens pany ni clau.*

[20] *Item, altra caixa petita oberta.*

[21] *Item, una cadira de vaqueta negra.*

[22] *Item, un banch de raspall de pi.*

[23] *Item, dos trossas de cànem petitas sens repassar.*

[24] *Item, dins la alcova, un llit parat de peu de gall, ab màrfega, |[25] matalàs, dos llansols y una flassada ¦¿ols?¦ana.*

[26] *Item, a la portalada, unas cortinas de filampua tintada.*

[27] *Item, en uns palmars, diferents llibres de estampa y manu-|[28]escrits.*

[29] *En lo perxe:*

[30] *Item, una quartera de mill poch més o menos en un sach.*

[31] *Item, sis quarteras de espelta poch més o menos en un mont.*

[32] *En la cambra del perxe:*

[33] *Item, tres quartans de segalós poch més o menos en un montet.*

[34] *Item, dos quarteras de sivada poch més o menos en un montet.*

[35] *Item, mitja quartera de blat net poch més o menos en un montet.*

9r,1 *Item, un quartà de mill poch més o menos en un sach dolent.*

[2] *Testes sunt prædicti.*

Segrest i inventari dels béns del rector, segona jornada

[3] *Deinde autem, dictum sequestrum continuando, die |[4] vigessima octava prædictorum mensis et anni fuerunt |[5] inventa et in præsenti inventario continuata bona sequentia:*

[6] *En una cambra hi ha sobre la bòveda del campanar |[7] tancada ab clau:*

[8] *Item, se ha trobat vuit quarteras y mitg quartà de blat sega-|[9]lós mesurat.*

[10] *Item, en altra cambra sens porta al mateix puesto se ha tro-|[11]bat deu quarteras, tres cortans de blat segalós també |[12] mesurat, lo qual se ha transportat en dita primera cambra |[13] tancada.*

[14] *Testes sunt reverendus Bartholomeus Trevinyo, præsbyter villæ |[15] Camporrells, et Joannes Cònsol, agricola villæ Ageris.*

Segrest i inventari dels béns del rector, tercera jornada

[16] *Deinde autem, die vigessima nona prædictorum mensis |[17] et anni, dictum sequestrum continuando, fuerunt inven-|[18]ta et in præsenti inventario continuata bona sequentia:*

[19] *En la casa de la abadia se ha trobat:*

[20] *Item, un llansol de cànem.*

[21] *Item, dos estovallas de tovallons, unas grans y altras petitas.*

[22] *Item, una tovallola de filampua.*

[23] *Item, tres camisas de home, dos de tela y una de cànem, |[24] servidas.*

[25] *Item, uns calsotets.*

[26] *Item, un eixugamans de cànem.*

[27] *Item, sis tovallons.*

[28] *Item, una mitja mòlta de olivas al molí de la primícia poch |[29] més o menos.*

[30] *Quæ omnia et singula bona inventa fuerunt in rectoria |[31] de Tragó et illa remanserunt sequestrata et embargata |[32] pro manifesto curiæ in locis respective expræssis, modo |[33] et forma per dictum Illustrem Dominum Vicarium Generalem et Officialem provisis. |[34] De quibus etc. Quæ fuerunt acta ut supra, præsente me ||[9v,1] dicto et infrascripto notario et scriba, ac præsentibus pro testibus |[2] reverendo Josepho Borràs, præsbytero oppidi de las Avellanas, et Mi-|[3]chaelle Cortés, agricola dicti loci de Tragó, ad præmissa vocatis |[4] et spetialiter assumptis.*

Declaracions de testimonis

[5] Et vigore desuper factarum provisionum, prima scilicet die |[6] vigessima prima, et alia die vigessima secunda mensis |[7] januarii prædicti anni millessimi septingentessimi tri-|[8]gessimi quarti, fuerunt recepti et examinati testes |[9] pro parte dicti procuratoris fiscalis curiæ et Joannis |[10] Michaellis Cortés ministrati sub forma sequenti:

Testimoni de Miquel Cortés i Sanxo, de Casa Quelo

[11] Die vigessima nona mensis januarii, anno a Nativitate |[12] Domini millessimo septingentessimo trigessimo quarto, |[13] in oppido de Tragó, archipræsbyteratus Agerensis, depo-|[14]suit testis sequens:

[15] Michael Cortés, agricola oppidi de Tragó, archipræsbyteratus |[16] Agerensis, ætatis suæ, prout ipse dixit, triginta quatuor an-|[17]norum parum plus vel minus, testis citatus per Jaco-|[18]bum Faydella, nuntium curiæ juratum, sic referentem |[19] et relationem facientem, productus et nominatus pro |[20] parte et ad instantiam Joannis Michaellis Cortés, agricolæ |[21] ejusdem oppidi de Tragó, et procuratoris fiscalis curiæ |[22] ecclesiasticæ Agerensis. |[23] Qui quidem testis juravit, in manu et posse Admodum Reverendi Domini |[24] Michaellis Costa, præsbyteri, sacræ theologiæ doctoris et rectoris paro-|[25]chialis ecclesiæ loci de Castellonroig, dicti Agerensis archipræsbyte-|[26]ratus, commissarii per Illustrem et Admodum Reverendum Dominum Doctorem |[27] Antonium Fortuny, præsbyterum, vicarium generalem et officialem dicti archi-|[28]præsbyteratus Agerensis, cum provisione facta sub die |[29] vigessima secunda currenti-|[30]um mensis et anni in calce suplicationum respective |[31] presentatarum per dictum procuratorem fiscalem et ||[10r,1] Joannem Michaellem Cortés, nominati et deputati, |[2] ad Dominum Deum et ejus sancta quatuor evangelia, |[3] manibus suis corporaliter tacta, se dicere et deponere |[4] veritatem omnimodam quam sciet in et super quibus |[5] fuerit interrogatus. |[6] Et interrogatus ipse testis super contentis et expræssis in |[7] præinsertis suplicationibus per dictum Joannem Micha-|[8]ellem Cortés et procuratorem fiscalem respective oblatis dictis |[9] die et anno, eidem testi lectis et per ipsum bene intellectis, |[10] dixit:

Señor, lo que yo sé y puch dir a Vostra Mercé sobre lo que |[11] me interroga és que lo dia vint y sis de desembre |[12] pròxim passat, a las vuit horas del matí poch més o |[13] menos, yo testis, estant esmorsant en ma casa, que |[14] tinch cita en lo present lloch de Tragó en lo carrer dit |[15] de Vilanova, vaig oir uns grans crits y exclamacions de |[16] desgràcia en lo carrer de Solsdevila del mateix poble, a la |[17] altra part del barranch que medie entre dits carrers, |[18] quant luego yo testis me deixí de menjar y me fuí a la fi-|[19]nestra de dita ma casa per vèurer que desgràcia havia |[20] succeït. Y al fer·me en dita finestra vaig oir altra vegada |[21] las exclamacions en dit carrer de Solsdevila. Y luego al ma-|[22]teix temps yo testis vaig acudir al dit carrer de Solsdevila |[23] per averiguar lo que era, y al arribar en dit carrer de |[24] Solsdevila, al davant de la porta de la casa de Joan Miquel |[25] Cortés, pagès de dit poble, cosí germà meu, vaig encontrar yo |[26] testis a Francisca Cortés, muller de

dit Miquel Joan |[27] Cortés, y vaig vèurer que aportava unas faldetas totas |[28] embolicadas o plegadas sota de la eixella. Y preguntant·li |[29] yo testis què era lo que havia succeït, vaig oir me res-|[30]pongué que aquella desdichada se havia tirat al riu, |[31] que se havia desesperat.

Y al cap de un quart poch ||[10v,1] més o menos, vehent yo testis que la major part del poble |[2] anavan acudint al riu Noguera que passa cerca de dit |[3] poble me·n aní també a dit riu, al puesto que eran la |[4] gent, dit lo hort [d·en] Pedra,[12] *y al arribar a dit puesto vaig |[5] oir com la gent que públicament deyan que allí se havia ofe-|[6]gat Catharina Cortés, filla de Joan Miquel Cortés, per quant |[7] havian trobat vora del dit riu y en dit puesto, ahont acostuman |[8] rentar las donas la bugada, las ditas faldetas, un |[9] devantal y sabatas de dita Catharina.*

Y después, a la tarde |[10] del mateix dia, entre las tres y quatre horas poch més o me-|[11]nos, después de cansats dit son pare y altres parents y benvolents |[12] de dit poble de buscar a la dita Catharina per lo riu dit de |[13] Noguera, yo testis parlant ab Miquel Camps, alias lo Corder, |[14] pagès del mateix poble de Tragó, sobre la desgràcia que ha-|[15]via succeït a la dita Catharina de offegar·se en dit riu No-|[16]guera, vaig oir com lo dit Miquel Camps, davant de dife-|[17]rents hòmens, que estavan jugant a cartas davant la |[18] porta de la casa de Miquel Subirà, taverner de dit poble de |[19] Tragó, que ab certesa no puch dir qui eran, ab alta veu |[20] digué: Que aixís dita Catharina Cortés era en la aigua com |[21] ell dit Camps.

Y después, lo dia dos de janer del any corrent |[22] mil setcents trenta y quatre, yo testis estant en lo camp |[23] treballant ab lo mosso, vingué a encontrar-me en dit camp |[24] Vicent Cortés, germà de dit Joan Miquel Cortés, pagès del |[25] mateix poble de Tragó, que devian ser entre las nou y deu |[26] horas del matí poch més o menos, lo qual Vicent Cortés |[27] me digué que son germà, dit Joan Miquel Cortés, lo envi-|[28]ava allí a dir-me que si volia arribar fins a casa sua, que |[29] havia de fer un poch de camí. Y luego yo testis me deixí de |[30] treballar y me·n·aní en dit poble de Tragó a encontrar al dit |[31] Joan Miquel Cortés, y antes de anar a casa sua vaig anar |[32] a casa de Joan Terés, batlle de dit poble, que té cita en lo ||[11r,1] mateix poble, en la qual vaig encontrar al dit batlle |[2] y a Miquel Nadal Cortés, fadrí del mateix poble, |[3] cosí germà meu, lo qual Miquel Nadal Cortés vaig |[4] oir me digué: Que allí havia arribat un propi de Agramunt |[5] enviat per la senyora Dionisa Soler, muller de Pere Soler, |[6] notari de dita vila, que deya que la dita Catharina havia |[7] estat en casa de dit Pere Soler, notari, y que si la volian anar |[8] a buscar que ell los diria ahont era. Y així que si jo |[9] testis volia seguir hi aniriam los dos, com en efecte

[10] lo dia tres de dits mes y any al matí, yo testis y dit Mi-|[11]quel Nadal Cortés partírem del present poble de Tragó |[12] en companía del dit propi, que se nomena Peret, farrer |[13] de dita vila de Agramunt, per la mateixa vila, a la |[14] qual arribàrem a las nou horas de la nit poch més o |[15] menos del mateix dia tres, y posàrem en casa de dit |[16] farrer.

[12] Literalment hi diu *lo hort de la Pedra*

Y luego de haver arribat en casa de dit farrer, |[17] per medi de una dona de la mateixa casa, avisàrem |[18] a la dita senyora Dionisa Soler que yo y dit Miquel Nadal |[19] Cortés éram allí, en forsa del dit propi que havia fet, a |[20] buscar a la dita Catharina, y que estimaríam nos digués |[21] ahont era. Y dita senyora Dionisa per medi de dita dona |[22] nos respongué que ella dita senyora aniria a encontrar·nos |[23] en dita casa del farré. Y al cap de poch rato yo testis y dit Miquel Nadal Cortés, estant sopant en la cuina de la |[24] mateixa casa de dit farrer en compañia de dit farrer, |[25] oïrem picar a la porta de casa de dit farrer, que era |[26] tancada, y fent-se a la finestra de dita casa, una germana |[27] de dit farrer, que no sé son nom, digué: Era una filla de dit |[28] Pere Soler ab sa criada las que picavan a la porta. Y |[29] dient dita germana de dit farrer estas paraulas, dit |[30] farrer digué a dita sa germana que·ls baixàs a obrir, |[31] com en efecte los baixà a obrir. Y pujaren en dita ||[11v,1] cuina ahont ells estavan sopant. Y oí yo testis com la dita |[2] filla de dit Pere Soler, que no sé son nom, si sols que digueren |[3] que estava casada ab Joseph Betesa, de la mateixa vila de Agra-|[4]munt, digué que la minyona que buscàvam no era allí, |[5] però que tenian per cert era en la rectoria del Tossal, |[6] y que no·ns moguéssem de allí fins al matí, que ella vin-|[7]dria a cridar·nos. Y donant·nos la bona nit, dita senyora y criada |[8] se retiraren en sa casa. Y poch después al haver sopat, viu |[9] yo testis que vingué en la casa de dit farrer y dins de la cui-|[10]na un senyor que digué dit farrer era Joseph Betesa, notari, |[11] gendre de dit notari Pere Soler y marit de dita sa filla, lo |[12] qual oí yo testis que digué que lo senyor rector de Tragó ha-|[13]via arribat en aquell punt en casa de dit son sogre, y que |[14] si volíam vèurer·lo que·ns moguéssem, que no volia fer més |[15] que pèndrer una torrada y marxar. Quant luego dit |[16] Miquel Nadal Cortés y dit farrer viu jo testis que·y |[17] anaren, y yo tras de ells. Y al arribar yo testis en la en-|[18]trada de la casa de Pere Soler, notari, que té cita en dita vila de Agramunt, |[19] en companía de dit Miquel Nadal Cortés, que devian ser |[20] nou horas y mitja poch més o menos de la mateixa nit, |[21] vaig vèurer en ella al dit Pere Soler, notari, y al dit rector |[22] de Tragó, que·s diu mossèn Joan Pedra, lo qual estava a cavall |[23] sobre de la sua mula, als quals ab lo resplandor del llum |[24] que allí tenian coneguí molt bé per tenir-los tractats. |[25] Y yo testis, luego de arribat allí, diguí a dit senyor rector las |[26] paraulas següents: Senyor rector, vosté és per assí en aquestas |[27] horas! Y no·m respongué cosa alguna dit rector. Y al ma-|[28]teix temps lo dit Miquel Nadal Cortés vaig oir que |[29] digué al dit Pere Soler, notari, las paraulas següents: Señor |[30] Pere Soler, ma neboda se li serà demanada! Y lo dit Pere |[31] Soler, notari, li respongué: En casa mia me estich. Y ab |[32] estas rahons vaig reparar que dit senyor rector se trasmudà ||[12r,1] tot de la cara. Y vaig oir com digué que ab això ell no·y |[2] deya res, per dos o tres vegadas. Y en continent digué dit |[3] senyor rector que obrissen la porta de dita casa. Y oberta, pi-|[4]cà a la mula y marxà ab lo criat que aportava, que |[5] no vaig conèixer per no tenir·lo tractat. Y yo testis, |[6] vehent que dit rector marxava, li vaig seguir al de-|[7]tràs, y al mateix temps dit Miquel Nadal Cortés digué |[8] al dit farré que anàs ab mi, y en efecte lo seguírem |[9] los dos, fins que prop de la abadia del rector de dita vila |[10] de Agramunt, en uns cuberts que·y ha, encontràrem al |[11] dit Joseph Betesa,

gendre de dit Pere Soler, notari, que·ns |[12] deturà y digué que no passàssem avant, per quant |[13] havia ell parlat ab lo senyor rector de dita vila de Agramunt, |[14] lo qual enviaria a buscar al dit son sogre, y que |[15] en lo endemà, lo dia quatre dels corrents mes y any, |[16] se·[n]s[13] *entregaria la minyona que buscàvam, que no |[17] teniam més que fer sinó anar a encontrar al dit |[18] son sogre Pere Soler, que aquest [n]os*[14] *donaria carta |[19] per la entrega. Y ab estas paraulas y confiansas, yo |[20] testis y dit farrer nos retiràrem en casa de dit far-|[21]rer. Y después, lo dia quatre dels corrents mes y any |[22] al matí, yo y dit Miquel Nadal Cortés anàrem a casa de |[23] dit Pere Soler, notari, y no encontrant·lo en casa ni do-|[24]nar·nos notícia certa los de ella si era dins la vila o |[25] fora de ella, lo esperàrem fins que vingué, que serian |[26] entre nou y deu horas del matí com vingué. Y al arri-|[27]bar en dita sa casa, junts nos ne arribàrem a casa del dit |[28] senyor rector de Agramunt. Y posats en casa de dit rector, dit |[29] rector y Pere Soler, notari, nos persuadiren fortament de |[30] que·s compongués lo fet, pues lo que era fet no podia |[31] deixar de ser fet, y que·u portàssem ab prudència. Y |[32] que deixàssem fer a ell, al dit Pere Soler, notari, que volia |[33] bé a Nadal, que ell ho compondria. Y responent·li ||*[**12v**,1] *yo testis que si la nit passada, quant lo rector de Tragó |[2] era allí, se hagués deturat, no sé lo que me hauria |[3] fet, vaig oir que dit Pere Soler, notari, digué que ell era |[4] allí per lo rector de Tragó. Y vehent dit rector de Agra-|[5]munt y Pere Soler que no podian girar·nos, aleshores |[6] vaig oir yo testis com lo dit rector de Agramunt digué al |[7] dit Pere Soler que fés una carta pera que nos entre-|[8]guessen la minyona. Y en continent dit Pere Soler se alsà |[9] del puesto que estava assentat y nos digué que anàssem, |[10] que·ns faria una carta pera que la·n entreguessen. Y |[11] nos ne anàrem junts yo testis y dit Pere Soler en casa de |[12] dit Pere Soler, quedant·se lo dit Miquel Nadal Cortés |[13] a la dita rectoria. Y al arribar en casa de dit Pere Soler, |[14] lo mateix Pere Soler, notari, se·n entrà al estudi a escríu-|[15]rer dita carta y yo me·n vaig anar al foch a es-|[16]calfar·me. Y después de haver dit Pere Soler escrita la |[17] carta, me cridà y a la porta de dita cuina me la entre-|[18]gà.*

Y ab dita carta yo y dit Miquel Nadal Cortés, |[19] que encontrí en casa de dit farré que era la una |[20] hora del dia, marxàrem al a trobar al |[21] senyor rector de dit poble, al qual nos digué dit Pere Soler |[22] anava dita carta. Y al arribar en dit lloch del Tossal, |[23] que era a la posta la claror del dia del mateix dia quatre |[24] dels corrents mes y any, anàrem a encontrar al dit rector |[25] del Tossal, al qual entregàrem la dita carta que dit notari |[26] Soler nos havia donat per ell. Y llegida aquella, vaig oir |[27] yo testis nos digué dit rector que la minyona que |[28] buscàvam aquell mateix dia se la·n havian portada de |[29] sa casa, y que la havia entregada ab lo señal que li havi-|[30]an tornat de una carta que dit rector del Tossal havia |[31] escrit al dit notari Pere Soler. Y a vista de assò, yo y dit |[32] Miquel Nadal Cortés diguérem al dit senyor rector del Tossal ||[**13r**,1] *nos ne fes una relació del que havia succeït sobre la |[2] entrega de la minyona, y dit rector la feu y entregà, y |[3] és la mateixa per mateixa que dit Joan Miquel Cortés |[4] té en procés exibida.*

[13] Ad lit: *se·ls*
[14] Ad lit: *los*

Y después, lo dia següent, que era lo |5 dia sinch dels mateixos corrents mes y any, al matí, yo |6 testis y dit Miquel Nadal Cortés partírem del dit lloch |7 del Tossal per dita vila de Agramunt a encontrar al |8 dit Pere Soler, notari, per dir·li lo que·ns havia passat |9 ab dit rector del Tossal. Y al arribar en dita vila de |10 Agramunt, que devian ser entre las dotse y la una hora |11 del mateix dia poch més o menos, y no encontrant·lo |12 en casa, fou precís esperar·lo. Y al arribar en casa lo dit |13 notari Pere Soler, vaig oir yo testis que lo dit Miquel Nadal |14 Cortés, mon cosí, li digué lo mal havia fet de engañar·nos, |15 fent·nos anar al rector del Tossal per la entrega de la |16 minyona y no la·y havíam trobada. Y yo testis vaig |17 oir com lo dit notari Soler nos digué als dos: Que per |18 nosaltres havia ell de rodar, y que nos detinguéssem allí |19 en dita vila fins que hagués tornat de Artesa de Segre, |20 que ell sabria ahont era y que se·ns entregaria. Y yo |21 testis y dit Miquel Nadal Cortés ab esta esperansa nos |22 entretinguérem en dita vila de Agramunt, tot aquell dia, |23 lo següent dia dels Reys.[15] *Y en lo endemà dia set dels corrents |24 mes y any, y estant així detinguts en dita vila de |25 Agramunt, yo testis y lo dit Miquel Nadal Cortés anà-|26rem en casa de dit notari lo citat dia [següent] dels Reys a en-|27contrar a la senyora Dionisa Soler, muller de dit notari Soler, pera |28 pèndrer notícias certas de dita Catharina. Y yo testis vaig |29 oir com dita senyora nos donà totas las entreseñas de dita Ca-|30tharina Cortés, y ab ellas coneguérem que era ella per ella, |31 y nos digué que ella mateixa dita Catharina li havia ||***13v***,1 *dit estava prenyada de sis mesos y altras cosas diferents |2 que ara no em recordan. Y així mateix nos digué dita senyora que |3 Agustí Marines de Algerri la havia portada en sa casa |4 ab recomendació del senyor rector de Tragó.*

Y después, lo dit dia |5 set de dit mes de janer corrent a las deu horas del matí poch |6 més o menos tornà dit notari Soler en dita vila de |7 Agramunt, al qual anàrem a encontrar. Y preguntant·li |8 de la Catharina nos digué: Que anàssem, que en Santa Ma-|9ria de Meyà en casa del canonge Camps la encontraríam. Y |10 dient-li que no volíam fiar més de sa paraula, que també |11 seria allí com al Tossal, nos feu anar en casa del senyor rec-|12tor de dita vila de Agramunt, qui nos digué que sobre sa |13 paraula anàssem en Santa Maria, que allí la trobaríam.

14 Y a vista de assò, yo y mon cosí lo mateix dia partírem |15 de dita vila de Agramunt per la de Santa Maria de Meyà, a la |16 que arribàrem lo dia vuit de dits corrents mes y any a las |17 vuit horas del matí poch més o menos. Y luego anàrem en |18 casa de dit senyor canonge Camps y en ella trobàrem una senyora |19 que·ns digué, preguntant per lo senyor canonge: Que no hi era en casa |20 lo senyor canonge, que en aquell punt se·n havian anat ell, lo rec-|21tor de Tragó y son germà, y que no sabia ahont havian pres. |22 Y preguntant·li per la Catharina nos digué que era veritat |23 hi havia estat, però que ja se la·n havian portada. Y envià |24 a buscar dita senyora al canonge Comí, qui nos feu la mateixa |25 relació, y que si volíam registrar casa que no reparàs-|26sem. Y tornant·nos·ne,

[15] El dia següent a la nit de Reis.

yo testis y dit Miquel Nadal Cortés |27 en lo hostal, nos digué la hostalera que aquella nit |28 havia dormit allí lo rector de Tragó y son germà en casa de |29 dit senyor canonge Camps. Y així mateix nos digué dit ca-|30nonge Comí que lo dit senyor canonge Camps li havia recomanat |31 que si venian uns hòmens de aquesta y aquesta ||14r,1 manera (que judicava eram nosaltros) a buscar una |2 minyona en sa casa, que·ls digués que ja no hi era. Y la |3 hostalera nos digué: Que aquella dona que portavan |4 en aquell home tant lleig la volian casar, parlant del |5 rector de Tragó y son germà y de la dita Catharina.

Y atur-|6dits yo testis y dit mon cosí, y no saber més diligèncias que |7 fer, nos resolguérem tornar·mo·n lo mateix dia vuit |8 dels corrents mes y any de dita vila de Sana Maria de Meyà |9 al present lloch de Tragó, al qual arribàrem lo dia |10 nou dels mateixos corrents mes y any. Y arribats que |11 haguérem en dit lloch de Tragó, contàrem al dit Joan Mi-|12quel Cortés totas las diligèncias havíam fet y passos havíam |13 donat per encontrar dita Catharina, filla sua, que són los |14 que tinch declarats, y que no la havíam encontrada, si sols |15 havíam pogut averiguar que la senyora Dionisa Soler, muller |16 del dit Pere Soler, notari, havia dit a mi testis y al dit Miquel |17 Nadal Cortés, mon cosí, que qui havia portat a la dita |18 Catharina Cortés, filla sua, en dita vila de Agramunt era |19 Agustí Marines de Algerri, ab recomendació del dit senyor rector |20 de Tragó, per lo que dit Joan Miquel Cortés, pare de la dita |21 Catharina, feu instància pera posar a la presó al dit |22 Marines, com en efecte de present se troba pres en las presons |23 de Algerri. Y fins vuy no ha aparegut ni sé yo testis ahont |24 és dita Catharina Cortés.

Y diu ser esta la veritat per lo |25 jurament que té præstat.

26 Yo Miquel Terés, pagès de Tragó, firmo la present de-|27posició feta per lo dit Miquel Cortés, per no saber de escríurer.

28 Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |29 dicto Admodum Reverendo Doctore Michaelle Costa, |30 commissario, et me Hermengaudo Verdeny, |31 notario et curiæ ecclesiasticæ Agerensis et hu-|32jusmodi processus scriba.

Testimoni de Theresa, majordona del rector, viuda d'Antoni Farré

14v,1 *Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de Tragó, depo-|2suit testis sequens:*

3 Theresia Farré, vidua relicta Antonii Farré, quondam agricolæ |4 loci de Blancafort, archipræsbyteratus Agerensis, ætatis suæ, |5 prout ipsa dixit, quinquaginta annorum parum plus vel |6 minus, testis citatus per Jacobum Faydella, nuntium curiæ |7 juratum, sic refferentem et relationem facientem, productus |8 et nominatus pro parte et ad instantiam dictis Joannis Micha-|9elis Cortés et procuratoris fiscalis curiæ. |10 Qui quidem testis juravit, in manu et posse Admodum Reverendi |11 Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii supra nominati, |12 ad Dominum Deum et ejus sancta quatuor evangelia, manibus |13 suis corporaliter tacta, se dicere et deponere veritatem |14 omnimodam quam sciet in et super quibus fuerit inter-|15rogatus. |16 Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et denun-|17tiatis per dictos procuratorem

fiscalem curiæ et Cortés in præ-|[18]insertis suplicationibus per ipsos oblatis respective etc, |[19] dixit:

Señor, lo que yo sé y puch dir a Vostra Mercé sobre lo que me |[20] interroga és que haurà mitg any y més que he estat llogada |[21] per majordona ab lo reverent Joan Pedra, prevere y rector de la parro-|[22]quial iglésia del poble de Tragó, ço és dende·l dia nou de juliol |[23] del any pròxim passat fins lo dia de air, que la cuñada del |[24] dit rector, nomenada Maria Pedra, muller de Felip Pedra |[25] de dit poble, que·m despedí. I en tot aquest temps he conegut y |[26] tractat a dit rector y a Catharina Cortés, filla de dit Mi-|[27]quel Joan Cortés de dit poble. Y en tot lo referit temps he |[28] vist dos o tres vegades diferents en la casa de la abadia de |[29] dit rector a la dita Catharina acompanada ab altras.

Y |[30] un dia en lo mes de octubre pròxim passat poch més o |[31] menos, que no·m recorda fixament lo dia, dita Catharina |[32] vingué en dita casa en compañia de Theresa Farré, muller ||[15r,1] de Llorens Farré, pagès del present poble de Tragó, y estant·se |[2] ditas Catharina Cortés y Theresa Farré en lo quarto de la |[3] casa de dita abadia en lo que dit senyor rector té la habitació, |[4] nomenat la sala, en compañia de mi testis, arribà dit senyor |[5] rector y viu yo testis com aquest agafà ab las mans a la |[6] dita Catharina Cortés, o per las mans, o per las faldillas, |[7] y jugant y rient los dos en presència mia y de dita Theresa |[8] Farré, viu yo testis com lo dit rector, al qual coneguí |[9] molt bé per ser dia y clar dit quarto, agafà a la dita Ca-|[10]tharina y la llansà desobre de una caixa hi ha en dita |[11] sala, y luego se alsaren los dos. Y al mateix temps, yo |[12] y dita Theresa Farré deixàrem allí al dit rector y a la di-|[13]ta Catharina y nos ne entràrem a fer lo llit de dit |[14] rector que té en una alcova en la mateixa sala. Y |[15] al mateix temps, vaig vèurer que dita Catharina y dit |[16] rector se·n anaren los dos envès un passadís o corredor |[17] que hi ha al peu de las escalas del perxe, que té comu-|[18]nicació ab dita sala y ab los quartos de baix de dita |[19] abadia. Y al acabat de fer lo llit, yo y dita Theresa hix-|[20]quérem de dita alcova y trobàrem als dits rector y |[21] Catharina rahonant en dit passadís. Y passant per lo ma-|[22]teix passadís yo y dita Theresa nos ne baixàrem baix, |[23] o a la cuina, o al carrer, y deixàrem als dits rector |[24] y Catharina en dit quarto sols rahonant. Y al cap de un |[25] quart de hora poch més o menos que forem baix ad-|[26]miradas yo y dita Theresa de que tardàs tant a baixar |[27] de dalt dita Catharina, y dient·me dita Theresa Farré que |[28] pujassa dalt a vèurer lo que feyan dits rector y Catha-|[29]rina, que aquesta era molt falaguera, yo testis pugí |[30] dalt a la dita sala y encontrí a la dita Catharina |[31] al cap de las escalas de dit passadís que baixan baix ||[15v,1] rahonant ab lo dit senyor rector, que estava assentat desobre de |[2] una caixa dins de dita sala, cosa de unas sinch o sis passas |[3] lluny lo un del altre. Y al arribar yo allí, dita Catharina |[4] se·n baixà baix y dit rector se quedà en dita sala. Y jamay |[5] vaig poder compèndrer paraula alguna de las que deyan dit |[6] rector y Catharina en dita conversa.

Y així mateix, sobre lo |[7] demés que Vostra Mercé me interroga, he oït dir públicament que |[8] lo dia vint y sis del mes de desembre pròxim passat al |[9] matí, a la vora del riu Noguera Aragonesa, que passa cer-|[10]ca de dit poble, trobaren unas faldillas, un

devantal y |[11] unas sabatas de dita Catharina Cortés, la qual corregué la |[12] veu se havia ofegada en dit riu. Y yo testis viu com dife-|[13]rents hòmens anavan ab perxas y ganxos per dit riu |[14] buscant·la, y se digué no la havian encontrada. Y després, |[15] al cap de dias oí dir yo testis públicament per dit poble de |[16] Tragó que dita Catharina Cortés no se havia offegada, si |[17] que lo dit rector, per medi de Agustí Marines de Algerri, |[18] la havia feta apartar lluny de dit poble per haver·la |[19] dit rector emprenyada.

Y així mateix, de festas de Nadal |[20] prop passadas a esta part, cert dia que no·m recorda, con-|[21]versant la mare de dit rector y dita sa cuñada y parlant |[22] de ditas cosas, vaig oir yo testis que ditas mare y cuñada |[23] de dit rector deyan que si no hagués estat aquell forat |[24] que hi havia baix en lo estable de dita abadia en la |[25] paret mitjera de dita casa y de casa de dit Joan Miquel Cortés, |[26] que al dit rector no li hauria succeït lo que li havia |[27] succeït, que aquell forat havia estat la sua perdició.

[28] *Y diu ser esta la veritat per lo jurament que té prestat.*

[29] *Yo Miquel Terés, pagès de Tragó, firmo la present de-|[30]posició feta per la dita Theresa Farré, viuda, per no |[31] saber de escríurer.*

[32] *Fuit sibi lectum et perseveravit, ||**16r**,1 præsentibus dicto Admodum Reverendo Domino Doctore |[2] Michaelle Costa, commissario, et me Her-|[3]mengaudo Verdeny, notario et curiæ eccle-|[4]siasticæ Agerensis et hujusmodi processus |[5] scriba.*

Testimoni de Llorenç Farré, de C. [Farré-Nou]

[6] *Die trigessima prædictorum mensis et anni, in op-|[7]pido de Tragó, deposuit testis sequens:*

[8] *Laurentius Farré, agricola prædicti oppidi de Tragó, ætatis suæ, |[9] prout ipse dixit, triginta unius annorum parum plus |[10] vel minus, testis citatus per Jacobum Faydella, nunti-|[11]um curiæ juratum, sic referentem et relationem fa-|[12]cientem, productus et nominatus pro parte et ad ins-|[13]tantiam dictis procuratoris fiscalis curiæ et Joannis Mi-|[14]chaellis Cortés. |[15] Qui quidem testis juravit, in manu et posse Admodum Reverendi |[16] Domini Doctoris Michaellis Costa, commissarii, ad Dominum Deum |[17] et ejus sancta quatuor evangelia, manibus suis corpo-|[18]raliter tacta, se dicere et deponere veritatem omnimodam |[19] quam sciet in et super quibus fuerit interrogatus. |[20] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et de-|[21]nuntiatis per dictos procuratorem fiscalem curiæ et Joan-|[22]nem Michaellem Cortés in præinsertis suplicationibus |[23] respective per ipsos oblatis etc, |[24] dixit:*

Senor, lo que yo sé y puch dir a Vostra Mercé sobre lo que me |[25] interroga és que dende que lo reverent Joan Pedra és rector de |[26] la parroquial iglésia del present poble de Tragó he reparat |[27] y vist rahonar lo dit reverent rector ab Catharina Cortés, filla |[28] de Joan Miquel Cortés, pagès de dit poble, tres o quatre vegades |[29] quant a solas, quant ab compañia. Y una vegada entre |[30] altras, cert dia que no·m recorda, si que me apar era

*en |[31] la primavera passada, estant·me yo al carrer sota |[32] la placeta que hi ha davant de la casa de la abadia, dita ||[16v,1] lo Encodinat, cita en dit poble davant la placeta de la dita parroquial |[2] iglésia, vaig vèurer al dit r*everen*t Joan Pedra, rector, que estava assentat |[3] al pedrís que·y ha en dita placeta, a la part davall de la porta de dita |[4] casa, y la dita Catharina que estava dreta cerca de dit rector, cosa |[5] de unas quatre passas poch més o menos, vaig reparar que dits |[6] rector y Catharina rahonavan, y no pugué compèndrer lo que deyan |[7] per ser lluny de ells unas sinquanta passas poch més |[8] o menos.*

Y he oït dir públicament per dit poble de Tragó que |[9] a la paret mitjera que hi ha entre la casa de dit Joan Miquel |[10] Cortés y de la abadia hi havia un forat que dóna al corral |[11] de dita rectoria y que per aquell forat se comunicavan los dos, |[12] dit rector y dita Catharina. Y així mateix, és la pública veu y |[13] fama per dit poble de Tragó que dit rector ha emprenyat a la |[14] dita Catharina Cortés y que, per ocultar dit prenyat, dit |[15] rector la nit de Nadal, dia vint y sinch de desembre pròxim |[16] passat a la nit, la havia apartada de dit poble.

*Y així ma-|[17]teix, sobre lo demés que V*ostra *M*ercé *me interroga, lo que sé y puch dir |[18] a V*ostra *M*ercé *és que lo dia vint y sis del dit mes de desembre al matí, |[19] que devian ser unas vuit horas poch més o menos, yo testis, |[20] tornant de envès lo pont de dit poble de Tragó de aviar los ani-|[21]mals a la Aldula, al passar per lo camí endret del noguer |[22] d·en Pedra, o als magraners que·y ha en dit camí, vaig oir com |[23] la muller de Anton Fita, pagès del mateix poble, que al mateix |[24] temps vaig vèurer pujava de baix del riu dit Noguera Ara-|[25]gonesa, que passa cerca de dit poble, y del puesto dit la remulla |[26] d·en Pedra, que venia de buscar aigua ab un cànter, me cridà |[27] y digué: Que vora de la aigua hi havia un devantal, unas |[28] faldetas y unas sabatas, tot cubert de rosada, y yo testis en |[29] continent baixí vora de dita aigua y al arribar en dit puesto |[30] dit de la remulla d·en Pedra vora de dit riu Noguera, en una |[31] roca que hi ha vaig encontrar unas faldetas de drap de casa |[32] tintadas de color de oliva, un devantal, que me apar era dels |[33] bordenchs de Aragó, y una sabata, y prenent·ho tot junt ||[17r,1] vas portar·o en dit poble. Y encontrant yo testis a Francisca Cortés, |[2] muller de dit Joan Miquel Cortés, y altras diferents donas de |[3] dit poble de Tragó en la porta de la casa de Thomàs Aige de dit |[4] poble, cita en lo mateix poble en lo carrer de Solsdevila, los diguí: |[5] Donas, coneixeu aquesta roba que he trobat vora del riu? |[6] Quant al mateix temps que ditas donas me prengueren |[7] dita roba, vas vèurer que se posaren totas a cridar y la-|[8]mentar·se y vaig oir que digueren totas que aquella roba |[9] era de dita Catharina Cortés, fillastra de dita Francisca Cortés.*

[10] Y alborotat lo poble, viu hi anà la major part de ell al |[11] puesto que trobí dita roba, que después al cap de rato tor-|[12]ní vora de dit riu a enseñar·lo·ls, y donant tots per acen-|[13]tat de que dita Catharina se havia desesperat y offegat |[14] en dit riu Noguera, yo testis, dit son pare y altres pa-|[15]rents seus de dita Catharina férem aquell mateix dia |[16] varias diligèncias per dit riu per encontrar·la y no la |[17] encontràrem.

Y después, passats alguns dias, que judico |[18] devíam ser als primers de janer corrent poch més o menos, |[19] vaig oir dir yo testis públicament per lo present poble de |[20] Tragó que havia vingut un home de Agramunt, en-|[21]viat per la senyora Dionisa Soler, muller del senyor Pere Soler de |[22] dita vila, que digué que dita Catharina Cortés era en dita |[23] vila de Agramunt en casa de dit Pere Soler, y que lo reverent Joan |[24] Pedra, rector de Tragó, per medi de Agustí Marines de Algerri, |[25] la·y havia feta aportar. Y estant yo a la presó de Algerri estos |[26] dias passats en compañia de dit Agustí Marines, lo dit Agustí |[27] Marines, parlant los dos del que està succeint a dit rector, |[28] me digué: Que ell, de orde de dit reverent Joan Pedra, rector de Tragó, |[29] havia aportat a la dita Catharina Cortés en dita vila de |[30] Agramunt, y que lo mateix rector la havia treta de |[31] dit poble y la·y havia entregada en un puesto dit las |[32] Plantas.

Y així mateix, és la pública veu y fama que |[33] Miquel Cortés y Miquel Nadal Cortés, pagesos de dit ||[17v,1] poble de Tragó, cosins germans los dos y oncles de dita Catharina |[2] Cortés, han estat en dita vila de Agramunt y altres parts a bus-|[3]car a la dita Catharina y que no la han poguda encontrar.

[4] Y diu ser esta la veritat per lo jurament que té prestat.

[5] Yo Joseph Bacoy, prevere, firmo la dita deposició feta per |[6] lo dit Llorens Farré, per no saber de escríurer.

[7] Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[8] dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |[9] commissario, et me Hermengaudo Ver-|[10]deny, notario et curiæ ecclesiasticæ Agerensis |[11] et hujusmodi processus scriba.

Testimoni de Francisca, muller de Joan Miquel Cortés i madrastra de la Catharina

[12] Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de Tragó, depo-|[13]suit testis sequens:

[14] Francisca Cortés, uxor Joannis Michaellis Cortés, agricola dicti |[15] loci de Tragó, ætatis suæ, prout ipsa dixit, viginti quatuor |[16] annorum parum plus vel minus, testis citatus per Jaco-|[17]bum Faydella, nuntium curiæ juratum, sic referentem et |[18] relationem facientem, productus et nominatus pro parte et ad |[19] instantiam dicti procuratoris fiscalis curiæ. |[20] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum Reverendi |[21] Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et rectoris, commissarii præ-|[22]dicti, ad Dominum Deum et ejus sancta quatuor evangelia, |[23] manibus suis corporaliter tacta, se dicere et deponere veritatem |[24] omnimodam quam sciet in et super quibus fuerit interrogatus. |[25] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et denuntia-|[26]tis per dictum procuratorem fiscalem in præinsertis respective |[27] suplicationibus per ipsum oblatis etc, |[28] dixit:

Señor, lo que yo sé y puch dir a Vostra Mercé sobre lo que me |[29] interroga és que per Nostra Senyora de febrer pròxim vinent farà |[30] tres anys que so casada ab Joan Miquel Cortés de Tragó, y al |[31] entrar en casa, entre altras fillas que tenia lo dit Joan

Miquel |[32] Cortés, mon marit, ne encontrí una que·s nomena Catharina. |[33] Y aquesta de tot aquest temps he reparat que ha tractat ||[18r,1] familiarment ab lo reverent Joan Pedra, prevere y rector de la parroquial |[2] iglésia del present poble de Tragó, en tant que per diferents |[3] vegadas he vist com dit reverent Joan Pedra, passant per lo car-|[4]rer y encontrant·se ab la dita Catharina, ma fillastra, |[5] portant un bastó a las mans li deya a la dita Catharina: |[6] Adiós badessa. Y al mateix temps, ab lo bastó li pegava |[7] crochs al cap, y dita Catharina arrencava de la filosa y se |[8] tornava. Y renyant·la yo a la dita Catharina, ma fillastra, |[9] perqué ho feia de pegar als capellans, me responia que |[10] pegar·li ella a ell que no li feya res, que li podia pegar |[11] com a un pagès.

Y així mateix, dos diferents vegadas |[12] encontrí a la dita Catharina, ma fillastra, al cap de casa, |[13] en un perxe que hi ha, que té comunicació [per] un forat que |[14] hi ha al cap de una entosta ab la casa de dita rectoria. |[15] Y jo fiu judici de que estava en dit perxe merament pera |[16] conversar ab dit rector, per quant diferents vegadas me |[17] digué dita Catharina que dit rector li deya que no |[18] volia que tractés ab ningú de casa d·en Pedra de dit poble, |[19] que si·u sabia que tindria mal temps. Y ab las ulladas |[20] que·s pegavan quant se encontravan los dos, me presu-|[21]mí de que los dos conversavan per dit forat, que dóna sobre |[22] de una teulada de la casa dita del Ayguadé, que té comunica-|[23]ció y pot passar·se per una finestra balconera que·y ha |[24] a la abadia a peu pla fins a dit forat del perxe per en-|[25]rahonar.

Y així mateix, cosa de dos mesos poch més o menos, |[26] que venint dit reverent Joan Pedra, rector, de abeurar la mula |[27] cert dia que no·m recorda vaig encontrar·lo al dit rector |[28] a la costereta dita de la Enjuva, sota de la dita iglésia, que |[29] jo baixava y ell pujava dret a la abadia, y dit rector |[30] me digué de passo: Que era dona yo de gran enteniment, |[31] y encara si reptava a la badessa, dient·ho de la Catharina. |[32] Y dient·li yo que si era dona de enteniment, no dirian ||[18v,1] lo que deyan la gent de que yo estava amistansada ab mon |[2] cuñat Miquel Nadal Cortés. Y seguidament li diguí yo testis |[3] al dit rector: Que ell me deye que la reptessa a la dita Ca-|[4]tharina, y que los altres me deyen que la guardessa de ell. Al |[5] que me respongué dit rector que no havia de mirar·lo ab aquei-|[6]xos ulls a dit rector, y al mirar·lo a la cara coneguí molt bé |[7] que mudà de color y se tornà tant descolorit com una cendra. |[8] Y passant mon camí avant, lo deixí estar. Y de aquella hora |[9] no me ha parlat més de semblant cosa.

Y així mateix, antes |[10] de festas de Nadal pròxim passadas, recelant·me yo de que la |[11] dita Catharina no estigués prenyada, lo dia vint y quatre |[12] del mes de desembre pròxim passat, que era lo dijuni de Na-|[13]dal allà envès mitgdia, emprenguí a la dita Catharina |[14] a solas en dita ma casa dient·li que ella feye gran ventre, que·m |[15] temia que no estigués prenyada. Y al dir·li estas paraulas |[16] ella me digué que era mal pensament meu. Y luego se·n |[17] anà y me deixà estar sola.

Sobre lo demés que Vostra Mercé me in-|[18]terroga, lo que sé y puch dir a Vostra Mercé és que lo dia vint y sis |[19] del mes de desembre pròxim passat, al llevar·nos al matí

|[20] encontràrem la porta oberta de casa de dit mon marit, que està |[21] cita en dit poble al carrer de Solsdevila, sobres de haver·la yo |[22] testis tancada la nit antes ab clau, y al haver·me yo llevat |[23] per anar·me·n a la missa matinal per ser festa, reconeguí |[24] a la dita Catharina per fer·la llevar per fer las feynas de |[25] casa. Y no trobant·la al llit vaig anar·me·n en casa de Thomàs |[26] Aige del present poble, que és cerca de la casa de dit mon marit, |[27] per vèurer si hi seria en dita casa dita Catharina. Y al arri-|[28]bar a la porta de dita casa de Thomàs Aige en compañia de |[29] Quitèria Aige, muller de dit Thomàs, y después de haver pre-|[30]guntat si ere en dita casa dita Catharina, vaig vèurer que |[31] arribà a dita porta Llorens Farré, pagès de dit poble, que |[32] portava unas faldetas, un devantal y una sabata, tot ||[19r,1] plegat al bras, y al arribar vaig oir com dit Farré digué: |[2] Donas, coneixeu aquesta roba? Quant luego de haver·la rego-|[3]neguda y presa coneguí era de dita ma fillastra. Y yo en |[4] continent me posí a fer crits y llantos, dient·me lo dit Farré |[5] que la havia trobada vora del riu Noguera Aragonesa, |[6] que passa prop de dit poble, en lo puesto dit la Remulla.

Y ab |[7] dits crits y llantos que yo feya de haver·se desesperat y ofegat |[8] dita ma fillastra, se alborotà tot lo poble. Y la gent anaren |[9] acudint tots a dit puesto. Y encontrant yo al dit reverent Joan |[10] Pedra, rector, a la porta de la abadia, que buscava a dit |[11] mon marit per anar a dit puesto, me digué dit rector |[12] que què hi havia de nou, que què teníam. Y contant·li |[13] yo lo succés, vaig oir com dit rector digué que massa se |[14] hauria offegat dita Catharina, ma fillastra, y me pregun-|[15]tà que si hauríam tingut rahons en casa. Y yo li respon-|[16]guí que no. Y junts ab dit rector mo·n anàrem a dit |[17] riu per vèurer si se encontraria dita Catharina. Y fetas |[18] totas quantas diligèncias foren possibles per encontrar·la, |[19] no se encontrà tal dona.

Fins que passats alguns dias, |[20] yo testis tinguí la notícia que un propi de Agramunt |[21] vingué en casa de dit mon marit per part de la senyora de Pere |[22] Soler, notari, y nos donà de que dita Catharina era |[23] en casa de dit Soler en Agramunt, y que dit rector mossèn |[24] Joan Pedra la·y havia feta acompañar per Agustí Mari-|[25]nes de Algerri.

Y después de dita notícia partiren Miquel |[26] Cortés y Miquel Nadal Cortés, parents meus del present poble, |[27] per la vila de Agramunt a buscar a la dita Catharina, |[28] y no encontraren ni fins avui ha aparegut tal dona, si |[29] que tingueren dits Cortés notícia dels puestos havia |[30] transitat y que lo rector de Tragó era qui la havia feta |[31] apartar.

Y que és la pública veu y fama per lo present |[32] poble de Tragó que dita Catharina està prenyada y que |[33] ho ha fet dit reverent Joan Pedra, rector, y que per est motiu ||[19v,1] la ha apartada de dit poble.

Y diu ser esta la veritat per lo ju-|[2]rament que té prestat.

[3] Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la dita deposició feta |[4] per dita Francisca Cortés, per no saber de escríurer.

[5] Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[6] dicto Admodum Reverendo Do-

mino Doctore Michaelle Costa, præsbytero |[7] et commissario, et me Hermengaudo Ver-|[8]deny, notario et curiæ ecclesiasticæ Agerensis et hu-|[9]jusmodi processus scriba.

Testimoni d'Antònia Cortés, germana de la Catharina

[10] *Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de Tragó, |[11] deposuit testis sequens:*

[12] *Antonia Cortés, domicella dicti loci de Tragó, ætatis suæ, |[13] prout ipsa dixit, sexdecim annorum parum plus vel mi-|[14]nus, testis citatus per Jacobum Faydella, nuntium curiæ ju-|[15]ratum, sic referentem, productus et nominatus pro parte et ad |[16] instantiam dicti procuratoris fiscalis curiæ. |[17] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum Reverendi Domini |[18] Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad Dominum Deum et |[19] ejus sancta quatuor evangelia, manibus suis corporaliter |[20] tacta, se dicere et deponere veritatem omnimodam quam sciet |[21] in et super quibus fuerit interrogatus. |[22] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et denuntia-|[23]tis per procuratorem fiscalem in præinsertis suplicationibus etc, |[24] dixit:*

Señor, lo que yo sé y puch dir a Vostra Mercé sobre lo que me |[25] interroga és que de mon recort a esta part sempre he dormit |[26] yo testis ab dita Catharina Cortés, germana mia, en un mateix |[27] quarto y llit en casa de mon pare Joan Miquel Cortés, |[28] que té cita en lo present lloch de Tragó, en lo carrer de Solsde-|[29]vila y en una cambra anomenada de la sala, y en lo estiu |[30] prop passat, en lo perxe de dita casa de mon pare las dos juntas.

[31] *Y un dia en lo estiu pròxim passat, que no·m recorda quin dia |[32] ni mes era, si que·m recorda feya calor, al fil del mitgdia, |[33] pujant yo testis dalt en dit perxe vaig sentir a la dita Catha-|[34]rina, germana mia, que rahonava ab algú en dit perxe y* ||**[20r,1]** *preguntant·li yo testis que ab qui rahonava, no volgué |[2] dir·m·o.*

Y tres diferents ocasions, dormint las dos en lo llit |[3] de dita cambra de la sala y retirats tots los de casa, poch antes |[4] de festas de Nadal prop passadas, de·nits, estant las dos y yo des-|[5]perta en dit llit, vaig sentir llevar a la dita Catharina, |[6] germana mia, de dit llit, y al cap de poch rato de ser llevada |[7] vaig oir que enrrahonava molt baix ab algú en dit |[8] quarto y molt cerca de dit llit que dormíam las dos, que |[9] hi ha un forat que té correspondència en casa de la recto-|[10]ria de dit poble de Tragó, per no haver·i més entre dita casa |[11] de la rectoria y casa de dit mon pare que una paret mitjera, |[12] lo qual forat o correspondència dóna en lo estable de dita |[13] casa de la rectoria. Y jamay poguí compèndrer del que raho-|[14]nava ni ab qui, si que·m presumia rahonava ab lo reverent |[15] Joan Pedra, rector de dit poble, per quant los dos se demos-|[16]travan exteriorment gran voluntat,

per quant dife-|[17]rents vegadas vaig vèurer yo testis que, estant·nos yo y |[18] dita ma germana Catharina y ma madrastra Francisca |[19] Cortés en lo carrer filant, y passant lo dit reverent Joan Pedra, |[20] rector, per dit carrer, al vèurer·se de lluny se tiravan grans |[21] ulladas, y al acercar·se prop, dit rector li deya a dita ma |[22] germana: Adiós badessa.

Y al mateix temps li pegava, |[23] ab lo bastó que dit rector portava, un croch al cap. Y dita |[24] Catharina, ma germana, se arrencava la filosa del costat |[25] y també li pegava al dit rector.

Y un dia de Carnestoltas |[26] prop passadas del any mil setcents trenta y tres, estant |[27] solas en dita casa de mon pare yo y la dita ma germana, |[28] vingué dit rector en dita casa, y dita ma germana vaig |[29] vèurer com tirà una farinada al dit rector, y ell ho pren-|[30]gué ab tot sosiego y quietut, sens dir·li la menor cosa a |[31] dita ma germana. Y luego se'n tornà a baixar la escala |[32] de dita casa de mon pare.

Y sobre lo demés que Vostra Mercé me |[33] interroga, lo que sé y puch dir a Vostra Mercé és que yo testis ||[20v,1] lo dia vint y sis del mes de desembre pròxim passat al matí |[2] vas anar a la vora de Noguera Aragonesa, al puesto que digue-|[3]ren se havia offegat dita ma germana, nomenat la Remulla, |[4] y vaig vèurer la roba que hi trobaren, que era unas faldillas, |[5] un devantal y una sabata, que coneguí per suas per haver·las·i |[6] vistas portar. Y viu també las diligèncias que feren dit mon |[7] pare y altras personas per dit riu per buscar·la. Y no la encontra-|[8]ren.

Y així mateix, después passats dias vaig oir en casa y per lo |[9] poble públicament que la senyora de un notari de Agramunt havia |[10] fet un propi a dit mon pare, donant·li notícia com dita ger-|[11]mana mia Catharina era en dia vila de Agramunt. Y Miquel |[12] Nadal Cortés, mon oncle, y Miquel Cortés, també oncle meu, |[13] anaren a buscar·la. Y después, al cap de uns dias, tornaren y di-|[14]gueren que no la havian poguda vèurer.

Y diu ser esta la |[15] veritat per lo jurament que té prestat.

[16] Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la present deposició |[17] feta per la dita Antònia Cortés, donsella, per no |[18] saber de escríurer.

[19] Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[20] dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |[21] præsbytero et commissario, et me Hermengaudo |[22] Verdeny, notario et curiæ ecclesiasticæ Agerensis |[23] et hujusmodi processus scriba.

Testimoni de Theresa, muller de Llorenç Farré

[24] Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de |[25] Tragó, deposuit testis sequens:

[26] Theresia Farré, uxor Laurentii Farré, agricolæ dicti loci de Tragó, |[27] ætatis suæ, prout ipsa dixit, decem et sex annorum parum |[28] plus vel minus, testis citatus per dictum Jacobum Faydella, |[29] nuntium curiæ juratum, sic refferentem et relationem |[30] facientem, productus et nominatus pro parte et ad instantiam |[31] dicti procuratoris fiscalis curiæ ecclesiasticæ Agerensis et dicti |[32] Joannis Michaellis Cortés. ||[21r,1] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum Reverendi |[2] Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad Dominum |[3] Deum et ejus sancta quatuor evangelia, manibus suis |[4] corporaliter tacta, se dicere et deponere veritatem omnimo-|[5]dam quam sciet

in et super quibus fuerit interrogatus. |[6] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et denun-|[7]tiatis per dictum procuratorem fiscalem curiæ et Cortés |[8] in præinsertis suplicationibus respective per ipsos oblatis etc, |[9] dixit:

Señor, lo que yo sé y puch dir a Vostra Mercé sobre lo que |[10] me interroga és que cosa de dos o tres mesos poch més o |[11] menos a esta part, que no·m recorda quin mes era, cert |[12] dia que tampoc me recorda, yo testis, en compañia |[13] de Theresa Farré, viuda, majordona que a les horas era del |[14] reverent Joan Pedra, rector, y Catharina Cortés, filla de Joan Miquel |[15] Cortés, pagès del present poble de Tragó, totas tres juntas estant-|[16]·nos baix al carrer a la porta de la casa de la abadia de la recto-|[17]ria de dit poble, cita en dit poble davant la porta de la iglésia, |[18] nos ne pujàrem totas tres de compañia en lo quarto de |[19] dita casa de la abadia dit la sala. Y al que fórem en dit |[20] quarto, vas vèurer yo testis com entrà en ell lo dit |[21] reverent Joan Pedra, prevere y rector de dit poble, al qual coneguí |[22] molt bé. Y viu com al arribar dit rector, ab las suas mans |[23] agafà a la dita Catharina Cortés per las mans, y jugant |[24] ab ella algun rato, viu yo testis com lo dit reverent Joan Pedra |[25] feu caurer o llansà la dita Catharina desobre de una caixa |[26] que hi ha en dit quarto o sala, y al mateix temps se alsa-|[27]ren los dos de desobre de dita caixa. Y al mateix temps, |[28] yo testis y la dita Theresa, viuda, nos ne entràrem en una |[29] alcova que hi ha en lo mateix quarto o sala a fer lo |[30] llit de dit senyor rector, y dits rector y Catharina se quedaren |[31] en dita sala. Y a un mateix temps que nosaltres nos |[32] ne entràrem a fer dit llit en dita alcova, viu yo testis ||[21v,1] que dits rector y Catharina se·n anaren en un corredor o passa-|[2]dís que hi ha tras de dita alcova, al peu de las escalas del |[3] perxe, que té correspondència ab dita sala y a las escalas que |[4] baixan baix de dita casa. Y al que haguérem fet lo llit, |[5] yo y dita Theresa hixquérem de dita alcova las dos y tro-|[6]bàrem als dits rector y Catharina que rahonavan en dit |[7] passadís. Y no reparí lo que deyan. Y seguidament después, |[8] yo y dita majordona nos ne baixàrem baix altra vegada |[9] a la porta de la abadia y deixàrem als dits rector y Catha-|[10]rina sols enrahonant en dit passadís. Y al cap de un mitg |[11] quart poch més o menos que fórem baix en dita porta de |[12] casa, yo testis vaig dir a la dita majordona que pujés |[13] dalt en dita sala a vèurer si hi era dita Catharina, que |[14] era molt falaguera. Y dita majordona pujà luego en dit |[15] quarto y me tornà de resposta que ja era fora dita Catha-|[16]rina de dit quarto o sala. Y yo me quedí treballant en dita |[17] porta de casa. Y al cap de un poch que dita majordona me |[18] hagué tornat dita resposta vaig vèurer que dita Catharina |[19] venia de envès casa sua, que és sota de la abadia, y se·n |[20] tornà cerca de la porta de la abadia a treballar ab mi testis |[21] y dita majordona.

Y així mateix, un dia de Carnestoltas |[22] prop passadas a la nit, estant ballant en casa del Batlle |[23] Vell de dit poble de Tragó, que·s diu Miquel Terés, ahont hi |[24] havia molta gent, vaig oir que la cuñada de dit rector, que·s |[25] diu Maria Pedra, que era també en dita casa en la referida |[26] ocasió, digué ab alta veu: Que en la part mitjera de casa |[27] de la abadia y de Nadal Cortés hi havia un forat per lo qual |[28] lo rector y dita Catharina conversavan.

Y així mateix, dos |[29] o tres vegadas diferents, passant per lo carrer dit reverent Joan |[30] Pedra, rector, y encontrant·se ab dita Catharina, he oït que aquell |[31] saludava a esta dient·li: Adiós badessa. Y al mateix ||[22r,1] temps, he vist que dit rector, ab lo bastó que aportava a las |[2] mans, li pegava un croch al cap, y la dita Catharina, |[3] arrencant·se la filosa del costat, li pegava al dit rector, |[4] y lo mateix he vist algunas vegadas que dit rector ha fet |[5] ab mi testis, y altras donas del mateix poble de Tragó, de |[6] pegar·nos un croch al cap passant per lo carrer, però |[7] jamay he vist que ninguna se li haja girat sinó la dita |[8] Catharina. Y aquestas accions que dit rector feya ab mi |[9] y demés donas las atribuïa yo testis a dit rector com a |[10] bulliciós que era.

Y així mateix, yo testis he oït dir públi-|[11]cament per dit poble de Tragó que la dita Catharina Cortés |[12] està prenyada y que li dit reverent rector Joan Pedra ho ha |[13] fet, y que per ocultar·o la ha feta apartar de dit poble |[14] per medi de Agustí Marines de Algerri. Y tala ha estada, |[15] y vuy dia és la pública veu y fama per dit poble de Tragó |[16] públich y notori.

Y diu ser esta la veritat per lo jura-|[17]ment que té prestat.

[18] Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la present deposi-|[19]ció feta per dita Theresa Farré, per no saber de |[20] escríurer.

[21] Fuit sibi lectum et perseveravit, præ-|[22]sentibus dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Mi-|[23]chaelle Costa, præsbytero et commissario, et |[24] me Hermengaudo Verdeny, notario et |[25] curiæ ecclesiasticæ Agerensis et hujus-|[26]modi processus scriba.

Testimoni de Joan Fita

[27] Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de Tragó, |[28] deposuit testis sequens:

[29] Joannes Fita, juvenis, agricola dicti oppidi de Tragó, ætatis |[30] suæ, prout ipse dixit, triginta annorum parum plus |[31] vel minus, testis citatus per dictum Jacobum Faydella, nunti-|[32]um curiæ juratum, sic refferentem et relationem ||[22v,1] facientem, productus et nominatus pro parte et ad instanti-|[2]am dicti procuratoris fiscalis curiæ et dicti Cortés. |[3] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum Reverendi |[4] Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad Dominum Deum |[5] et ejus sancta quatuor evangelia etc, se dicere et deponere veri-|[6]tatem omnimodam quam sciet in et super quibus fuerit interrogatus. |[7] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et denuntia-|[8]tis per dictum procuratorem fiscalem curiæ et dictum Cortés, |[9] dixit:

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Mercé me in-|[10]terroga és que cert dia del mes de juliol pròxim passat, |[11] que no·m recorda fixo lo dia, si que em recorda era envès |[12] mitgdia, estant yo per mosso en casa de Joan Miquel |[13] Cortés, pagès del present poble de Tragó, anant a buscar garbas |[14] en un tros de terra de dit mon amo, té a la partida dita |[15] de la Font de la Vena, y al arribar yo testis desobre o al cap de |[16] una planta que dit mon amo té en la mateixa partida, |[17] vaig vèurer dende dit puesto un

home vestit de negre y |[18] una dona que anavan sols los dos, costat a costat, cami-|[19]nant y acercant·se a un barranch que hi ha al estrem de |[20] dita planta, distant de dit puesto que yo me·ls mirava un |[21] mitg quart de hora poch més o menos. Y al que vaig vèurer |[22] yo testis que entravan en dit barranch formí mal judici |[23] de ells. Y ja per saber qui eran com per vèurer lo que feyan |[24] o volian fer en dit barranch, me resolguí de fermar la |[25] mula que menava en un oliver y anar·i. Y al que ha-|[26]guí fermat dita mula, girant·me envès dit barranch, |[27] viu yo testis que ja eixian de dit barranch, de·manera·que |[28] hi estigueren molt poch temps, que no feren més que en-|[29]trar y eixir. Y mirant·me·ls yo testis ab tot cuidado, coneguí |[30] molt bé a la dona, que era Catharina Cortés, filla de dit |[31] Joan Miquel Cortés, mon amo, per tenir·la molt ||[23r,1] tractada per estar yo testis en dita ocasió en dita |[2] casa de son pare, y al home no poguí conèixer·lo tant bé, |[3] si sols per anar vestit de negre formí concepte y tinch |[4] per cert era lo reverent Joan Pedra, prevere y rector de dit poble. |[5] Y luego passí mon camí avant a buscar ditas garbas, |[6] y los dos se quedaren passejant per dita planta.

Y així |[7] mateix, he oït dir públicament per dit poble de Tragó |[8] que la dita Catharina Cortés està prenyada y que ho |[9] ha fet dit rector, y que, pera ocultar·o, lo dia de Nadal |[10] pròxim passat a la nit, dit rector feu tràurer a la dita |[11] Catharina de dit poble de Tragó y la feu portar a la vila de |[12] Agramunt per medi de Agustí Marines, pagès del poble de |[13] Algerri.

Y diu ser esta la veritat per lo jurament que |[14] té prestat.

[15] *Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la present deposició |[16] feta per dit Joan Fita, per no saber de escríurer.*

[17] *Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[18] dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |[19] præsbytero et commissario, et me Hermen-|[20]gaudo Verdeny, notario et curiæ ecclesiasticæ |[21] Agerensis et hujusmodi processus scriba.*

Testimoni de Vicent Farré

[22] *Die trigessima prima et ultima dictis prædictorum |[23] mensis et anni, in dicto oppido de Tragó, depo-|[24]suit testis sequens:*

[25] *Vincentius Farré, agricola dicti loci de Tragó, ætatis |[26] suæ, prout ipse dixit, triginta quinque annorum pa-|[27]rum plus vel minus, testis citatus per dictum Jacobum Fayde-|[28]lla, nuntium curiæ juratum, sic referentem et relatio-|[29]nem facientem, productus et nominatus pro parte et ad |[30] instantiam dictorum procuratoris fiscalis curiæ et Joannis |[31] Michaellis Cortés. ||[23v,1] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum Reverendi Domini |[2] Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad Dominum Deum et ejus |[3] sancta quatuor evangelia, manibus suis corporaliter tacta, |[4] se dicere et deponere veritatem omnimodam quam sciet |[5] in et super quibus fuerit interrogatus. |[6] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et denuntia-|[7]tis per*

dictos procuratorem fiscalem curiæ et Cortés in præ-|8insertis suplicationibus respective per eos oblatis etc, |9 dixit:

*Señor, lo que yo sé y puch dir a Vostra Mercé sobre lo que me |10 interroga és que poch antes de festas de Nadal pròxim |11 passadas, que no·m recorda quin dia, al matí, que |12 judico devian ser unas vuit horas, anant·me·n yo testis |13 sol per lo camí que va dret al pont que·y ha per pas-|14sar a la altra part de Noguera Aragonesa, que passa |15 cerca del present poble de Tragó, al passar yo testis per |16 lo davant de una capella de la Soledat que hi ha en dit |17 camí del pont, encontrí i viu en dit camí, un poch anllà |18 de dita capella, en un puesto dit lo Portal, al reverent Joan Pedra, |19 prevere y rector de dit poble de Tragó, y a Catharina Cortés, filla |20 de Joan Miquel Cortés, pagès del mateix poble, que estavan |21 deturats los dos allí en dit puesto sols, rahonant, als quals |22 yo testis coneguí molt bé per tenir·los als dos molt tractats. |23 Y yo testis al passar no fiu més que dar·los lo bon dia |24 y passar mon camí avant. Y después de passat, me girí |25 una o dos vegadas en detràs, a mirar si estavan dits rector |26 y Catharina en dit puesto rahonant, y sempre y fins que·ls |27 perdí de vista, que judico devia ser un mitg quart de |28 camí poch més o menos, los viu yo testis en lo mateix |29 puesto als dos deturats rahonant. Y no poguí compèndrer |30 paraula alguna del que deyan, ja per deixar·se de en-|31rahonar al passar yo davant de ells, com después per ||**24r**,1 la distància y rahonament secret que tenian. Y al que los |2 haguí perdut de vista per causa de un tossal y planta de |3 olivers que hi ha cerca de dit puesto, a la part dessà de dit |4 riu Noguera, no·m cuidí yo testis més de ells.*

Y així mateix, |5 he oït dir públicament per dit poble de Tragó que lo dia de |6 Nadal pròxim passat a la nit, lo dit rector de Tragó feu |7 apartar y tragué a la dita Catharina Cortés de dit poble, |8 y que per medi de Agustí Marines de Algerri la havia feta |9 aportar a Agramunt, y que la causa de assò fou per estar |10 dita Catharina prenyada. Y deyan y acumulavan al |11 dit rector si ho havia o no fet de emprenyar·la. Y que |12 per eixa causa lo dit rector la havia feta apartar. Y |13 tala ha estat y vuy dia és la pública veu y fama.

*Y |14 així mateix, sobre lo demés que Vostra Mercé me interroga, |15 lo que sé y puch dir és que lo dia vint y sis del mes de |16 desembre pròxim passat, a las vuit horas del |17 matí poch més o menos, trobant·me en casa de Joseph |18 Esteve de dit poble, vingué en dita casa una filla de |19 Anton Majós, del mateix poble, la qual digué que en lo |20 riu Noguera Aragonesa, a un puesto dit la Remulla, cer-|21ca de dit poble, se havia offegat una dona, per quant ha-|22vian trobat la roba en dit puesto. Y anant yo en continent |23 allà en dit puesto, vaig encontrar multitut de gent de |24 dit poble que miravan y regoneixian dit riu per |25 encontrar·la. Y al arribar yo en dit puesto, vaig oir que |26 digueren que la dona que se havia offegat era una |27 filla de Joan Miquel Cortés, del mateix poble, nomenada |28 Catharina, perqué havian reconegut la roba y no era en |29 casa. Y yo testis, fins a las deu o onse horas del mateix |30 dia poch més o menos, vaig seguir dit riu junt ab altres, ||**24v**,1 y per las muntanyas vehinas a dit riu, buscant a la dita |2 Catharina y no la trobàrem.*

Y después, passat lo dia de cap |[3] de any pròxim passat, vaig oir dir públicament per dit |[4] poble que havia vingut un propi de Agramunt, enviat |[5] per la señora del notari Soler de dita vila, lo qual havia |[6] portat la notícia de que la dita Catharina era en dita vi-|[7]la de Agramunt en casa de dit notari Soler, y que era men-|[8]tida se hagués offegat. Y luego de rebuda dita notícia, |[9] anaren en dita vila de Agramunt Miquel Cortés y Mi-|[10]quel Nadal Cortés, oncles de dita Catharina, a buscar |[11] a la dita Catharina. Y al que tornaren, dit Miquel Cortés |[12] me digué que no la havian poguda haver, que la havian |[13] treta de Agramunt y que no sabian ahont era

Y diu ser |[14] esta la veritat per lo jurament que té prestat.

[15] *Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la present deposició |[16] feta per lo dit Vicent Farré, per no saber de escríurer.*

[17] *Fuit sibi lectum et perseveravit, præ-|[18]sentibus dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle |[19] Costa, præsbytero et commissario, et me Hermen-|[20]gaudo Verdeny, notario et curiæ ecclesiasticæ |[21] Agerensis et hujusmodi processus scriba.*

Testimoni de Theresa Andalús, muller d'Anton Fita

[22] *Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de Tragó, |[23] deposuit testis sequens:*

[24] *Theresia Fita et Andalús, uxor Antonii Fita, agricolæ |[25] dicti oppidi de Tragó, ætatis suæ, prout ipsa dixit, triginta |[26] quinque annorum parum plus vel minus, testis citatus |[27] per Jacobum Faydella, nuntium curiæ juratum, sic reffe-|[28]rentem et relationem facientem, productus et nominatus |[29] pro parte et ad instantiam dictorum procuratoris fiscalis curiæ |[30] et Joannis Michaellis Cortés. |[31] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum ||*[25r,1] *Reverendi Domini Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad |[2] Dominum Deum et ejus sancta quatuor evangelia, manibus |[3] suis corporaliter tacta, se dicere et deponere veritatem |[4] omnimodam quam sciet in et super quibus fuerit |[5] interrogatus. |[6] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et de-|[7]nuntiatis per dictos procuratorem fiscalem curiæ et |[8] Cortés in præinsertis suplicationibus per ipsos oblatis etc, |[9] dixit:*

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Mercé me inter-|[10]roga és que lo dia vint y sis del mes de desembre pròxim pas-|[11]sat, a las vuit horas del matí poch més o menos, yo testis |[12] me·n aní al riu Noguera Aragonesa, que passa cerca |[13] dit poble, a buscar un cànter de aigua, y al arribar vora de |[14] dit riu, en un puesto dit la remulla d·en Pedra, vaig |[15] vèurer allí mateix, al cap de una roca que hi ha a la vo-|[16]ra de dit riu, roba, y arribant·la a tocar, vaig conèix-|[17]er molt bé que eran unas faldetas de drap de casa tin-|[18]tadas de un color tot musquet, un devantal de Aragó, |[19] y una sabata, y vas vèurer que estavan per desobre totas |[20] cubertas de rosada. Y judiquí yo testis que la nit antes |[21] algú se havia deixat allí dita roba y no la vaig tocar |[22] del mateix puesto que estava. Y complert que haguí mon |[23] cànter, me·n vaig tornar envès dit poble. Y al arribar al

*|24 cap del farraginal d·en Pedra, cerca de dit puesto, vaig encon-|25trar a Llorens Farré, pagès del mateix poble, que venia de |26 aviar los animals a la Aldula, al qual diguí yo testis |27 que allí baix vora del aigua hi havia unas faldetas, un |28 devantal y una sabata, y que era ben cert que hi havian fet |29 nit perqué estavan totas cubertas de rosada. Y dit Llorens |30 Farré me preguntà si coneixia de qui eran, al qual respon-|31guí que no·u sabia, si no que fossen de las xicas de Nadal |32 o de la de Felichó, que altrament no las coneixia, que de |33 aquell color de faldetas no·n acostumavan portar |34 sinó las ditas. Y al mateix temps me digué dit Llorens ||***25v,1** *Farré que volia baixar·la a cercar dita roba, que algú |2 no la trobés menos. Y yo, sens deturar·me seguidament me·n |3 aní dret a casa ab lo cànter al cap. Y al que arribí en casa, |4 al deixar lo cànter al cap de la escala ja vaig oir uns grans |5 y clamors que feyan la gent de que Catharina Cortés se |6 havia offegat, perqué dita roba que yo testis havia trobat era |7 sua y que no era en casa ni la trobavan. Y al que la gent oï-|8ren semblant desgràcia de haver·se ofegat dita Catharina, la |9 major part del poble acudí a dit puesto y yo ab ells per fer·los |10 relació del que tinch dit. Y al arribar en dit puesto, vaig vèu-|11rer·i entre altres al reverent Joan Pedra, prevere y rector del pre-|12sent poble de Tragó, que estava allí al mateix puesto referit ab |13 la demés gent sens dir cosa. Y la major part de aquell dia dife-|14rents vaig vèurer que la buscavan a la dita Catharina per |15 dit riu y muntanyas y no la encontraren.*

Y después, passats |16 alguns dias, vaig oir yo testis públicament per dit poble de |17 Tragó que la dita Catharina Cortés no se havia ofegat, que son |18 pare tenia notícia certa que era en Agramunt. Y después se |19 digué públicament que lo dit reverent Joan Pedra, prevere y rector, |20 la·y havia feta aportar a la dita Catharina Cortés, filla de Joan |21 Miquel Cortés, en dita vila de Agramunt per medi de |22 Agustí Marines de Algerri perqué ell dit rector la havia em-|23prenyada, y que per ocultar·o la havia feta apartar. Y tala |24 ha estat y vuy dia continua la pública veu y fama per dit |25 poble de Tragó públich y notori.

Y diu ser esta la veritat per |26 lo jurament que té prestat.

27 Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la present deposició feta |28 per la dita Theresa Fita y Andalús, per no saber de |29 escríurer.

30 Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |31 dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |32 præsbytero et commissario, et me Hermen-|33gaudo Verdeny, notario et curiæ ecclesiasti-|34cæ Agerensis et hujusmodi processus scriba.

Testimoni de Simó Ramis

26r,1 *Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de Tragó, |2 deposuit testis sequens:*

3 Simeon Ramis, juvenis, agricola oppidi de Tragó, ætatis suæ, |4 prout ipse dixit, viginti trium annorum parum plus vel |5 minus, testis citatus per Jacobum Faydella, nuntium cu-|6riæ juratum, sic referentem et relationem facientem, pro-|7ductus et nomi-

natus pro parte et ad instantiam dictorum pro-|8curatoris fiscalis curiæ et Joannis Michaellis Cortés. |9 Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum Reverendi |10 Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad Dominum |11 Deum et ejus sancta quatuor evangelia, manibus suis corpo-|12raliter tacta, se dicere et deponere veritatem omnimodam quam |13 sciet in et super quibus fuerit interrogatus. |14 Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et denuntiatis |15 per dictos procuratorem fiscalem et Joannem Michaellem |16 Cortés in præinsertis suplicationibus respective per ipsos |17 oblatis etc, dixit:

*Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Mercé me inter-|18roga és que cert dia antes de Sant Pere apòstol, que |19 és a vint y nou de juny del any pròxim passat mil setcents |20 trenta y tres, que no·m recorda cert lo dia, si que·m |21 recorda era pochs dias antes del dia de Sant Pere, a las sis ho-|22ras de la matinada poch més o menos, yo testis me·n aní |23 envès lo pont que passa a la altra part del riu Noguera |24 Aragonesa, que passa cerca de dit poble de Tragó, que me·n anava |25 a segar sol en un tros de terra que Miquel Caufapè, pagès |26 de dit poble, té a la altra part de dit riu, endret del poble de |27 Tragó. Y al anar envès de dit pont, encontrí al reverent Joan Pedra, |28 prevere y rector de dit poble, al qual coneguí molt bé |29 per tenir·lo tractat, que es passejava sol per lo camí que va |30 a dit pont, més anllanet de una capella de la Soledat, |31 y al endret de una roca que fa cova. Y al passar a la altra |32 part de dit pont, per un camí que va al dit tros per la ||***26v**,1 *falda de una muntaña que hi ha a la altra part del dit |2 riu Noguera, al que vaig arribar al endret de dita capella |3 y roca, vaig vèurer yo testis al dit reverent Joan Pedra, rector, y a una |4 dona que enrrahonavan los dos sols en lo mateix puesto que |5 havia encontrat al dit rector sol. Y coneguí molt bé a la dita |6 dona, que era Catharina Cortés, filla de Joan Miquel Cortés, |7 pagès de dit poble de Tragó, per no mediar·i més que dit riu |8 Noguera per dit respective puesto que estavan rahonant |9 deturats dits rector y Catharina y camí que yo testis passava. |10 Y no poguí compèndrer cosa del que deyan per la distància |11 y ruido del aigua.*

Y en lo demés que Vostra Mercé me interroga no |12 puch dir cosa, per quant de esta part de festas de Nadal prò-|13xim passadas no he fet detenció en dit poble de Tragó sinó |14 per oir missa matinal los dias de festa y no cuidar·me sinó |15 de mon treball

Y diu ser esta la veritat per lo jurament |16 que té prestat.

17 Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la present deposició feta per lo dit |18 Simon Ramis, per no saber de escríurer.

19 Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |20 dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |21 commissario, et me Hermengaudo Ver-|22deny, notario et curiæ ecclesiasticæ Agerensis et |23 hujusmodi processus scriba.

Testimoni de Joan Terés, batlle de Tragó

24 Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de Tragó, |25 deposuit testis sequens:

[26] Joannes Terés, agricola et bajulus loci prædicti de Tragó, |[27] ætatis suæ, prout ipse dixit, quadraginta quatuor anno-|[28]rum parum plus vel minus, testis citatus per Jacobum |[29] Faydella, nuntium curiæ juratum, sic refferentem et rela-|[30]tionem facientem, productus et nominatus pro parte et ad |[31] instantiam dicti procuratoris fiscalis curiæ. |[32] Que quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum Reverendi |[33] Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad Dominum ||[27r,1] Deum et ejus sancta quatuor evangelia, manibus suis corporali-|[2]ter tacta, se dicere et deponere veritatem omnimodam |[3] quam sciet in et super quibus fuerit interrogatus. |[4] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et denun-|[5]tiatis per dictos procuratorem fiscalem et Joannem Mi-|[6]chaellem Cortés in præinsertis respective suplicationibus |[7] per ipsos oblatis etc, dixit:

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Mercé |[8] me interroga és que lo dia vint y sis dels corrents mes |[9] y any[16] *yo testis me trobava en lo present poble de Tragó, |[10] y al matí del mateix dia, que devian ser las vuit horas |[11] poch més o menos, dende lo carrer de ma casa en la qual |[12] me estava en compañia de Joan Miquel Cortés y altres que |[13] no·m recordan, vaig oir yo testis a la porta de la casa de la |[14] abadia de dit poble, cerca de dit carrer que yo y demés nos està-|[15]vam conversant, uns grans plors y llantos. Y desitjant yo |[16] averiguar lo que era, vaig acudir luego en compañia |[17] de dit Joan Miquel Cortés y demés que allí éram a la porta |[18] de dita casa de la abadia. Y al arribar davant de dita porta, |[19] sentí los crits y llantos a la porta y casa de dit Cortés, qu·és |[20] contígua a la de la abadia. Y arribant allí vaig vèurer |[21] y encontrar en dita porta de casa de Cortés a Francisca Cortés, |[22] muller de dit Joan Miquel Cortés, que plorava y se |[23] llastimava. Y preguntant què era lo que havia succeït, |[24] vaig oir me digueren, y no puch dir qui per no recordar·me, |[25] que aquella desgraciada se havia tirat a la aigua. |[26] Y ab los llantos de dita Francisca cortés comprenguí que era |[27] la Catharina, fillastra sua, la que se havia ofegat. Y yo segui-|[28]dament, després de sabut lo succés, me·n torní en dita |[29] ma casa, y de una finestra que tinch en dita ma casa |[30] al perxe, vaig vèurer una gran multitut de gent que ||[27v,1] anavan per lo riu Noguera Aragonesa, que passa cerca de |[2] dit poble, buscant per dit riu a la dita Catharina. Y después, |[3] al cap de un rato vaig eixir a la plaça de dit poble de Tragó, en |[4] la qual vaig encontrar al reverent Joan Pedra, prevere y rector de dit |[5] poble, al qual li diguí: Que jo estava resolt de escríurer dit |[6] fet al Doctor Rúbies de Balaguer, mon assessor, per què no |[7] me·n vingués algun mal. Y dit rector vaig oir me di-|[8]gué y aconsellà que sí que lo escriguessa. Y después, al |[9] eixir de la missa major del mateix dia, dit rector me |[10] cridà apart y me digué que ell havia pensat una cosa: |[11] Que prenguessa las armas y que hixquessa ab hòmens a |[12] regonéixer per cerca del poble. Al que li responguí yo testis |[13] que què volia que fessa de eixir si era offegada. Y seguida-|[14]ment lo deixí estar al dit rector y me·n aní en dita ma |[15] casa.*

Y después, lo dia vint y set del mateix mes de desembre |[16] a la nit, dit Joan Miquel Cortés, pare de la dita Catharina, |[17] vingué a encontrar·me a la plaza de dit poble de

[16]Error. Hauria de dir *del pròxim passat mes de desembre del any mil setcents trenta y tres*

Tragó y |[18] me digué: Que a ell dit Cortés, un cert subjecte, que me apar |[19] digué era Gabriel Terés, pagès del mateix poble de Tragó, |[20] li havia dit: Que lo matí de Nadal, antes de entrar a la |[21] missa del gall, Agustí Marines de Algerri y dit reverent Joan Pedra, |[22] rector, havian segretejat molt davant la porta de la |[23] abadia, en la placeta que hi ha, dita lo Encodinat. Y ab esta |[24] notícia, yo testis y dit Joan Miquel Cortés entràrem ab |[25] suspita de que entre dit rector y dit Marines havian fet |[26] desaparèixer a la dita Catharina, com en efecte, después, pas-|[27]sats alguns dias, que no·m recorda quin dia era, Miquel |[28] Cortés, pagès del mateix poble de Tragó me digué: Que |[29] havia vingut un propi enviat per la senyora Dionisa Soler, |[30] muller del notari Pere Soler, de la vila de Agramunt ||[28r,1] ab la notícia que tenia entés que faltava una dona en |[2] aquest poble y que acudissen en dita vila de Agramunt |[3] que dita señora los diria ahont era. Y vaig oir com dit |[4] Miquel Cortés me digué que ell y Miquel Nadal Cortés hi |[5] anavan a vèurer de encontrar·la, com en efecte se digué |[6] públicament hi havian anat.

Y después, al cap de dias, dits |[7] Miquel Cortés y Miquel Nadal Cortés me enviaren un |[8] recado que si volia arribar en casa de dit Joan Miquel |[9] Cortés. Y yo testis y aní luego. Y al haver arribat en dita |[10] casa me comptaren tot lo que·ls havia passat. Y los passos havi-|[11]an donat per encontrar la dita Catharina. Y que en casa |[12] de Pere Soler, notari, en la vila de Agramunt, havian vist al |[13] dit reverent Joan Pedra, rector. Y que no havian fet més que |[14] fer·los rodar ab la esperança de que los entregarian a la |[15] dita Catharina, y que no havian fet sinó engañar·los, |[16] fent·los rodar de Agramunt al Tossal, del Tossal a Agra-|[17]munt y de Agramunt a Santa Maria de Meyà. Y que ha-|[18]vian adquirit bastants notícias de la Catharina, però |[19] que no la havian poguda vèurer. Y que la señora de dit |[20] notari Soler los digué: Que Agustí Marines de Algerri |[21] era lo qui la havia portada en sa casa de orde y ab |[22] recomendació de dit senyor rector. Y així que volian fer posar |[23] a la presó al dit Agustí Marines, com en efecte se digué |[24] que lo batlle de Algerri a instància de dit Joan Mi-|[25]quel Cortés lo·y havia posat.

En tant que en lo endemà |[26] que dit Marines fou a la presó, dit Joan Miquel Cortés |[27] me portà una orde del dit doctor Rúbies, mon assessor, pera |[28] capturar y posar pres a Llorens Farré, pagès del present |[29] poble, lo que executí. Y al portar pres al dit Farré en las |[30] presons de Algerri per cumplir dita orde, al arribar en ditas |[31] presons, vaig vèurer en aquella al dit Agustí Marines. ||[28v,1] Y al anar·me·n yo de ditas presons, al despedir·me de dits presos |[2] dit Agustí Marines me cridà apart y vaig oir molt bé |[3] me digué: Que què volíam fer de aixó (parlant del qüento ha-|[4]via succeït del rector y la Catharina) que yo vessa de com-|[5]pòndrer·o, perquè de això se mourian altras cosas y uns y |[6] altres se llansarian a pèrdrer. Al que yo testis li responguí |[7] que yo ab això no podia fer·i res, però que veuria si podia |[8] acomodar·o. Y al mateix temps, vaig oir yo testis molt bé |[9] que lo dit Agustí Marines me digué y confessà que era ve-|[10]ritat que la·y havian baixada al Sot y que la havia |[11] portada al puesto. Y ab aqueixas rahons me vaig despedir |[12] de dits Marines y Farré y me·n torní en lo present poble |[13] de Tragó.

Y així mateix, sobre lo demés que Vostra Mercé me interroga, |[14] lo que yo testis sé

y puch dir és que he oït dir públicament |[15] per lo present poble de Tragó que lo dit rector mossèn Joan |[16] Pedra y dita Catharina se portavan voluntat. Y així ma-|[17]teix, que en la paret mitjera que hi ha entre las casas de la |[18] abadia y de dit Joan Miquel Cortés hi havia un forat per |[19] lo qual secretejavan dits rector mossèn Joan Pedra y dita |[20] Catharina Cortés.

Y així mateix, que lo dit rector, per |[21] medi de dit Agustí Marines ha fet apartar de dit poble a la |[22] dita Catharina. Y lo fi perquè, no·u sé ni ho he oït dir, per |[23] no cuidar·me molt de preguntar semblants cosas.

[24] *Y diu ser esta la veritat per lo jurament que té prestat.*

[25] *Jo Joan Terés, batlle, firmo esta deposició.*

[26] *Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[27] dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |[28] commissario, et me Hermengaudo Ver-|[29]deny, notario et curiæ ecclesiasticæ Agerensis et |[30] hujusmodi processus scriba.*

Testimoni de Miquel Nadal Cortés, àlies Quelet

[31] *Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de Tragó, |[32] deposuit testis sequens:*

[33] *Michael Natalis Cortés, juvenis, agricola dicti oppidi ||***[29r,1]** *de Tragó, ætatis suæ, prout ipse dixit, triginta annorum |[2] parum plus vel minus, testis citatus per Jacobum |[3] Faydella, nuntium curiæ juratum, sic refferentem et |[4] relationem facientem, productus et nominatus pro parte |[5] et ad instantiam procuratoris fiscalis curiæ. |[6] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum Reverendi Domini |[7] Doctoris Michaellis Costa, commissarii, ad Dominum Deum et ejus |[8] sancta quatuor evangelia, manibus suis corporaliter tacta, |[9] se dicere et deponere veritatem omnimodam quam sciet in |[10] et super quibus fuerit interrogatus. |[11] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et denun-|[12]tiatis per dictum procuratorem fiscalem etc, dixit:*

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Mercé me |[13] interroga és que lo dia vint y sis de desembre pròxim passat, |[14] a las vuit horas del matí poch més o menos, estant yo es-|[15]morsant en casa de Gerònim Badia, pagès de dit poble, mon cuñat, |[16] que està cita en dit poble de Tragó, al carrer dit de Capdevila, |[17] vaig sentir un gran crit y llantos en lo carrer de Solsdevila, |[18] y fent·se a la finestra de casa Anna Maia Badia, ger-|[19]mana mia, que també era en ma compañia en dita casa, |[20] vaig oir me digué que dit crit y llantos eran en dit carrer |[21] de Solsdevila, y que apareixia eran cerca de casa de Joan |[22] Miquel Cortés, pagès de dit poble, mon germà, y que qui sab |[23] si·ls havia succeït alguna desdicha. Y alashoras luego |[24] yo me deixí de asmorsar y me·n aní dret a casa de dit |[25] mon germà. Y al arribar al davant la porta de casa, |[26] que està cita al carrer dit de Solsdevila, vaig encontrar |[27] a Francisca Cortés, cuñada mia, ab unas faldillas, un |[28] devantal y una sabata sota la eixella, y estava plorant |[29] y lamentant·se. Y preguntant·li yo què hi havia de nou, |[30] vaig oir me respongué: Que aquella, que se havia ofegat

|[31] a Noguera. Y preguntant·li yo que qui, me respongué [que] |[32] Catharina, neboda mia, que havian trobat las faldi-|[33]llas, devantal y una sabata que ella dita ma ||[29v,1] cuñada tenia (que coneguí molt bé eran de dita ma |[2] neboda) a la vora del riu Noguera Aragonesa, en lo puesto dit |[3] la remulla d·en Pedra. Y luego vaig anar a dit puesto, y trobí |[4] allí la major part de la gent del poble, Y yo y altres férem vàries |[5] diligències de buscar a la dita Catharina per dit riu Noguera, pen-|[6]sant se havia ofegada y no la trobàrem.

Y lo dia dos dels corrents |[7] mes y any, a las vuit horas del matí poch més o menos, estant-|[8]·me yo testis en casa de dita ma germana, vingué a buscar·me |[9] Antònia Cortés, filla de dit Joan Miquel Cortés, neboda mia, |[10] dient·me que son pare deya que arribessa a casa luego. Y yo |[11] vaig anar·i luego. Y al arribar en casa de dit mon germà, vaig |[12] encontrar en la cuina a dit mon germà y un home foraster, |[13] que yo no coneguí, y en continent, dit mon germà y dit home |[14] foraster hixqueren de dita cuina y dit mon germà me cridà |[15] apart. Y, los tres sols en un quarto de cap de casa, me contà |[16] dit mon germà davant de dit home foraster que aquell ho-|[17]me era de Agramunt y lo enviava la senyora del notari Pere Soler |[18] de dita vila, que havia tingut notícia que en lo present poble falta-|[19]va una dona, que anassen a Agramunt en casa de dit notari Soler, que |[20] la dita senyora la enseñaria. Y al mateix temps me digué mon |[21] germà si yo hi volia anar en compañia de Miquel Cortés, pagès del |[22] mateix poble, cosí germà meu, com en efecte los dos hi anàrem lo |[23] dia tres de janer de dits corrents mes y any en compañia de dit ho-|[24]me, que era Peret, farrer de la dita vila de Agramunt.

Y al arri-|[25]bar lo mateix dia a las nou horas de la nit en dita vila de |[26] Agramunt en casa de dit farrer, luego enviàrem una |[27] germana de dit farrer en casa de dit notari Pere Soler fent a saber |[28] a la sua senyora que nosaltres éram allí a buscar la xica y que nos |[29] fés mercé de dir·nos ahont era. Y dita germana del farrer nos |[30] tornà de resposta que ja vindria sa filla, quant al cap de |[31] poch rato viu yo testis que arribà en dita casa del farrer |[32] una senyora ab sa criada ab llum. Y dit farrer al mateix temps ||[30r,1] nos digué era la filla de dit notari Soler, la qual nos digué |[2] de part de la sua mare que al matí ella mateixa nos diria |[3] ahont era la dona que buscàvam, y que ella creya era al |[4] Tossal. Y después, de passada mitja hora poch més o menos, |[5] viu yo testis que vingué en casa de dit farré un señor |[6] que dit farré nos digué era Joseph Betesa, de dita vila de |[7] Agramunt, gendre de dit notari Soler, lo qual nos digué |[8] que si volíam vèurer lo contrari que anàssem a casa |[9] de dit son sogre, que allí lo trobaríam, que creye que no |[10] volia fer més que de bèurer un trago y marchar. Y oït assò, yo testis |[11] junt ab Miquel Cortés y lo farrer anàrem luego a casa del |[12] dit Pere Soler. Y al arribar en la entrada de dit Soler, yo testis |[13] vaig vèurer en dita entrada al reverent Joan Pedra, rector del present |[14] poble, y al dit notari Pere Soler, als quals yo testis coneguí molt |[15] bé per tenir·los tractats, y ab lo resplandor de la llum que |[16] en dita entrada tenian. Y al arribar yo testis en dita en-|[17]trada, viu yo testis que lo dit reverent Joan Pedra pujà a cavall |[18] en una mula que menava. Y al que fórem tots tres en |[19] dita entrada, a saber és, yo testis, dit farrer y Miquel |[20] Cortés, vaig oir que dit Cortés, mon cosí, digué las parau-|[21]las

*següents: O senyor rector, Vostra Mercé és per aquí en aquestas horas! |22 Y al mateix temps, yo testis digui al dit Pere Soler, notari: |23 Mire, senyor Pere Soler, que ma neboda se li serà demanada. |24 Y yo testis vaig oir que dit Pere Soler respongué: Yo en |25 casa mia me estich. Y dit rector digué per dos vegadas: |26 Jo ab això no·y sé res. Y yo testis li responguí: Massa |27 no·y sàpia. Y al mateix temps reparí yo testis que dit |28 rector se trasmudà de la cara. Y al mateix temps vaig |29 vèurer yo testis que dit rector picà la mula y marxà |30 ab son criat que allí tenia, que devian ser tres quarts |31 pera las deu horas de la mateixa nit. Y yo testis y dits |32 farrer y Miquel Cortés anant en seguiment de ||**30v**,1 dit rector, nos hixqué al encontre Joseph Betesa, gendre |2 de dit Soler, als cuberts prop de la abadia de dita vila de |3 Agramunt, persuadint·nos que no·l seguíssem, per quant dit |4 son sogre havia promès al senyor rector de Agramunt que lo |5 endemà se·nos entregaria la minyona. Y en forsa de esta pa-|6raula, nosaltres lo deixàrem estar y nos ne retiràrem |7 en casa de dit farrer. Y en lo endemà al matí, dia quatre |8 del mateix mes y any, yo testis y dit mon cosí anàrem en |9 casa de dit notari Soler perqué nos fés entrega de la minyona |10 y no lo encontràrem en casa. Y fou precís aguardar·lo fins |11 a las onse horas del dia poch més o menos. Y al arribar |12 en casa, yo testis diguí a dit Pere Soler que·ns entregués |13 dita ma neboda. Y dit Pere Soler me respongué ja faria |14 ell que estaria bé y en puesto que·ns agradaria. Y yo testis |15 li diguí que nosaltres la volíam, puix així nos ho |16 havia promès. Y alashoras dit Pere Soler nos digué que |17 anàssem en casa del senyor rector de la dita vila de Agramunt. |18 Y al arribar en casa de dit senyor rector oý yo testis que dit rec-|19tor digué a dit Soler que·ns entregués la minyona. Y dit |20 Pere Soler vaig oir que·ns digué que aqueixa matèria se |21 havia de compòndrer. Y que qui hagués fet lo mal que·l pa-|22gués. Y yo testis li diguí que si la nit passada se hagués |23 detingut lo rector de Tragó, podia ser se hauria compost, |24 però que ara no. Y dit Soler respongué: Que ell era allí |25 per dit rector. Y yo li diguí que no, sinó que volia la |26 xica. Y alashoras dit rector de Agramunt digué a dit Pere |27 Soler que·ns fés una carta pera que se·ns entregués la xica. |28 Y luego dit Pere Soler se·n anà en casa sua en compañia |29 de dit Miquel, mon cosí, a fer dita carta, la qual entregà |30 a dit mon cosí.*

*Y ab dita carta, yo testis y dit mon |31 cosí y lo farrer nos ne anàrem al Tossal a encontrar ||**31r**,1 lo rector, a qui nos digué dit Soler anava dita carta, y |2 que ell nos entregaria la xica. Y havent arribat lo |3 mateix dia quatre de janer corrent, posta la claror del |4 dia en dit lloch del Tossal, anàrem luego a encontrar |5 al dit rector del Tossal, y entregant·li dita carta nos |6 digué que aquell mateix dia al matí havian vingut |7 dos hòmens, als quals, ab lo señal de una carta sua de dit |8 rector que li havian tornat, havia entregat dita xica. |9 Y a vista de no haver encontrat allí dita ma neboda, |10 demanàrem nos ne fes una relació, que és la que Joan Mi-|11quel Cortés, mon germà, té exibida en procés.*

Y després, |12 lo dia sinch de dits corrents més y any al matí, yo testis |13 y dits mos companys nos ne tornàrem a dita vila de |14 Agramunt a encontrar al dit notari Soler, y al arribar |15 en dita vila, que judico devian ser las dotse horas del |16 mateix dia,

anàrem en casa dit Soler, y nos digueren |[17] era fora vila, qui arribà a una hora del mateix dia. |[18] Y al haver arribat nos queixàrem ab ell de haver·nos |[19] engañat dient·nos que en lo Tossal la encontraríam |[20] a dita ma neboda y no la havíam encontrada. Y en con-|[21]tinent vaig oir nos digué que per nosaltres havia de |[22] rodar, y que aniria a Artesa, y que no ens moguéssem |[23] de allí de dita vila de Agramunt, que ell sabria ahont |[24] era, antes de tornar a casa. Y yo testis y dit mon cosí |[25] nos entretinguérem en dita vila de Agramunt tot aquell |[26] dia y lo dia dels Reys, que era lo dia sis dels corrents |[27] mes y any, y fins en lo endemà, dia set del mateix mes. |[28] Y mentres estiguérem detinguts en dita vila dit dia dels |[29] Reys, anàrem yo y dit mon cosí a encontrar a la senyora Dino-|[30]nisa Soler, muller de dit notari Pere Soler, en sa casa que |[31] té en dita vila de Agramunt. Y dita senyora vaig oir yo testis |[32] nos digué y donà totas las entreseñas de dita Catharina, ||[31v,1] ma neboda, de·manera·que ab ellas coneguí molt bé yo tes-|[2]tis que era ella per ella. Y nos digué que ella mateixa dita |[3] Catharina li havia dit que si no anava errada estava |[4] prenyada de sis mesos. Y així mateix nos digué dita senyora |[5] que Agustí Marines de Algerri era qui la havia acom-|[6]pañada en sa casa, ab recomendació del rector de Tragó. |[7] Y que si dit Pere Soler, son marit, no la·ns entregava a la |[8] dita Catharina, que·ns ne anàssem al tinent corregidor |[9] de dita vila de Agramunt, que nosaltres ab ell las havíam |[10] de haver.

Y después, lo dit dia set de dit mes de janer |[11] corrent, entre las deu y onse horas del matí poch més |[12] o menos, anàrem yo testis y dit mon cosí en casa de |[13] dit notari Pere Soler, a vèurer si havia tornat de Artesa, al |[14] qual trobàrem en casa, que ja havia tornat. Y dient·li yo |[15] testis que quina notícia nos donava de dita ma ne-|[16]boda, vaig oir nos respongué dit notari Soler que ja |[17] havia sabut ahont era, que ja·ns agradaria, que era en |[18] casa del canonge Camps de Santa Maria de Meyà, que |[19] anàssem allà, que en dita casa la encontraríam. Y di-|[20]ent·li yo testis que també la encontraríam allí com |[21] al Tossal, que no volíam fiar de sa paraula, que no |[22] feya sinó engañar·nos y fer·nos rodar, viu yo testis com lo |[23] dit Pere Soler se alsà de una cadira, y vaig oir nos digué |[24] que anàssem a la abadia. Y al arribar en la casa de la |[25] abadia de dita vila, trobàrem en ella al senyor rector, qui nos |[26] digué, después de diferents rahons y rèpliques, que fiàssem |[27] de sa paraula, que anàssem en Santa Maria, en casa del |[28] canonge Camps, que allí la encontraríam.

Y yo testis |[29] y dit mon cosí, ab la paraula de dit rector de Agramunt, |[30] lo mateix dia set de janer a las dotse horas del dia poch |[31] més o menos partírem de dita vila de Agramunt per ||[32r,1] la de Santa Maria de Meyà, a la qual arribàrem lo dia |[2] vuit de dits corrents mes y any al matí, una hora poch |[3] més o menos eixit lo sol, y al arribar en dita vila de |[4] Santa Maria de Meyà yo y dit mon cosí nos ne anàrem |[5] a posar al hostal, y luego anàrem en casa del dit canonge |[6] Camps. Y encontrant en ella una senyora que no coneguérem, |[7] si que presumírem era casera de dit senyor canonge, li preguntí |[8] yo testis per dit senyor canonge. Y vaig oir me respongué que |[9] en aquell punt se·n havia anat de casa ab lo rector de |[10] Tragó y son germà. Y que no sabia ahont havian pres. Y

*|[11] preguntant·li yo que si li havia dit res dit senyor canonge, |[12] me respongué que sí, que si venian uns hòmens que |[13] demanassen una xica (que creya que éram nosaltres) |[14] que·ls digués: Que sí que hi havia estat, però que ja |[15] no hi era, que ja la havian feta marchar, y que vés-|[16]sem al canonge Comí, que ell nos desengañaria. Y |[17] en continent dita senyora envià a buscar a dit canonge |[18] Comí, lo qual vingué allí y nos preguntà: Que nosal-|[19]tres què li éram a la xica que buscàvam? Y nosaltres, |[20] yo y dit mon cosí, li responguérem: Que oncles. Y al ma-|[21]teix temps vaig oir yo testis nos digué: Que era veritat |[22] hi havia arribada allí, però que ja se·la·havian portada. |[23] Y que si volíam regonéixer casa de dit senyor canonge Camps, |[24] que no reparàssem, que·ns donava franca llibertat. Y |[25] vist assò, yo y dit mon cosí nos ne tornàrem al hostal. |[26] Y al arribar al dit hostal, la hostalera vaig oir yo |[27] testis digué: Que aquella nit, que era la del dia set, havia |[28] dormit allí en casa de dit canonge Camps, lo rector de Tragó |[29] y son germà, y al mateix temps nos preguntà: Que aquella |[30] dona que portavan en aquell home tant |[31] lleig la volian casar? Al que yo testis li responguí las ||**32v**,1 paraulas següents: Borra, en aquell se pogués casar. Y alas-|[2]horas yo testis formí lo judici de que dita hostalera havia |[3] vist passar a la dita Catharina, ma neboda, en compañia |[4] de dit rector de Tragó y son germà, y que li havian dit o que se judicava que los dos volian casar·se, dit germà |[5] del rector y ma neboda.*

Y fetas totas aquestas diligèncias |[6] y vehent yo testis y dit mon cosí que no podíam encon-|[7]trar a la dita Catharina, ma neboda, y que tots quants |[8] passos féyam en buscar·la era cansar·nos, per portar·nos |[9] la delantera lo dit rector de Tragó, y prevenir tot lo |[10] prevenible per ocultar a la dita ma neboda, yo y dit |[11] mon cosí nos resolguérem de tornar·nos·ne a casa en |[12] lo present poble de Tragó, com en efecte nos n·i tornàrem, |[13] partint de Santa Maria lo mateix dia vuit de dits mes |[14] y any. Y lo dia nou arribàrem en dit poble a fi y efecte |[15] de fer capturar al dit Agustí Marines de Algerri en |[16] forsa de las notícias nos donà dita senyora Dionisa de que |[17] ell havia estat qui la havia aportada en sa casa, com |[18] en efecte dit Joan Miquel Cortés, pare de la dita Catha-|[19]rina, lo dia deu de dits mes y any feu instància per |[20] capturar·lo al dit Marines, qui de present se troba en las |[21] presons de Algerri detingut per dita causa. Y he oït dir |[22] yo testis a Joan Terés, pagès y batlle del present poble de Tragó, |[23] que quant portà a la presó a Llorens Farré, pagès del |[24] mateix poble, en las ditas presons de Algerri, dit Marines |[25] li confessà que era veritat que ell havia acompañat a la |[26] dita Catharina, ma neboda, a la vila de Agramunt en casa |[27] del notari Pere Soler de dita vila, y que la·y havian baixada al |[28] Sot.

Y diu ser esta la veritat per lo jurament que té |[29] prestat.

[30] Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la sobredita deposició feta |[31] per lo dit Miquel Nadal Cortés, per no saber de escríurer.

33r,1 *Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[2] dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |[3] præsbytero et commissario, et me Hermengaudo |[4] Verdeny,*

notario et curiæ ecclesiasticæ |[5] *Agerensis et hujusmodi processus scriba.*

Testimoni de Gabriel Terés

[6] *Die prima mensis februarii prædicti anni millessimi* |[7] *septingentessimi trigessimi quarti, in dicto oppido de* |[8] *Tragó, deposuit testis sequens:*

[9] *Gabriel Terés, agricola dicti oppidi de Tragó, ætatis suæ,* |[10] *prout ipse dixit, quadraginta annorum parum plus* |[11] *vel minus, testis citatus per Jacobum Faydella, nunti-*|[12]*um curiæ juratum, sic referentem et relationem faci-*|[13]*entem, productus et nominatus pro parte et ad instan-*|[14]*tiam dictorum procuratoris fiscalis curiæ et Joannis Mi-*|[15]*chaellis Cortés.* |[16] *Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum* |[17] *Reverendi Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii prædicti,* |[18] *ad Dominum Deum et ejus sancta quatuor evangelia, ma-*|[19]*nibus suis corporaliter tacta, se dicere et deponere veri-*|[20]*tatem omnimodam quam sciet in et super quibus* |[21] *fuerit interrogatus.* |[22] *Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et de-*|[23]*nuntiatis per dictum procuratorem fiscalem curiæ et Cortés* |[24] *in præinsertis respective suplicationibus per ipsos oblatis etc,* |[25] *dixit:*

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Mercé me |[26] *interroga és que lo dia de Nadal pròxim passat, després* |[27] *de passada la mitja nit, al haver tocat a matines de dit* |[28] *dia, yo testis me trobava en la abadia del rector de dit* |[29] *poble de Tragó, que és cita en dit poble cerca de la iglésia parro-*|[30]*quial, en compañia de Theresa Farré, majordona de dit* |[31] *rector. Y estant·nos los dos cerca del foch escalfant·nos, vaig* |[32] *sentir yo testis trucar a la porta major de dita abadia, y* |[33] *responent dita majordona que qui era, vaig oir una* ||**33v**,[1] *veu que me aparegué era de home que digué si hi era* |[2] *lo señor rector? Y dita majordona li respongué: Que sí.* |[3] *Y dit home vaig oir digué: Que si volia baixar fins allí.* |[4] *Y dita majordona li respongué: Que estava ocupat,* |[5] *que si volia res que pujàs. Y no vaig veure que tal ho-*|[6]*me ni ningú pujés en dita abadia en dita ocasió. Y* |[7] *al cap de poch rato vaig vèurer yo testis, estant·me en dita* |[8] *cuina, com lo reverent Joan Pedra, rector de dit poble de Tragó,* |[9] *baixà de dalt del quarto de la sala de dita casa a dita cuina,* |[10] *y al ser allí vaig oir com la dita majordona li digué: Que* |[11] *baix lo demanaven. Y dit rector li respongué: Si volen* |[12] *res, que pujen. Y al cap de un rato vaig vèurer yo testis* |[13] *com lo dit rector se·n baixà escalas avall de dita casa sol.* |[14] *Y després, al cap de un poch, yo testis també vaig baixar* |[15] *baix, a la placeta que hi ha entre la porta de la abadia* |[16] *y dita iglésia, dita lo Encodinat, per vèurer que se havia* |[17] *fet dit rector. Y al arribar en dita placeta vaig vèurer* |[18] *al dit rector y un home que no coneguí, per no tenir* |[19] *llum, si sols ab lo claror de las estrellas viu y comprenguí* |[20] *era home, que los dos estavan drets al cap davall de dita* |[21] *placeta, arrimats a la paret de la iglésia rahonant de* |[22] *secret. Y yo a vista de assò me·n torní dalt en dita cuina* |[23] *prop del foch. Y al cap de un quart de hora poch més o* |[24] *menos, estant·me yo en dita cuina mitg endormiscat, vaig* |[25] *vèurer passar a dits rector y home que eran baix en dita* |[26] *placeta que pujavan dret dalt a la dita sala. Y al passar* |[27] *per davant la cuina, vaig oir molt bé yo testis com*

la di-|[28]ta majordona digué ab alta veu: Marines, vos sou per |[29] assí? Y sens dir res més se desaparegueren de allí dits rector |[30] y home, prenent las escalas per dalt a dita sala. Y alas-|[31]horas formí judici de que ells, dits rector mossèn Joan Pedra ||[34r,1] y dit Marines eran los que secretejavan baix en dit Enco-|[2]dinat. Y no viu més a dit Marines.

Y después, lo dia següent, |[3] dia de Sant Esteve prothomàrtir, a vint y sis de dit mes de de-|[4]sembre al matí, fou la pública veu y fama en dit poble de |[5] Tragó que Catharina Cortés, filla de Joan Miquel Cortés del |[6] mateix poble se havia offegada en lo riu Noguera Ara-|[7]gonesa, que passa cerca de dit poble de Tragó, en lo puesto dit |[8] la remulla d·en Pedra, per quant havian trobat en dit |[9] puesto, a la vora de dit riu unas faldillas, devantal |[10] y sabatas de dita Catharina.

Y después, lo dia següent de Sant |[11] Joan o dels Sants Innocents, encontrant·me dit Joan Mi-|[12]quel Cortés a la porta de ma casa que tinch en dit poble, |[13] me preguntà: Que si havia vist a Marines lo dia de |[14] Nadal assí? Y yo li vaig respòndrer: Que tant com vèu-|[15]rer·lo que no, però que estava cert que hi havia estat dit |[16] dia antes de matines. Y li contí tot lo que·m havia passat |[17] de la manera tinch declarat a Vostra Mercé. Y a las horas vaig |[18] oir digué dit Cortés: Ba que entre lo rector y Marines |[19] la han feta. Com en efecte, después, al cap de uns dias, yo |[20] testis ja vaig oir públicament per dit poble de Tragó que |[21] dit rector de Tragó, dit mossèn Joan Pedra havia fet apartar |[22] a la dita Catharina del present poble de Tragó per medi |[23] de Agustí Marines de Algerri y que la havia aportada |[24] en Agramunt. Y que dit rector havia fet apartar a dita |[25] Catharina perquè·s dubtava si estava o no preñada. Y |[26] tala ha estat y vuy dia és la pública veu y fama, públich |[27] y notori.

Y diu ser esta la veritat per lo jurament que |[28] té prestat.

[29] Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la sobredita deposició |[30] per lo dit Gabriel Terés feta, per no saber de escríurer.

[31] Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[32] dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |[33] præsbytero et commissario, et me Hermengaudo |[34] Verdeny, notario et curiæ ecclesiasticæ Agerensis ||[34v,1] et hujusmodi processus scriba.

Testimoni de Francisco Cep

[2] Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de |[3] Tragó, deposuit testis sequens:

[4] Franciscus Sep, agricola prædicti loci de Tragó, ætatis suæ, |[5] prout ipse dixit, quinquaginta annorum parum plus |[6] vel minus, testis citatus per Jacobum Faydella, nuntium |[7] curiæ juratum, sic refferentem et relationem facientem, |[8] productus et nominatus pro parte et ad instantiam |[9] dictorum procuratoris fiscalis curiæ et Joannis Micha-|[10]ellis Cortés. |[11] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum Reverendi |[12] Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad Dominum |[13] Deum et ejus sancta quatuor evangelia, manibus |[14] suis corporaliter tacta, se dicere et deponere

veritatem |[15] omnimodam quam sciet in et super quibus fuerit inter-|[16]rogatus. |[17] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et de-|[18]nuntiatis per dictum procuratorem fiscalem et Cortés |[19] in præinsertis suplicationibus respective per ipsos oblatis etc, |[20] dixit:

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Mercé |[21] me interroga, que cert dia, guardant yo la vaqueria |[22] del poble, que no·m recorda quin dia ni més era, si que |[23] me recorda que era en lo any pròxim passat de mil |[24] setcents trenta y tres, estant més amunt del pont que·y |[25] ha en lo riu Noguera Aragonesa, més amunt de dit poble |[26] de Tragó, a la part de dellà de dit riu Noguera, en una mon-|[27]tanya o sarrat que hi ha, guardant allí dita vaqueria, |[28] en un paratge que decubria tot lo camí que va dende dit |[29] poble de Tragó al dit pont, vaig vèurer y reparar molt bé |[30] que més anllanet de una capella de la Soledat que·y |[31] ha vora de dit camí, al endret de una roca o penya alta |[32] que·y fa cova, allí al camí hi havia un home |[33] y una dona plantats, lluny lo un del altre unas dotse ||[35r,1] passas poch més o menos, que al parèixer rahonavan |[2] o conversavan. Y no poguí conèixer·los, per la distància |[3] del terreno, qui eran.

Y he oït dir públicament per |[4] dit poble de Tragó que lo rector de dit poble, nomenat |[5] mossèn Joan Pedra, ha fet apartar de dit poble, per medi |[6] de Agustí Marines de Algerri, a Catharina Cortés, filla de |[7] Joan Miquel Cortés, pagès de dit poble. Y que la feu por-|[8]tar a la vila de Agramunt per ocultar·la, per quant |[9] dit rector se diu que la ha emprenyada. Y tala és la pú-|[10]blica veu y fama.

Y diu ser esta la veritat per lo ju-|[11]rament que té prestat.

[12] *Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la sobredita deposició feta |[13] per lo dit Francisco Sep, per no saber de escríurer.*

[14] *Fuit sibi lectum et perseveravit, præ-|[15]sentibus dicto Admodum Reverendo Domino Doctore |[16] Michaelle Costa, præsbytero et commissario, |[17] et me Hermengaudo Verdeny, notario |[18] et curiæ ecclesiasticæ Agerensis et hujus-|[19]modi processus scriba.*

Testimoni de Pere Camarasa

[20] *Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de |[21] Tragó, deposuit testis sequens:*

[22] *Petrus Camarasa, agricola dicti oppidi de Tragó, ætatis |[23] suæ, prout ipse dixit, triginta annorum parum plus |[24] vel minus, testis citatus per Jacobum Faydella, nunti-|[25]um curiæ juratum, sic referentem et relationem faci-|[26]entem, productus et nominatus pro parte et ad |[27] instantiam dictorum procuratoris fiscalis curiæ et Joannis |[28] Michaellis Cortés. |[29] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum Reverendi |[30] Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad Dominum |[31] Deum et ejus sancta quatuor evangelia, manibus suis |[32] corporaliter tacta, se dicere et deponere veritatem omni-|[33]modam quam sciet in et super quibus fuerit interrogatus. ||[35v,1] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et de-|[2]nuntiatis etc, |[3] dixit:*

*Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Mercé me |4 interroga, és que de orde de Vostra Mercé me he conferit personalment |5 lo dia present junt ab Felip Gessé, pagès del mateix poble |6 de Tragó, en la casa de la abadia y de Joan Miquel Cortés, |7 pagès del mateix poble, respective, que són contígües, a fi |8 y efecte de averiguar si dos forats que hi ha en dita casa |9 de Cortés, un a la paret mitjera, que és en una cambra |10 fosca que hi ha a la sala de dita casa de Cortés, que té |11 correspondència al estable de la casa de dita rectoria, de-|12sobre de una menjadoreta o pesebre petit que hi ha. Y al-|13tre al perxe de cap de casa de dit Cortés, sota la teulada, al |14 cap de una entosta de guix que hi ha, que dóna desobre de |15 la teulada de la casa que vuy té y possoheix Vicent |16 Cortés, pagès del mateix poble, que també té correspondència |17 ab dita casa de la abadia per una finestra o porta |18 balconera que hi ha en una sala o quarto gran que |19 hi ha en dita casa de la abadia ab sa alcova, qual |20 finestra mira a la part de mitgdia y és a peu pla de dita |21 teulada de Vicent Cortés. Y vists y reconeguts per mi |22 testis dits dos respective forats, y feta la prova de co-|23municació y rahonament secret per aquells respecti-|24ve ab dit Felip Gessé, declaro: Que si bé és veritat |25 que lo forat de dita cambra fosca, que té correspondèn-|26cia al estable de dita abadia per la paret de dita abadia, |27 és tancat, no obstant això, pot tenir comunicació secreta |28 ab dita casa de dit Cortés, per ésser dit forat per la part |29 de la casa de dit Cortés molt gran, de·manera·que se·y pot |30 posar lo cap de un home amplament, y la tanca de dit |31 forat per la part de dita abadia ésser molt prima, ||*36r,1 *de·manera que no hi ha més que una pedra sobre |2 altra, y aquestas molt petitas, y entre pedra y pedra |3 algun forat petit. Així que feta la prova de enrra-|4honar secretament per dit forat yo y dit Gessé, se com-|5prenen clarament las paraulas que·s diuen. Y per dit |6 forat se poden dos secretament comunicar. Y lo altro |7 del perxe ho és més, per haver un forat un poch |8 gran, de·manera·que dos poden estar si volen cara a cara. |9 Y aquest és en part pública.*

Y diu ser esta la |10 veritat per lo jurament que té prestat.

11 *Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la sobredita deposició |12 feta per lo dit Pere Camarasa, per no saber de escríurer.*

13 *Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |14 dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |15 præsbytero et commissario, et me Hermen-|16gaudo Verdeny, notario et curiæ ecclesi-|17asticæ Agerensis et hujusmodi processus scriba.*

Testimoni de Felip Gessé

18 *Dictis die, mense et anno, in dicto oppido de |19 Tragó, deposuit testis sequens:*

20 *Philipus Gessé, agricola dicti oppidi de Tragó, ætatis |21 suæ, prout ipse dixit, viginti octo annorum parum |22 plus vel minus, testis citatus per Jacobum Faydella, |23 nuntium curiæ juratum, sic referentem et relationem |24 facientem, productus et nominatus pro parte et ad ins-|25tantiam dictorum procuratoris fiscalis curiæ et Joannis |26 Michaellis Cortés. |27 Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Admodum*

|28 Reverendi Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad Do-|29minum Deum et ejus sancta quatuor evangelia, ma-|30nibus suis corporaliter tacta, se dicere et deponere ve-|31ritatem omnimodam quam sciet in et super quibus |32 fuerit interrogatus. ||36v,1 Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis |2 et denuntiatis etc, |3 dixit:

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Mercé |4 me interroga, és que lo dia present, de orde de Vostra Mercé junt |5 ab Pere Camarasa, pagès del present poble de Tragó, me |6 he conferit yo testis personalment en las casas respective |7 de la rectoria y de Joan Miquel Cortés, pagès del mateix |8 poble, contiguas, citas en lo dit poble, a fi y efecte de |9 averiguar si dos forats hi ha en dita casa de Cortés te-|10nen o poden tenir comunicació secreta ab dita casa de |11 la rectoria de dit poble. Lo un en una cambra fosca |12 que hi ha en la sala de la casa de dit Cortés, en la |13 paret mitjera, que té correspondència en lo estable |14 de la casa de la dita rectoria desobre de una menjadoreta |15 o pesebre petit que hi ha en dit estable. Y altre al per-|16xe de la dita casa de Cortés, al cap de casa, sota la teula-|17da, al cap de una entosta que hi ha de guix que dóna |18 desobre de la teulada de la casa que vuy possoheix |19 Vicent Cortés, pagès del mateix poble, contigua també |20 a la de la rectoria, que també té correspondència ab una |21 porta o finestra balconera que hi ha en una sala o quar-|22to gran de dita abadia, qual finestra o porta mira a la |23 part de mitg dia y és a peu pla de dita teulada de casa de dit |24 Vicent Cortés. Y vistos y per mi regoneguts dits forats, y |25 fetas totas las averiguacions y provas concernents per dit |26 efecte en compañia del dit Pere Camarasa, declaro: Que dit |27 forat de la cambra fosca pot tenir comunicació secreta a la |28 altra part de la casa de la rectoria, no obstant de ésser tancat |29 dit forat per la part de dit[a] abadia, per quant dita tanca és |30 molt senzilla y entre pedra y pedra hi ha alguns foradets |31 petits, y per la part de dita cambra és gran lo forat de-||37r,1·manera·que qualsevol home pot ficar·i lo cap y acercar-|2·se a dit oïdó, en tant que, havent·nos posat yo y dit Cama-|3rasa a enrrahonar secretament lo un a la una part de[l] |4 forat y lo altro a la altra, se comprenen clarament las |5 paraulas del un al altre secretament ditas. Així que |6 se poden dos per dit forat secretament comunicar sas cosas. |7 Y per lo del dit perxe ab molt més desaogo, per haver·hi un |8 forat un poch gran y poder·se los dos vèurer y estar cara |9 a cara, sinó que aquest és en part pública.

Y diu ser esta |10 la veritat per lo jurament que té prestat.

11 Jo Joseph Bacoy, prevere, firmo la sobredita deposició |12 feta per lo dit Felip Gessé, per no saber de escríurer.

13 Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |14 dicto Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |15 præsbytero et commissario, et me Hermengaudo |16 Verdeny, notario et curiæ ecclesiasticæ Agerensis |17 et hujusmodi processus scriba.

Testimoni d'Agustí Brusau, dit Marines, d'Algerri

18 Die quarta prædictorum mensis et anni, in oppido |19 de Algerri, archipræsbyteratus Agerensis, deposuit testis |20 sequens:

[21] *Augustinus Marines, agricola dicti oppidi de Algerri, |[22] ætatis suæ, prout ipse dixit, quadraginta quinque annorum |[23] parum plus vel minus, testis extractus a carceribus loci |[24] de Algerri, ad efectum suam exigendi depositionem, de ex-|[25]præssa licentia et consensu honorabilis bajuli dicti loci, de |[26] consilio Magnifici Josephi Rúbies, jurium utriusque doctoris, sui ordinarii assesso-|[27]ris, prout de dicta licentia constat in calce cujusdam |[28] suplicationis per procuratorem fiscalem curiæ et Joannem |[29] Michaellem Cortés dicto bajulo oblatæ thenoris sequentis:*

Súplica al batlle d'Algerri

[30] *Magnífico Señor,*

Para prueva de la intención del procurador |[31] fiscal de la curia del Señor Vicario General y Official del ||[37v,1] archiprestasgo de Àger y de Juan Miguel Cortés, labrador |[2] del lugar de Tragó, de dicho archiprestasgo, en la causa cri-|[3]minal por estos instada en dicha curia contra el reverendo |[4] Juan Pedra, presbítero y rector de dicho lugar, necessita esta mi |[5] parte de la declaración de Agustín Marines, labrador |[6] del lugar de Algerri, del mismo archiprestasgo. Y como a |[7] noticia de esta mi parte haya llegado se halla dicho Agus-|[8]tín Marines detenido en las cárceles de dicho lugar de |[9] Algerri y en ellas no podérsele tomar dicha declaración, por·ende, dichos procurador fiscal y Cortés a Vuestra Merced suplican |[10] sea al dicho Marines concedida licencia para hazer dicha |[11] declaración. Y para este efecto, interim que haya aquella |[12] ante el juez commissionado de dicho señor vicario general relaxado de |[13] dichas cárceles. Lo que piden y suplican del mejor modo que |[14] de drecho haya lugar, of⌊ficio⌉ etc.

Altissimus etc,

Dichos su-|[15]plicantes en causa propria.

Consell de Joseph Rúbies, assessor del batlle d'Algerri

Dia tres febrero mil |[16] setecientos treinta y quatro.

El bayle |[17] de Algerri permitirá a Agustín Marines que haga la de-|[18]claración que se pide, asegurándose bien que aquel no |[19] pueda escaparse de la presión.

Rúbies, assessor.

Testimoni d'Agustí Brusau, dit Marines, d'Algerri (continuació)

Et citatus |[20] per Jacobum Faydella, nuntium curiæ juratum, sic reffe-|[21]rentem et relationem facientem, productus et nominatus |[22] pro parte et ad instantiam dictorum procuratoris fiscalis |[23] curiæ et Cortés. |[24] Qui quidem testis juravit in manu et posse dicti Admodum |[25] Reverendi Domini Doctoris Michaellis Costa, præsbyteri et commissarii, ad Do-|[26]minum Deum et ejus sancta quatuor evangelia, manibus suis |[27] corporaliter tacta, se dicere et deponere veritatem omni-|[28]modam quam sciet in et super

quibus fuerit interrogatus. |[29] *Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et de-*||[38r,1]*nuntiatis per dictos procuratorem fiscalem curiæ et Cortés* |[2] *in præinsertis suplicationibus per ipsos respective oblatis etc,* |[3] *dixit:*

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Mercé |[4] *me interroga, és que lo dia catorse del mes de desembre* |[5] *pròxim passat, que era lo segon dia de la fira de Bala-*|[6]*guer, y preceïnt recado del reverent Joan Pedra, prevere y rector del* |[7] *poble de Tragó, que·l me donà un francés nomenat* |[8] *Antuenó, que ara tinch entès és a Fransa, aní en la* |[9] *fira de Balaguer a encontrar al dit reverent Joan Pedra,* |[10] *rector, a qual encontrí al mercadal de Balaguer,* |[11] *y después de haver·nos saludats los dos, vaig oir que* |[12] *dit reverent Joan Pedra, rector, me digué: Que si volia fer* |[13] *una obra de caritat de acompañar una minyona fins* |[14] *a la vila de Agramunt en casa del notari Pere Soler, que* |[15] *guañaria yo testis molt envès Déu. Al que yo testis li* |[16] *responguí: Que com no me·n hagués de venir ningun* |[17] *dany, que per servir a Déu faria qualsevol cosa, y* |[18] *així que sí que·u faria. Quant al mateix temps, dit* |[19] *rector me digué que lo dia de Nadal me trobassa en* |[20] *dit poble de Tragó, que ell me diria lo que havia de fer.*

[21] *Y yo testis, lo dia de Nadal que contàvam als vint y* |[22] *sinch de desembre pròxim passat me·n aní dende·l pre-*|[23]*sent poble de Algerri al de Tragó a encontrar al dit* |[24] *reverent Joan Pedra, rector, al qual arribí al entrar a la* |[25] *missa del gall, que judico devian ser las dos horas de* |[26] *matinada poch més o menos del mateix dia. Y al* |[27] *haver oït dita missa del gall en dita parroquial iglésia,* |[28] *me·n aní a encontrar al dit reverent Joan Pedra, rector, lo qual* |[29] *vaig oir me digué después de diferents rahons que* |[30] *tinguérem sobre lo fet, que allà a las onse horas de* |[31] *la nit del mateix dia de Nadal me trobassa baix al Sot,* ||[38v,1] *cosa de un mitg quart poch més o menos lluny de dit poble,* |[2] *que és davall lo camí que ve de Tragó al present poble de* |[3] *Algerri, que ell o un oncle de la xica me baixarian dita* |[4] *xica.*

Y a la mateixa hora poch més o menos, yo testis |[5] *me trobí en dit puesto. I estant allí vaig vèurer yo testis,* |[6] *ab lo resplandor dels estrels y foch que yo feia, que arribà* |[7] *allí una dona sola, que no coneguí per ser de·nits y tenir-*|[8]*·la poch tractada ni haver·me·la jamay volguda divulgar* |[9] *dit rector, la qual, al arribar allí a dit puesto, vaig oir* |[10] *me digué: Que lo rector de Tragó la havia acompañada* |[11] *fins allí prop, ab la recomendació de que al trobar·me mo·n* |[12] *anàssem los dos al puesto que dit rector me havia* |[13] *dit. Y estant yo ja, com tinch dit, advertit de dit rector, y* |[14] *tenint allí un ruch previngut per portar·la a cavall, mo·n* |[15] *anàrem los dos.*

Y yo testis vaig acompañar a cavall ab |[16] *dit ruch a la dita dona fins a la vila de Agramunt, en* |[17] *casa de dit Pere Soler, notari, en la qual casa, ab carta que* |[18] *dita dona me entregà de dit reverent Joan Pedra, rector, y yo a dit* |[19] *Pere Soler, notari, la deixí recomanada la dita dona. Y yo* |[20] *me·n torní en est poble de Algerri. Y al arribar cerca del poble* |[21] *de Bellmunt, que ja era lo sol alt del dia vint y sis de* |[22] *dit mes de desembre pròxim passat, yo testis me vaig* |[23] *mirar a la dita dona per conèixer·la. Y ab la vista y*

entre-|[24]senyas que·m donà vaig conèixer yo testis molt bé a la |[25] dita dona que portava, que era una filla de Joan Miquel |[26] Cortés de dit poble de Tragó. Y no sé altra cosa.

Y diu ser esta |[27] la veritat per lo jurament que té prestat.

[28] *Jo Emanuel Folguera, de Algerri, firmo la present deposició |[29] feta per lo dit Agustí Marines, per no saber de escríurer.*

[30] *Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[31] dictis Admodum Reverendo Domino Doctore Michaelle Costa, |[32] præsbytero et commissario, et me Hermengaudo ||[39r,1] Verdeny, notario et curiæ ecclesiasticæ Age-|[2]rensis et hujusmodi processus scriba.*

El procurador fiscal demana la compareixença de mossèn Joan Pedra

[3] *Schedula oblata per procuratotem fiscalem.*

[4] *Reprodoeix esta part del procurador fiscal de la cúria |[5] de vostra reverència lo embarch o seqüestro fet en los béns del reverent |[6] Joan Pedra, prevere y rector de Tragó, y tot lo fins assí actuat |[7] a sa instància y de Joan Miquel Cortés, pagès del mateix |[8] poble, contra dit Joan Pedra, rector, et omnia inserantur, |[9] y demana y suplica a Vostra Reverència sia manat, ab penas a Vostra Reverència |[10] ben vistas, al dit Joan Pedra, rector, comparega perso-|[11]nalment a informar a Vostra Reverència y sa cúria sobre certas |[12] cosas convenints, y especialment sobre lo robo o furt |[13] per dit rector perpetrat de la persona de Catharina Cortés |[14] del mateix poble, filla de dit Joan Miquel Cortés, per |[15] causa de la correspondència il·lícita que segons pública |[16] veu y fama y resulta del procés de dita causa ha tin-|[17]gut dit reverent Joan Pedra ab dita Catharina. Y per est efecte |[18] de mandatos penals y demés provisions oportunas, |[19] ésser per vostra reverència proveït. Lo que demana |[20] omni meliori modo etc, juribus suis semper salvis etc, et pro[·····].*

[21] *Fisci advocatus.*

El vicari general així ho proveeix

[22] *Die 27 februarii 1734.*

[23] *Inserantur producta, expediantur cartella citatoria |[24] versus Joannem Pedra, præsbyterum et rectorem prælibatum, |[25] quatenus infra terminum sex dierum compareat per-|[26]sonaliter coram nobis et curia nostra ad informandum |[27] super petitis et suplicatis per procuratorem fiscalem |[28] nostræ curiæ sub pena 50 lb. s. et in subsidium suspensio-|[29]nis juxta curiæ stilum.*

[30] *Fortuny, vicarius generalis et officialis.*

Cartell citatori

[31] *Et hujusmodi provisionis vigore, ego Hermengaudus* |[32] *Verdeny, notarius et curiæ ecclesiasticæ Agerensis et hujusmodi* ||[39v,1] *processus scriba, processi ad expediendum penale citatorium desuper* |[2] *provisum sub forma sequenti:*

Nos Anton Fortuny, prevere, en drets doctor, en lo espiritual y temporal vicari |[3] *general y official per lo Molt Il·lustre Senyor Doctor Don Benet Vinyals* |[4] *de la Torre, per la gràcia de Déu y de la Santa Sede Apostòlica* |[5] *archipestre de Àger, de ningun bisbat ni dins los límits de* |[6] *algun etc. A tots y sengles preveres, tant ab cura com sens* |[7] *ella, del dit archipestrat de Àger, a qui las presents pervindran,* |[8] *o al nunci jurat de nostra ecclesiàstica cort, y a* |[9] *quiscun de vosaltres salut en lo Senyor. Inseguint lo thenor* |[10] *de la provisió per nos lo dia present y baix escrit feta* |[11] *al peu de una súplica presentada per part del procura-*|[12]*dor fiscal de nostra ecclesiàstica cúria en la causa cri-*|[13]*minal que en ella se aporta contra lo reverent Joan Pedra,* |[14] *prevere y rector de la parroquial iglésia del poble de Tragó* |[15] *de dit archipestrat de Àger, a instància de dit procurador* |[16] *fiscal vos diem y manam, en virtut de santa obediència,* |[17] *maneu, intimeu i citeu personalment, y si personalment* |[18] *no podreu, per fuga o altra causa del infrascrit en la casa* |[19] *de sa pròpia habitació en dit poble de Tragó, a algun de* |[20] *sos parents o familiars, com nos ab thenor de las presents* |[21] *diem, manam y citam, al dit Joan Pedra, prevere y rector* |[22] *predit, que baix pena de sinquanta lliuras Barcelonesas* |[23] *per obras pias a nos ben vista aplicadora, y en subsidi* |[24] *de suspensió, dins lo termini de sis dias del dia de la no-*|[25]*tificació de las presents a ell ab la forma sobredita fahe-*|[26]*dora en avant contadors, que per precís y peremptori se li* |[27] *assenyala, comparega personalment davant nos y* |[28] *cúria nostra a informarnos sobre certas cosas nostre* |[29] *ànimo movents, y especialment sobre lo robo o furt* |[30] *per ell perpetrat de la persona de Catharina Cortés* ||[40r,1] *de dit poble de Tragó, per causa de la correspondència* |[2] *il·lícita que segons pública veu y fama y resulta* |[3] *del procés de dita causa ha tingut dit Joan Pedra, prevere* |[4] *y rector, ab dita Catharina. Altrament, no comparei-*|[5]*xent com se li mana, finit dit termini, passarem* |[6] *a la execució de la referida pena pecuniària o a la* |[7] *declaració de dita suspensió y a tot lo demés necessari* |[8] *que segons dret y justícia trobarem fahedor, sa absèn-*|[9]*cia en res no obstant més contumàcia exigint. Y* |[10] *cumplert aquest nostre mandato, restituireu las presents* |[11] *ab son degut implevi.*

Dades en Àger, als vint y set dias |[12] *del mes de febrer del any mil setcents trenta y quatre.*

[13] *Fortuny, vicari general y official.*

[14] *Loc+us sigilli.*

[15] *De manament de dit Il·lustre Senyor Vicari General y Official,*

[16] *Ermengol Verdeny, notari y secretari.*

Relatio cursoris: El nunci de la cúria es presenta a Tragó per notificar la citació a mossèn Joan Pedra, però no el troba i llavors ho notifica a Maria [Terés], cunyada de dit mossèn

[17] *Joannes*[17] *Faydella, nuntius juratus curiæ ecclesiasticæ |*[18] *Agerensis retulit mihi, infrascripto notario et curiæ predictæ et |*[19] *hujusmodi processus scribæ, se heri, die vigessima sep-|*[20]*tima prædictorum mensis et anni, personaliter contulisse |*[21] *in dicto oppido de Tragó, fecisseque diligentias solitas, |*[22] *et non potuisse invenire prædictum reverendum Joannem |*[23] *Pedra, præsbyterum et rectorem ejusdem oppidi de persona, et prop-|*[24]*terea præinsertas litteras citatorias notificasse Mariæ |*[25] *Pedra, uxori Philipi Pedra, agricola ejusdem oppidi, cognatæ |*[26] *dicti rectoris, relaxando ei copiam de eisdem, præsentibus |*[27] *pro testibus Thoma Caufapè et Thoma Age, agricolis ejusdem |*[28] *oppidi ad hæc vocatis et spetialiter assumptis.*

[29] *Hermengaudus Verdeny, notario et scriba.*

El procurador fiscal demana que s'obtingui informació sobre l'absència de mossèn Joan Pedra de la seva parròquia i que se'l citi per edicte

[30] *Suplicatio oblata per dictum procuratotem fiscalem.*

[31] *Il·lustre y Molt Reverent Senyor Vicari General y Official,*

[32] *A notícia de esta part del procurador fiscal de la cúria |*[33] *de Vostra Reverència ha novament pervingut, fama pública ||*[**40v**,1] *referente y altrament, que lo reverent Joan Pedra, prevere y rec-|*[2]*tor de la parroquial iglésia del poble de Tragó, dende los |*[3] *últims del mes de janer pròxim passat a esta part no |*[4] *faria personal residència en dit poble de Tragó, si que ani-|*[5]*ria latitant per unas parts y altras, faltant per assò |*[6] *a sa grave obligació de no fer dita personal residència, con-|*[7]*tra lo disposat per lo Sagrat Concili Tridentino en la Ses¿sió? |*[8] *23, Capítol 1, De reformat., per ser sa ausència sens justa |*[9] *causa ni llicència de Vostra Reverència que constar puga, com de ditas |*[10] *cosas ofereix a Vostra Reverència dit procurador fiscal plena informa-|*[11]*ció, a·més que consta de dita sa ausència per la relació |*[12] *feta per lo nunci jurat de la cúria al peu del mandato |*[13] *citatori a instància de dita esta part expedit de la cúria |*[14] *de Vostra Reverència contra dit rector als vint y set dias del mes de fe-|*[15]*brer pròxim passat. Per lo que y altrament, dit procu-|*[16]*rador fiscal, reproduint dits mandato citatori y relació |*[17] *al peu de aquell continuada, ut inserantur, a Vostra Reverència |*[18] *suplica sia dita informació rebuda. Y constant per aquella |*[19] *com constarà de tot lo sobrenarrat, sia lo dit Joan Pedra, |*[20] *rector, compellit no sols a respondre personalment al |*[21] *contengut en dit mandato citatori, si també a fer perso-|*[22]*nal residència en dita sa parròquia, baix las penas |*[23] *per dret comminadas en semblants casos y a Vostra Reverència ben |*[24] *vistas, y que per est efecte sia dit Joan Pedra, rector, citat |*[25] *per edicte y fetas las provisions oportunas. Omni meliori |*[26] *modo etc, juribus suis semper salvis etc, of¿ficio? etc.*

[17]Potser hauria de ser *Jacobus*?

[27] *Altissimus etc,*

[28] *Mercé, procurator fiscalis.*

El vicari general proveeix que es rebin nous testimonis

[29] *Die 6 martii 1734.*

[30] *Inserantur producta, ministratis testibus, paratus est |[31] illos recipere visoque providebitur.*

[32] *Fortuny, vicarius generalis et officialis.*

Declaracions de testimonis sobre l'absència del rector

[41r,1] *Et hujusmodi provisionis vigore, fuit recepta ynformatio pe-|[2]tita, et fuerunt recepti et examinati testes per dictum |[3] procuratorem fiscalem ministrati et producti sub |[4] forma sequenti:*

Testimoni de Gabriel Torres

[5] *Die sexta mensis martii, anno a Nativitate Domini |[6] millessimo septingentessimo trigessimo quarto in villa |[7] Ageris, deposuit testis sequens:*

[8] *Gabriel Torres, agricola loci de Tragó, archipræsbyteratus Agerensis, |[9] ætatis suæ, prout ipse dixit, quadraginta trium annorum |[10] parum plus vel minus, testis citatus per Joannem*[18] *|[11] Faydella, nuntium curiæ juratum, sic referentem et |[12] relationem facientem, productus et nominatus pro |[13] parte et ad instantiam dicti procuratoris fiscalis. |[14] Qui quidem testis juravit, in manu et posse Illustris et Admodum |[15] Reverendi Domini Antonii Fortuny, præsbyteri, jurium utriusque doctoris, vicarii generalis et officialis |[16] dicti Agerensis archipræsbyteratus, ad Dominum Deum et ejus |[17] sancta quatuor evangelia, manibus suis corporaliter |[18] tacta, se dicere et deponere veritatem omnimodam quam |[19] sciet in et super quibus fuerit interrogatus. |[20] Et interrogatus ipse testis super curiæ præventis et de-|[21]nuntiatis per dictum procuratorem fiscalem cum supli-|[22]catione per ipsum die præsenti oblata etc, |[23] dixit:*

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Reverència |[24] me interroga, és que conech molt bé yo testis al reverent |[25] Joan Pedra, prevere y rector del poble de Tragó, per tenir·lo |[26] tractat de molts anys a esta part. Y yo testis dels últims de |[27] janer pròxim passat he habitat contínuament, sens |[28] fer ninguna ausència, en dit poble de Tragó. Y dende dit |[29] temps a esta part he reparat molt bé que falta lo dit |[30] reverent Joan Pedra, rector en dit poble, en tant que no lo he |[31] vist habitar en la casa de sa pròpria habitació ni en |[32] altra de dit poble, ni per carrers ni son terme. Ni en ||[41v,1] la iglésia, dende dit temps, he vist fer·li ninguna funció parroquial |[2] ni altra, que al haver·i estat y habitat dit

[18] Potser hauria de ser *Jacobum*?

rector, precisament |[3] lo hauria yo testis vist, com feya antes de dit temps, que habitava |[4] en dit poble. Y és la veu y fama pública per dit poble y veï-|[5]nat que dit reverent Joan Pedra, rector, se ha ausentat de dit poble |[6] de Tragó, y que va latitant y rodant per unas y altras parts |[7] del món. Y per est efecte he vist yo testis que de dit temps |[8] a esta part que en dit poble de Tragó hi ha un ecclesiàstich |[9] que·s nomena mossèn Joseph Bacoy, prevere, qui fa lo offici |[10] de pàrroco per ausència de dit rector. Y tinch per cert yo testis |[11] que si a Vostra Reverència convenia citar personalment al dit Joan Pe-|[12]dra, rector, que no podria, per no residir en dit poble de |[13] Tragó, com tinch dit, y no saber ahont ne va.

Y diu ser esta |[14] la veritat per lo jurament que té prestat.

[15] *Jo Joseph Fernàndez, jove, apotacari de Àger, firmo la |[16] sobredita deposició feta per lo dit Gabriel Torres, per |[17] no saber de escríurer.*

[18] *Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[19] dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino Vicario Generali et Officiali, |[20] et me Hermengaudo Verdeny, notario et curiæ |[21] ecclesiasticæ Agerensis et hujusmodi processus |[22] scriba.*

Testimoni de Miquel Filló

[23] *Dictis die, mense et anno, in dicta villa Ageris, |[24] deposuit testis sequens:*

[25] *Michael Filló, agricola dicti oppidi de Tragó, ætatis suæ, |[26] prout ipse dixit, quinquaginta annorum parum plus vel |[27] minus, testis citatus per Jacobum Faydella, nun-|[28]tium curiæ juratum, sic referentem et relationem faci-|[29]entem, productus et nominatus pro parte et ad instan-|[30]tiam dicti procuratoris fiscalis curiæ. |[31] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Illustris |[32] et Admodum Reverendi Domini Doctoris Antonii Fortuny, vicarii generalis et officialis præ-|[33]dicti, ad Dominum Deum et ejus sancta quatuor evangelia, ||***[42r,1]*** *manibus suis corporaliter tacta, se dicere et deponere |[2] veritatem omnimodam quam sciet in et super quibus |[3] fuerit interrogatus. |[4] Et interrogatus ipse testis super curiæ noviter præventis |[5] et denuntiatis per dictum procuratorem fiscalem curiæ |[6] cum præinserta suplicatione die præsenti oblata etc, |[7] dixit:*

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que Vostra Reverència |[8] me interroga, és que dels últims dias del mes de janer |[9] pròxim passat a esta part he habitat contínuament |[10] en lo dit poble de Tragó, sens haver fet ausència alguna |[11] en dit poble. Y en tot aquest temps he reparat molt |[12] bé que falta en dit poble lo reverent Joan Pedra, prevere y rector |[13] de la parroquial iglésia del mateix poble, al qual |[14] yo testis conech molt bé per tenir·lo tractat de molt |[15] temps a esta part, en tant que no lo he vist habitar |[16] en la casa de sa pròpria habitació ni en altra casa de |[17] dit poble, ni per carrers ni son terme. Ni en la dita |[18] parroquial iglésia he vist fer·li, de dit temps a esta |[19] part, ninguna funció parroquial ni altra, que al |[20] haver·i estat dit reverent Joan Pedra, rector, en dit poble, |[21] precisament lo hauria vist, com yo testis lo veya antes |[22] de dit temps, que habitava en dit poble. Y és veu y fama |[23] pública que dit reverent Joan Pedra, rector, se ha ausentat de |[24] dit poble

*de Tragó, y que aquell va rodant per unas |[25] y altras parts del món, per la qual causa yo testis |[26] he vist que de dit temps a esta part en dit poble de |[27] Tragó hi ha un ecclesiàstich que·s nomena mossèn Joseph |[28] Bacoy, prevere, qui fa lo offici de pàrroco per ausència |[29] de dit rector. Y yo testis tinch per cert que si convenia |[30] a Vostra Reverència citar personalment al dit Joan Pedra, rector, |[31] que no tindria lloch dita citació personal, per no |[32] residir dit rector en dit poble de Tragó, com tinch ||[**42v**,1] declarat, y no saber ahont està.*

Y diu ser esta la veritat |[2] per lo jurament que té prestat.

[3] *Jo Joseph Fernàndez, jove, apotacari de Àger, firmo la so-|[4]bredita deposició feta per lo dit Miquel Filló, per no |[5] saber de escríurer.*

[6] *Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[7] dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino Doctore Antonio |[8] Fortuny, vicario generali et officiali, et me Hermengaudo |[9] Verdeny, notario et curiæ ecclesi-|[10]asticæ Agerensis |[11] et hujusmodi processus scriba.*

El vicari general proveeix que mossèn Joan Pedra sigui citat per edicte

[12] *Die 8 martii 1734.*

Infrascriptus vicarius generalis et officialis, visa suplicatione per |[13] procuratorem fiscalem nostræ curiæ die 6 currentium mensis |[14] et anni oblata, visis testium depositionibus ad instantiam |[15] dicti procuratoris fiscalis ministratorum, ex quibus constat |[16] Joannem Pedra, præsbyterum et rectorem parochialis ecclesiæ de Tragó, |[17] ab ultimis mensis januarii proxime dimissi usque ad præsen⌊s⌉? |[18] abesse a dicto loco de Tragó et nunc latitare per diversa loca, |[19] quominus citatio personalis ⌊decius⌉? persona fieri valeat. Ideo, |[20] providet quod dictus Pedra, præsbyter et rector prædictus, citetur |[21] per edictum, ut petitur per dictum procuratorem fiscalem, |[22] non solum ad faciendam personalem residentiam in sua |[23] parochia, juxta Sacrum Concilium Tridentinum præscriptum, infra terminum unius |[24] mensis, et sub pœna privationis suæ parochialis ecclesiæ, veru⌊m⌉? |[25] etiam, sub eodem termino et pena contentis in primo |[26] mandato citatorio, ad personaliter respondendum contentis |[27] in dicto primo mandato. Et pro his fiant et expediantur edicta |[28] citatoria et aliæ provisiones oportunæ juxta curiæ stilum.

[29] *Fortuny, vicarius generalis et officialis.*

Testimoni de Miquel Camps

[30] *Die quinta mensis apprillis, anno a Nativitate Domini millessimo |[31] septingentessimo trigessimo quarto, in dicta villa Ageris, deposuit |[32] testis sequens:*

[33] *Michael Camps, alias lo Corder, agricola loci prædicti de Tragó, ||[**43r**,1] ætatis suæ, prout ipse dixit, triginta sex annorum parum |[2] plus vel minus, testis citatus per Jo-*

annem[19] *Faydella, |[3] nuntium curiæ juratum, sic referentem et relationem |[4] facientem, productus et nominatus pro parte et ad |[5] instantiam dictorum procuratoris fiscalis et Joannis Micha-|[6]ellis Cortés. |[7] Qui quidem testis juravit, in manu et posse dicti Illustris Domini |[8] Doctoris Antonii Fortuny, vicarii generalis et officialis prædicti, ad Dominum Deum |[9] et ejus sancta quatuor evangelia, manibus suis corpo-|[10]raliter tacta, se dicere et deponere veritatem omnimodam |[11] quam sciet in et super quibus fuerit interrogatus. |[12] Et interrogatus ipse testis super curiæ noviter præventis et |[13] denuntiatis per dictos procuratorem fiscalem curiæ et |[14] Joannem Michaellem Cortés in præinsertis suplicatio-|[15]nibus per ipsos respective oblatis etc, |[16] dixit:*

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo contengut |[17] en ditas súplicas y que Vostra Reverència me interroga, és que |[18] yo testis conech molt bé al reverent Joan Pedra, prevere y rector de |[19] Tragó, y a Catharina Cortés, filla de Joan Miquel Cortés, |[20] del mateix poble, los quals yo testis he vist tractar y |[21] comunicar algunas vegadas en ma casa, que tinch en |[22] dit poble de Tragó, estant yo malalt, per los carrers. Y |[23] en lo mes de agost pròxim passat, venint yo testis y dit |[24] rector de la Horta de delmar cànem, encontràrem a la |[25] dita Catharina y junts nos ne anàrem fins al dit poble |[26] de Tragó.

Y la dita Catharina he oït dir públicament |[27] que lo dia vint y sis del mes de desembre del any pròxim |[28] passat de mil setcents trenta tres se troba falta |[29] a la casa de sos pares, en tant que lo dit dia vint y sis a la |[30] matinada, una dona de dit poble de Tragó, que no·m recorda |[31] com se diu, trobà unas faldillas, devantal y sabatas |[32] al cap de una roca hi ha vora del riu Noguera ||[**43v**,1] *Aragonesa, que passa cerca dit poble, en un puesto dit |[2] la remulla d·en Pedra, las quals faldillas, devantal y |[3] sabatas digué a Llorens Farré, del mateix poble, si las co-|[4]neixia, al que dit Llorens Farré respongué que ho eran |[5] de las xicas de Nadal o de Felixó, lo qual he oït dir que |[6] aportà ditas faldillas, devantal y sabatas al poble, a la |[7] casa de dit Cortés, pare de la dita Catharina, qui junt ab sa |[8] muller, coneixent que eran de sa filla Catharina Cortés, |[9] luego al instant desconsolats, recorregueren a dit riu No-|[10]guera ab diferent gent del mateix poble de Tragó ab ganxos, |[11] per vèurer si encontrarian en dit riu offegada a dita |[12] Catharina, ahont yo testis aní també per vèurer si la |[13] encontrarian.*

Però per més que la buscassen, no la encon-|[14]traren, com se manifestà después, al cap de uns catorse |[15] o quinse dias poch més o menos, que yo testis vaig oir dir |[16] y era públich per dit poble de Tragó que la dita Catharina Cortés |[17] havia passat en Agramunt, en casa del notari Pere |[18] Soler de la mateixa vila. Y dende Agramunt al poble del |[19] Tossal, bisbat de Urgell, ahont me digué dit reverent Joan |[20] Pedra, rector, que dita Catharina havia estada. Y de |[21] allí la havia feta passar en Santa Maria de Meyà.

Y que |[22] lo haver·la feta ausentar de dit poble de Tragó havia estat |[23] ell dit rector la causa y motiu, perqué, segons me digué a |[24] mi testis dit rector, dita Catharina Cortés estava preñada, |[25] y pera evitar un escàndol en dit poble de Tragó, que per |[26] això la

[19]Potser hauria de ser *Jacobum*?

havia feta ausentar de dit poble, fent·la passar |[27] a la vila de Agramunt y des·de esta als pobles del Tossal |[28] y Santa Maria de Meyà, ahont segons he oït dir se troba |[29] de present, com aixís és públich y notori en dit poble de |[30] Tragó. Com y també de que dit reverent Joan Pedra, rector, |[31] és qui ha emprenyat a la dita Catharina Cortés.

[**44r**,1] *Y diu ser esta la veritat |[2] per lo jurament que té prestat.*

[3] *Jo Jaume Bernat, jove, apotacari de Àger habitant, firmo |[4] la sobredita deposició feta per lo dit Miquel |[5] Camps, per no saber de escríurer.*

[6] *Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[7] dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino Doctore Antonio |[8] Fortuny, vicario generali et officiali, et me Hermengau-|[9]do Verdeny, notario et curiæ ecclesiasticæ |[10] Agerensis et hujusmodi processus scriba.*

El procurador fiscal demana que s'inclogui una declaració que mossèn Joan Pedra havia fet exculpant a Agustí Brusau, dit Marines

[11] *Schedula oblata per dictum procuratotem fiscalem.*

[12] *En prova y justificació de la intensió de esta part del |[13] procurador fiscal de la cúria de Vostra Reverència en la present ins-|[14]tància criminal contra lo reverent Joan Pedra, prevere y rector |[15] de Tragó, exebeix, en quant per dita esta part fa y no |[16] altrament, ut inseratur, una declaració feta davant |[17] de Vostra Reverència y sa cúria per dit reverent Joan Pedra, rector, a ins-|[18]tància del procurador de Agustí Marines de Algerri, als |[19] quinse de mars pròxim passat, confessant en ella dit |[20] rector haver estat ell mateix la causa de ausentar·se |[21] Catharina Cortés de la casa de sos pares y de dit poble de Tra-|[22]gó la nit del dia vint y sinch de desembre pròxim |[23] passat. Y en cas de haver·i culpa, que ell dit rector la |[24] tindria y no dit Marines, com més llargament consta |[25] de dita declaració. Et pro[.....]? etc, juribus suis semper salvis etc.*

[26] *Fisci advocatus.*

El vicari general així ho proveeix

[27] *Die 1 apprillis 1734.*

[28] *Inserantur producta.*

[29] *Fortuny, vicarius generalis et officialis.*

Inserció de la declaració de mossèn Joan Pedra exculpant a Agustí Brusau, dit Marines

[30] *Et hujusmodi provisionis vigore, ego Hermengaudus |[31] Verdeny, notarius et curiæ ecclesiasticæ Agerensis et hujusmodi ||[**44v**,1] processus scriba, processi ad inserendum et in præsenti |[2] processu continuandum, copiam authenticam declarationis |[3] factæ per dictum Pedra, rectorem, desuper exhibitam, quæ est the-|[4]noris sequentis:*

Súplica de Joseph Brusau com a procurador de son germà Agustí Brusau

[5] *Noverint unversi quod anno a Nativitate Domini millessimo |[6] septingentessimo quarto, die vero decimaquinta mensis |[7] martii ejusdem anni computata, coram Illustri et Admodum Reverendo Domino |[8] Antonio Fortuny, præsbytero, jurium utriusque doctore, in spiritualibus et tempora-|[9]libus vicario generali et officiali pro Admodum Illustri Domino Doctore Dompno Be-|[10]nedicto Vinyals de la Torre, Dei et Sanctæ Sedis Apostolicæ |[11] gratia archipræsbytero Agerensis, nullius diocesis nec intra fi-|[12]nes alicujus etc, et in ejus curia comparuit et fuit persona-|[13]liter constitutus Josephus Brusau, agricola loci de Algerri, |[14] dicti archipræsbyteratus Agerensis, qui uti procurator ad |[15] infrascripta et alia peragenda legitime constitutus et ordinatus |[16] a Agustino Brusau, agricola ejusdem loci, fratre suo, dicto |[17] Illustri et Admodum Reverendo Domino Vicario Generali et Officiali obtulit et humiliter |[18] prȩsentavit quandam in scriptis suplicationem thenoris |[19] sequentis:*

[20] *Molt Reverent Senyor Vicari General y Official,*

[21] *A notícia de Agustí Marines, del poble de Algerri, ha |[22] pervingut que lo reverent Joan Pedra, prevere y actual rector |[23] del lloch de Tragó, estaria pres per orde de Vostra Reverència en la iglésia |[24] de Sant Pere de aqueixa vila de Àger. Y com al dit Marines |[25] li importa molt que dit reverent rector fassa una declaració |[26] judicial en presència de Vostra Reverència com lo haver acompañat |[27] lo referit Agustí Marines la nit de la gran festivitat de |[28] Nostre Senyor Jesuchrist prop passada a Catharina Cortés, filla |[29] de [Joan] Miquel Cortés, del mateix poble de Tragó, a casa de Pere |[30] Soler, notari de la vila de Agramunt, fou a pura persuasió |[31] del dit reverent Joan Pedra, havent este entregat una carta ||[45r,1] de recomendació al sobredit Marines pera·l dit Soler, en què |[2] tingués ben guardada dita Catharina en sa casa. Y qui obligà |[3] a la mateixa Cortés que en la santa nit de Nadal |[4] deixàs la casa de sos pares y se ausentàs de ella fou lo ma-|[5]teix reverent Pedra, y no en manera alguna lo mencionat |[6] Agustí Marines. Així que, no podent·se·li a Marines im-|[7]putar culpa alguna per haver·la acompañada en |[8] aquella nit a la vila de Agramunt en casa de dit Soler, |[9] puix sols pot dir·se en veritat que dit Marines |[10] acompanyà a la referida ⌊Catharina⌋[a] Cortés en la ocasió referida |[11] per fer únicament un benefici al mateix reverent Pedra, |[12] mogut de un gran zel y bona fee, a vista de las ponde-|[13]racions que dit Pedra antes al sobredit Marines li feu, |[14] y en la ocasió que se valgué de ell per lo effecte sobredit, |[15] declarant més avant que no creu, ans bé té per cert, |[16] que Marines no havia tingut jamay amistat, tracte, |[17] ni coneixença alguna ab dita Catharina Cortés, y per |[18] consegüent ser aquell innocent de tot, y sols la culpa la |[19] tindria ell mateix declarant. Per lo que lo llegítim |[20] procurador de dit Agustí Marines, qui son poder exebeix |[21] per insertar·se, demana que per Vostra Reverència sigui proveït que lo |[22] damunt dit Joan Pedra, rector, fasse la dita declaració |[23] sobre tot lo prenarrat y sobre quant sabie en lo cas y |[24] fet sobredit (per no ser just que Marines, son principal, |[25] patesca, com pateix, en una presó tant injustament) |[26] en mà de Vostra*

Reverència o sa cúria. Y que persò li sia lliurada |[27] còpia de tot lo per aquell declarat, suplint en tot la |[28] direcció del interrogant. Y per est efecte ser fetas las pro-|[29]visions oportunas juxta stilum, quod petit omni |[30] meliori modo, of⌊ficio⌉ etc.

[31] *Altissimus etc,*

[32] *Borrell.*

El vicari general proveeix que s'obtingui dita declaració

[45v,1] *In cujus quidem suplicationis calce, facta fuit provisio sequens:*

[2] *Die decima quinta martii, millessimo septingentessimo trigessimo |[3] quarto.*

[4] *Admissa etc. Inserantur producta, exigaturque |[5] depositio petita, et ad hunc effectum relaxetur a carceribus |[6] ecclesiasticis Agerensibus dictus Pedra, rector supramemoratus, |[7] et exacta ejus depositione, tradatur copia petita juxta curiæ |[8] stilum.*

[9] *Fortuny, vicarius generalis et officialis.*

Poders fets per Agustí Brusau al seu germà Joseph Brusau

[10] *Et hujusmodi provisionis vigore, ego Hermengaudus Verdeny, |[11] notarius et curiæ ecclesiasticæ Agerensis et hujusmodi prossessus |[12] scriba infrascriptus, processi ad inserendum et in præsenti processu |[13] continuandum, instrumentum potestatis desuper exibitum, quod |[14] est thenoris sequentis:*

Die decima secunda mensis |[15] martii, anno a Nativitate Domini millessimo septingentessimo trigessimo |[16] quarto, in loco de Algerri, Agerensis diocesis.

Ego Agustinus |[17] Brusau, agricola loci de Algerri, archipræsbyteratus Agerensis, |[18] detentus in carceribus dicti loci, agens tamen hæc cum ex-|[19]præssa licentia magnifici bajuli ejusdem loci, de consilio |[20] Magnifici Josephi Rúbies, jurium utriusque doctoris civitatis Balagarii, sui |[21] ordinarii assessoris, cum provisione facta die decima quin-|[22]ta mensis februarii proxime præteriti citra revocatio-|[23]nem etc, gratis etc, constituo et ordino procuratorem meum |[24] certum etc, ita quod etc, vos Josephum Brusau, agricolam dicti |[25] loci, fratrem meum, præsentem etc. Ad videlicet pro me |[26] et nomino meo agendum, ducendum etc, fiat ad omnes lites |[27] sive causas, civiles et criminales, activas et passivas, prin-|[28]cipales et apellatorias, et tam motas quam movendas, |[29] large cum amplissimo et assueto litium et causarum curs⌊u⌉ |[30] facultatibus et potestatibus expræssis de calumnia jurandi ⌊etc⌉ |[31] suplicationis dandi etc, cautiones quascumque tam jurato-|[32]rias quam fidejussorias præstandi etc, emparas faciendi etc, ||[46r,1] et eas cancellandi etc, executiones quas vis instandi etc, et cum |[2] posse substituendi etc, et demum etc, promitto juditio sciti etc, |[3] habereque ratum etc, et non revocare etc.

Actum etc.

Testes |[4] sunt Franciscus Claverol et Thomas Rodié, agricolæ |[5] dicti loci de Algerri.

In quorum fidem et testimoni-|[6]um præmissorum manu propria scriptorum, in judi-|[7]tio et extra plena fides adhibeatur.

Ego Petrus Borràs, |[8] præsbyter et rector parochialis ecclesiæ Beatæ Mariæ Virginis |[9] Purificationis de Algerri, Agerensis diocesis, notarius publicus dicti |[10] loci, hic me subscribo et meum quo utor appono sig+num.

[11] *Concordat cum suo originali.*

[12] *Hermengaudus Verdeny, notarius et scriba.*

Declaració de mossèn Joan Pedra

[13] *Similiterque ejusdem provisionis vigore per dictum |[14] Illustrem et Admodum Reverendum Dominum Vicarium Generalem et |[15] Officialem, instante dicto Josepho Brusau dicto nomine, |[16] fuit exacta depositio provisa a reverendo Joanne Pedra, |[17] præsbytero et rectore parochialis ecclesiæ de Tragó, ejusdem |[18] Agerensis archipræsbyteratus sub forma sequenti:*

[19] *Die decima quinta mensis martii, anno a Nativitate |[20] Domini millessimo septingentessimo trigessimo quarto, |[21] in villa Ageris.*

[22] *Reverendus Joannes Pedra, præsbyter et rector parochialis ecclesiæ |[23] loci de Tragó, archipræsbyteratus Agerensis, extractus a carce-|[24]ribus ecclesiasticis Agerensibus, in quibus manet detentus, |[25] ad efectum faciendi declarationem infrascriptam, tes-|[26]tis citatus per Joannem*[20] *Faydella, nuntium curiæ jura-|[27]tum, sic referentem et relationem facientem, productus |[28] et nominatus pro parte Josephi Brusau, procuratoris |[29] dicti Agustini Brusau, alias Marines, loci de Algerri. |[30] Qui quidem testis juravit in manu et posse dicti Illustris |[31] et Admodum Reverendi Domini Vicarii Generalis et Officialis Agerensis ad Dominum |[32] Deum et ejus sancta quatuor evangelia, manibus |[33] suis corporaliter tacta supra pectus suum, more ‖[46v,1] sascerdotum, se dicere et deponere veritatem omnimodam |[2] quan sciet in et super quibus fuerit interrogatus. |[3] Et interrogatus ipse testis per dictum Illustrem Dominum Vicarium Generalem |[4] et Officialem super contentis et expræssis in præinserta suplication etc, |[5] dixit:*

Señor, lo que yo sé y puch dir sobre lo que ⌊conté la súplica⌉[b] *y Vostra Reverència me in-|[6]terroga és que és veritat que yo testis declarant conech |[7] molt bé a Catharina Cortés, filla de Joan Miquel Cortés, del |[8] poble de Tragó, y així mateix a Agustí Marines, del poble |[9] de Algerri, en tant que la nit de Nadal prop passat, a |[10] persuasions mias y de consell meu, se ausentà dita Catha-|[11]rina Cortés de dit poble de Tragó, valent·me per assò de dit |[12] Agustí Marines de Algerri. A qui, trobant·lo yo testis en lo |[13] mercadal de*

[20]Potser hauria de dir *Jacobum*?

Balaguer lo dia catorse del mes de desembre |[14] prop passat, li demaní si volia acompañar a una dona |[15] de Tragó de est poble per al de Agramunt, que a·més de la paga |[16] y satisfacció que yo testis li prometia donar (la qual no |[17] convinguérem ni señalàrem) faria una obra de caritat y |[18] una acció molt agradable a Déu. A que dit Marines conde-|[19]cendí, en tant que yo testis li señalí dia y hora pera que |[20] se trobàs en lo puesto y que acompañés a dita dona en la |[21] vila de Agramunt en casa del notari Pere Soler, com en |[22] effecte la nit de Nadal prop passat, que era lo dia acordat |[23] dit Marines comparegué en lo puesto señalat, que era |[24] en la capella de Sant Domingo, cituada fora de dit poble, y lue-|[25]go después, que judico devian ser las deu horas de la ma-|[26]teixa nit comparegué dita Catharina Cortés prop la |[27] dita capella en un puesto dit lo Sot, ahont me trobí |[28] yo testis en compañia de dit Marines, a qui entreguí una |[29] carta de recomendació pera Pere Soler, notari de Agramunt, |[30] recomanant al mateix temps al dit Marines cuidés de |[31] aquella dona que li entregava y que la acompañés ||[47r,1] a casa de dit Pere Soler, notari en dita vila de Agramunt, |[2] tot lo que executà dit Marines així com estava |[3] acordat y li tenia previngut yo testis.

Per lo que, |[4] mirant·me yo testis obligat en donar la satisfacció |[5] deguda a dit Marines, lo dia vint y tres o vint y |[6] quatre del mes de janer pròxim passat, sabent yo |[7] testis que dit Marines se trobava pres en las presons |[8] de Algerri, aní a trobar a fra Jaume Pàmies, religiós |[9] de Poblet, governador de dit poble de Algerri, a qui re-|[10]comaní que si dit Marines havia de menester res que |[11] lo·y allargués.

De tot lo que yo testis comprench y judico |[12] no ésser·li culpable a dit Marines lo acompañar a dita |[13] Catharina Cortés ab la forma dalt expressada, puix |[14] quant yo testis li demaní la acompañàs ab la diligència |[15] y cuidado sobredits me respongué: Que faria per mi |[16] testis qualsevol cosa (segons judico) no sent il·lícita |[17] ni mala. Y tinch per cert que lo dit Marines se persua-|[18]dia que lo tràurer a dita Catharina Cortés de dit poble |[19] de Tragó y acompañar·la a la vila de Agramunt no feya |[20] cosa que no pogués fer lícitament, y que no·s degué |[21] mòurer a fer la diligència sobredita tant per la paga |[22] per mi oferta, com per caritat, bon zel y servir·me |[23] a mi. Y així mateix, crech y tinch per cert que |[24] dit Marines jamay ha tingut amistat ni tracte al-|[25]gun ab dita Catharina Cortés. Y que lo haver·se ausenta-|[26]da dita Catharina Cortés de la casa de sos pares y de dit |[27] poble de Tragó, yo testis fui la causa y tindria la culpa |[28] en tot cas, si culpa hi pogués haver, la que crech tam-|[29]bé no hi és per part mia.

Y diu ser esta la veritat |[30] per lo jurament que té prestat.

[31] Jo Joan Pedra, prevere y rector de Tragó, firmo la |[32] la sobredita declaració per mi feta de propria mà.

[47v,1] Fuit sibi lectum et perseveravit, præsenti-|[2]bus dicto Admodum Reverendo Domino Vicario Generali et Officiali et |[3] me Hermengaudo Verdeny, notario et curiæ |[4] ecclesiasticæ Agerensis et hujusmodi pro-|[5]cessus scriba.

Consignació de còpia notarial

6 Copia hujusmodi in his præcedentibus papiri foleis hujus |7 formæ comunis, proprio calamo scripta, sumpta et extracta |8 fuit per me Hermengaudum Verdeny, apostolica et ordinaria |9 auctoritatibus notarium publicum villæ Ageris, scribamque |10 et secretarium curiæ ecclesiasticæ Agerensis, ab ejus origina-|11li, processu informationis in eadem curia penes me ratio-|12nibus præexpræssis actitato, et cum eodem originali veri-|13dice comprobata et concordans inventa. Ut igitur copiæ huic |14 tanquam suo originali in juditio stetur firmiterque |15 credatur, ego dictus Hermengaudus Verdeny, notarius et scriba |16 præfatus, hic me subscribo, et cum impræssione sigilli dictæ |17 curiæ meum quo utor.

Die trigessima mensis martii præ-|18dicti anni, instatus et requisitus per reverendum Paulum Mercé, |19 præsbyterum et commensalem, procuratorem fiscalem ejusdem |20 curiæ, appono sig+num.

21 Loc+us sigilli.

Relació del notari

22 Concordat cum suo originali.

23 Hermengaudus Verdeny, notarius et scriba.

Interrogatori al reu, primera jornada

24 Die septima mensis aprillis, anno a Nativitate Domini |25 millessimo septingentessimo trigessimo quarto, in villa Ageris.

*26 Reverendus Joannes Pedra, præsbyter et rector parochialis ecclesiæ |27 loci de Tragó, archipræsbyteratus Agerensis, reus detentus in |28 carceribus ecclesiasticis ecclesiæ collegiatæ Sancti Petri Agerensis |29 et ab eisdem extractus, constitutus personaliter coram Illustri |30 et Admodum Reverendo Domino Antonio Fortuny, presbitero, jurium utriusque doctore, in spiritualibus |31 et temporalibus vicario generali et officiali pro Admodum Illustri Domino Doctore Dompno Benedicto |32 Vinyals de la Torre, Dei et Sanctæ Sedis Apostolicæ gratia |33 archipræsbytero Agerensis, nullius diocesis nec intra fines ||**48r**,1 alicujus etc, in quadam aula domus suæ propriæ habi-|2tationis quam fovet intus dictam villam Ageris, in |3 vico vocato de Sant Pere, personaliter reperto et invento ad |4 efectum suam exigendi depositionem, et eidem Illustri et |5 Admodum Reverendo Domino Vicario Generali et Officiali promissit se di-|6cere et deponere veritatem omnimodam quam sciet in et super qui-|7bus per eundem Dominum Vicarium Generalem et Officialem fuerit interrogatus.*

1 *8 Et primo fuit interrogatus que diga ell reo com se diu |9 y quin estat té?*

10 Dixit: Señor, yo me dic Joan Pedra, prevere, y so rector de la |11 parroquial iglésia del lloch de Tragó.

2 *[12] Interrogatus, que diga ell reo si sab la causa o se pre-|[13]sum perquè·s troba detingut en las presons de Sant Pere |[14] de Àger?*

[15] Dixit: Sí señor que m·o presumo o judico.

3 *[16] Interrogatus, que explique la causa o motiu perquè |[17] presum estar detingut en ditas presons?*

[18] Dixit: Señor, la causa o motiu perquè presumo estar |[19] detingut en ditas presons és per haver fet ausentar |[20] una dona de la casa de sos pares, tots de dit poble de Tragó.

4 *[21] Interrogatus, que diga ell reo qui·l posà pres o per orde |[22] de qui?*

[23] Dixit: Señor, havent·me presentat davant de Vostra Reverència lo dia |[24] vuit del mes de mars pròxim passat, lo mateix dia, |[25] de orde de Vostra Reverència me·n pují pres en ditas presons.

5 *[26] Interrogatus, que diga ell reo ahont estigué dend·els |[27] últims de desembre prop passat del any mil setcents |[28] trenta tres fins lo dia que·s presentà davant nos, si |[29] en sa rectoria o altras parts?*

[30] Dixit: Señor, en tot aquest temps me he estat part en |[31] ma rectoria y part en lo seminari de Barcelona.

6 *[32] Interrogatus, que diga ell reo quin motiu tingué per ||***[48v,1]** *ausentar·se de dita sa rectoria y anar·se·n al seminari de |[2] Barcelona en dit temps?*

[3] Dixit: Señor, lo motiu que tinguí per ausentar·me de ma |[4] rectoria y anar·me·n a dit seminari fou per fer los exer-|[5]cicis espirituals en dit seminari.

7 *[6] Interrogatus, que diga ell reo si sab o ha oït dir que haja |[7] succeït algun delicte o algun cas ruidós en dit poble de |[8] Tragó en lo any passat de mil setcents trenta tres, o en lo |[9] present de mil setcents trenta quatre?*

[10] Dixit: Señor, no sé que haja succeït ningun delicte en dit |[11] poble de Tragó en lo temps que Vostra Reverència me interroga. Sí que |[12] sé que als últims de desembre pròxim passat, quant yo fiu |[13] ausentar dita dona causà nota al poble.

8 *[14] Interrogatus, que diga ell reo si la dona que feu ausentar |[15] en dit temps era donsella, casada o viuda?*

[16] Dixit: Señor, era soltera o ramera.

9 *[17] Interrogatus, que diga ell reo com se anomena dita dona y |[18] de qui és filla?*

[19] Dixit: Señor, dita dona se anomena Catharina Cortés, filla |[20] de Joan Miquel Cortés, de dit poble de Tragó.

10 *[21] Interrogatus, que diga ell reo si coneix a dita Catharina Cortés?*

[22] Dixit: Sí señor que la conech.

11 [23] *Interrogatus, que diga ell reo com coneix a dita Catharina Cortés?*

[24] *Dixit: Señor, la conech per ser feligresa mia.*

12 [25] *Interrogatus, que diga ell reo si a·més de conèixer a dita Catha-|[26]rina Cortés per feligresa sua, la coneix per tenir·la tracta-|[27]da o comunicada per altres negocis, o en sa casa, o en la |[28] casa de sos pares, o en altra casa de Tragó, o en altra part fora |[29] de dit poble?*

[30] *Dixit: Señor, és veritat que tinch tractada y comunicada |[31] a la dita Catharina Cortés públicament en la casa de sos |[32] pars, en alguna casa de sos parents, y en altres parts públi-||[49r,1]ques a fi y efecte de corregir·la y donar·li algunas correccions |[2] fraternas, amonestant·la que deixés la mala vida que |[3] portava. Y assò davant de altres, o de sos parents, y jamay |[4] assolas.*

13 [5] *Interrogatus, que diga ell reo què·l mogué a presen-|[6]tar·se y subjectar·se davant nos lo dit dia vuit |[7] de mars pròxim passat?*

[8] *Dixit: Señor, lo que·m mogué a presentar·me davant de |[9] Vostra Reverència fou perquè passant per Castelló lo dia set de dit mes |[10] de mars pròxim passat encontrí al doctor Anton Lloret, prevere |[11] y vicari de Castelló, lo qual me digué que·m havian des-|[12]paxat un mandato pera·que·m presentessa. Y per aquest |[13] motiu ho executí.*

14 [14] *Interrogatus, que diga ell reo de ahont venia quant |[15] passà per Castelló y vingué a presentar·se?*

[16] *Dixit: Señor, alashoras venia del seminari de Barcelona.*

15 [17] *Interrogatus, que diga ell reo si des dels primers de janer |[18] pròxim passat fins al dia que·s presentà, que fou lo dia |[19] vuit de mars pròxim passat, estigué sempre en lo semi-|[20]nari de Barcelona?*

[21] *Dixit: Señor, en dit temps, part, que fou fins als últims |[22] de dit mes de janer, estiguí en la rectoria, part per lo |[23] camí, y part en dit seminari de Barcelona.*

16 [24] *Interrogatus, que diga ell reo quants dias estigué per |[25] lo camí de Barcelona?*

[26] *Dixit: Señor, estiguí entretingut per rahó del temps en |[27] Cervera sinch o sis dias, y en Sant Boy altre tant temps, |[28] per no poder passar lo riu.*

17 [29] *Interrogatus, que diga ell reo si sab que los pàrrocos, per |[30] ausentar·se vuit dias de sa rectoria, àdhuc deixant idóneo |[31] substitut, han de menester llicència in scriptis de son |[32] superior?*

[33] *Dixit: Señor, yo no sabia tal cosa, ans bé me creya que dei-|[34]xant idóneo substitut tenia dos mesos de presència.*

18 [49v,1] *Interrogatus, que diga ell reo si ha llegit las constitucions |[2] sinodals Agerences o provincials Tarraconences, o altrament |[3] ha sabut si per ausentar·se vuit dias de sa*

rectoria ha de me-|[4]nester llicència de son superior, com aixís també se prevé |[5] en ditas constitucions?

[6] *Dixit: Señor, no he llegit ditas constitucions, ni he sabut ni |[7] he oït dir tal obligació.*

19 [8] *Interrogatus, que diga ell reo si coneix a Agustí Marines |[9] del poble de Algerri?*

[10] *Dixit: Sí señor que·l conech.*

20 [11] *Interrogatus, que diga ell reo si·l coneix de vista al dit Marines |[12] o per tenir·lo tractat?*

[13] *Dixit: Señor, yo conech al dit Agustí Marines de vista y per |[14] tenir·lo tractat algunas vegadas.*

21 [15] *Interrogatus, que diga ell reo si té al dit Agustí Marines per |[16] home de bona fama y opinió?*

[17] *Dixit: Sí señor.*

22 [18] *Interrogatus, que diga ell reo si ha tractat algun negoci o |[19] dependència ab dit Agustí Marines?*

[20] *Dixit: Señor, no he tingut ningun tracte ni negoci ab dit |[21] Agustí Marines sinó que per festas de Nadal pròxim |[22] passadas li diguí si volia acompañar dita dona a Agramunt.*

23 [23] *Interrogatus, que diga ell reo si sab qui cometé lo delicte |[24] de rapto o furt de dita Catharina Cortés?*

[25] *Dixit: Señor, no sé que es cometés ningun rapto ni furt.*

24 [26] *Interrogatus, que diga ell reo si la ausència de dita Catharina |[27] Cortés de casa de sos pares fou rapto o furt de la mateixa?*

[28] *Dixit: Señor, yo no sé tal cosa.*

25 [29] *Interrogatus, que diga ell reo si lo dia vint y sis del mes de |[30] desembre pròxim passat se trobà falta en la casa de |[31] sos pares dita Catharina Cortés sens saber·o dits sos pares |[32] ni lo comú de la gent de dit poble de Tragó?*

[**50r**,1] *Dixit: Señor, és veritat que lo dia vint y sis del mes de |[2] desembre pròxim passat se trobà falta dita Cathari-|[3]na Cortés en la casa de dits sos pares, trobant·la falta tots |[4] los del poble.*

26 [5] *Interrogatus, que diga ell reo per quina causa o motiu |[6] la feu ausentar a dita Catharina Cortés de la casa de sos pares |[7] y de dit poble de Tragó?*

[8] *Dixit: Señor, las causas o motius que tinguí per aconsellar |[9] a la dita Catharina Cortés que se ausentés de la casa de sos pares |[10] y de dit poble de Tragó foren perquè als*

primers de desembre |[11] prop passat de mil setcents trenta tres vingué a encontrar-|[12]·me dita Catharina Cortés en la iglésia, ahont me digué |[13] y comunicà que temia de estar preñada, per quant dos o |[14] tres mesos havia que li faltavan los señals, y me demanà |[15] que si yo no la emparava ella estava perduda, pues estava |[16] ab resolució de desesperar·se, que ja estava avorrida de pèrdrer |[17] la ànima y lo cos. Y preguntant·li yo me digués qui ho ha-|[18]via fet, me respongué que no podia assegurar·o, perquè |[19] havian concubinat diferents ab ella. Y vehent·la yo tant |[20] desesperada, y constant·me de altra part per persona fidedigna |[21] que m·o digué (ab la qual se havia ella descansada) que ha-|[22]via ja abortat una vegada ab una medecina que lo |[23] metge li havia donat, com aixís ho digué dita Catharina |[24] Cortés a dita persona y esta a mi, y així mateix, sabent |[25] yo que dita Catharina vivia amistansada ab dos diferents, |[26] y constant·me que sos parents també ho sabian y no volian |[27] remediar·o, y havent donat diferents avisos yo a son pare |[28] de que tingués a dita Catharina recatada en sa casa, y que |[29] no li donés tanta llibertat, y que a las nits tanqués la porta |[30] de casa y se posés la clau a la faldriquera, y que tingués compte |[31] qui li entrava y eixia en casa, y que no fiés de ningú, |[32] y què feye de tenir a son germà Miquel Cortés, alias |[33] Calet, en casa, que fore la ruina de ell y de sa filla, y |[34] havent·li donat sos parents estos mateixos avisos y no ||[50v,1] haver·i trobat remey, y havent fet venir yo per assò los |[2] Missionistas de Santa Maria de Meyà, y haver·me valgut |[3] de la justícia y no haver trobat remey en ditas cosas, |[4] ans bé, vehent yo que se augmenava lo escàndol, y |[5] pera evitar que no abortés segona vegada dita Catha-|[6]rina, o que no es desesperés, assò y tot lo dalt ponderat |[7] me mogué a aconsellar a dita Catharina Cortés que se |[8] ausentés de la casa de dits sos pares y de dit poble de Tragó.

[9] Quibus acceptatis pro partibus fisco non perjuditialibus etc, |[10] dictus Illustris et Admodum Reverendus Dominus Vicarius Generalis et Officialis, præpeditus |[11] aliis negotiis, examen dimissit, animo illum continu-|[12]andi die sequenti, jussitque dictum reverendum Joannem Pedra, |[13] præsbyterum et rectorem, reponi in carceres, injuncto eidem |[14] ut se subscriberet, prout fecit.

[15] Jo Joan Pedra, prevere y rector de Tragó, firmo esta de-|[16]posició per mi feta de propria mà.

[17] Fuit sibi lectum et perseveravit, præsenti-|[18]bus dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino Doctore An-|[19]tonio Fortuny, præsbytero, vicario generali et officiali et me |[20] Hermengaudo Verdeny, notario et curiæ |[21] ecclesiasticæ Agerensis et hujusmodi pro-|[22]cessus scriba.

Interrogatori al reu, segona jornada

[23] Die octava prædictorum mensis et anni, in villa Ageris.

[24] Dictus reverendus Joannes Pedra, præsbyter et rector parochialis ecclesiæ |[25] dicti loci de Tragó, reus detentus in carceribus ecclesiasticis |[26] Sancti Petri Agerensis et ab

eisdem extractus, ad efectum suam |[27] continuandi depositionem, constitutus personaliter co-|[28]ram dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino Doctore Antonio Fortuny, |[29] presbitero vicario generali et officiali prædicto, in quadam aula |[30] domus suæ propriæ habitationis supra expræsse perso-||[51r,1]naliter reperto et invento, cui promissit dicere ve-|[2]ritatem super quibus fuerit interrogatus.

27 [3] *Interrogatus, que diga ell reo com se deye la persona |[4] li digué que dita Catharina Cortés havia abortat?*

[5] *Dixit: Señor, se diu Miquel Pedra y Isabel Anna Badia, |[6] del mateix poble de Tragó.*

28 [7] *Interrogatus, que diga ell reo si quant se valgué de Agustí Ma-|[8]rines de Algerri pera fer ausentar a la dita Catharina Cortés, |[9] si ell reo li prometé al dit Marines paga alguna?*

[10] *Dixit: Señor, és veritat que diguí a dit Marines si volia acom-|[11]pañar a dita Catharina pagant fins a Agramunt.*

29 [12] *Interrogatus, que diga ell reo si ab dit Agustí Marines |[13] convingué ell reo dia y hora pera tràurer a la dita |[14] Catharina Cortés de la casa de sos pares y de dit poble de Tragó, |[15] y que·u explique?*

[16] *Dixit: Señor, és veritat que convinguí ab dit Agustí Ma-|[17]rines lo dia y hora per tràurer una dona, sens explicar·li |[18] lo nom ni perquè, de la casa de sos pares y de dit poble de |[19] Tragó. Y fou que lo dia vint y sinch del mes de desembre |[20] pròxim passat, quant la gent del poble fos retirada, se tro-|[21]bés a la capella de Sant Domingo, que hi ha cerca del poble |[22] de Tragó, y que lo que primer fos al puesto dels dos aguar-|[23]dàs al altre, y quant la dita dona hi fos, que la prengués |[24] y la fes muntar a cavall, y la aportés a Agramunt en casa |[25] del notari Pere Soler de dita vila.*

30 [26] *Interrogatus, que diga si ell reo hixqué al puesto a |[27] entregar dita Catharina Cortés al dit Agustí Marines, |[28] y què hora era del dia o nit?*

[29] *Dixit: Señor, és veritat que hixquí al puesto a entregar |[30] a la dita Catharina Cortés al dit Agustí Marines. Y judico |[31] devian ser entre las deu y onse horas de la nit poch més |[32] o menos del mateix dia vint y sinch de desembre prò-|[33]xim passat.*

31 [34] *Interrogatus, que diga ell reo si lo fer ausentar a la ||[51v,1] dita Catharina Cortés ho tenia per rapto o furt de la |[2] mateixa?*

[3] *Dixit: No, señor, ans bé judico devia fer·o de conciència.*

32 [4] *Interrogatus, que diga ell reo si·s valgué de alguna tra-|[5]za pera dissimular o fingir la ausència de dita Catharina Cortés?*

[6] *Dixit: No, señor.*

33 *[7] Interrogatus, que diga ell reo si sab que los pares o parents |[8] de Catharina Cortés, después de haver·la trobada |[9] menos en casa, anaren en busca de ella?*

[10] Dixit: Señor, és veritat que una persona lo dia tres de janer |[11] pròxim passat me digué que lo oncle de la dita Cathari-|[12]na nomenat Miquel Cortés, alias Calet, y altre home |[13] aquell mateix dia, dos o tres horas antes de dia, havian |[14] eixit de dit poble en busca de dita Catharina a fi y effecte |[15] de matar·la.

34 *[16] Interrogatus, que diga ell reo si dit dia tres de janer prop |[17] passat sabia que dita Catharina fos a la vila de Agramunt |[18] en casa del dit Pere Soler, notari?*

[19] Dixit: Señor, de antes sabia que dita Catharina Cortés estava |[20] recomanada en casa de dit notari Pere Soler en Agramunt, |[21] però o dia tres de janer prop passat no sabia si hi ere.

35 *[22] Interrogatus, que diga ell reo si sab que lo mateix dia tres |[23] de janer prop passat se trobés en Agramunt en casa de dit |[24] notari Pere Soler lo dit Miquel Cortés?*

[25] Dixit: Señor, no·u sé.

36 *[26] Interrogatus, que diga ell reo si lo dia tres del mateix mes de |[27] janer prop passat estigué ell reo en Agramunt en casa |[28] de dit notari Pere Soler?*

[29] Dixit: Señor, és veritat que lo dia tres del mes de janer prò-|[30]xim passat al matí partí del poble de Tragó per la vila |[31] de Agramunt. Y lo mateix dia a la nit, que no sé si ere |[32] antes de las dotse horas o después, arribí en dita vila de ||[**52r**,1] *Agramunt y en casa de dit notari Soler per avisar·lo |[2] que posés la minyona en custòdia si la tenia, perquè |[3] sabia que un oncle seu y un altre la perseguian pera |[4] matar·la. Y al eixir de casa de dit notari Soler per tor-|[5]nar·me·n a Tragó, encontrí al dit Miquel Cortés, oncle de |[6] la minyona y altre parent de la minyona.*

37 *[7] Interrogatus, que diga ell reo si lo dit dia tres a la |[8] nit se trobava dita Catharina Cortés en Agramunt en |[9] casa de dit Pere Soler, notari?*

[10] Dixit: No, señor, no se·y encontrava.

38 *[11] Interrogatus, que diga ell reo si sab ahont parà dita |[12] Catharina Cortés dende Agramunt y en què dia?*

[13] Dixit: Señor, lo notari Pere Soler de Agramunt me di-|[14]gué que la havia enviada al rector del Tossal, però |[15] no sé quin dia arribà allí.

39 *[16] Interrogatus, que diga ell reo si del dit lloch del Tossal |[17] sab ahont parà dita Catharina Cortés. Y si parà |[18] en altra part, que explique lo dia que·y parà?*

[19] Dixit: Señor, me digueren que de la rectoria del Tossal |[20] dita Catharina Cortés parà en mans del canonge Camps |[21] de Santa Maria de Meyà, però no sé quin dia.

40 *[22] Interrogatus, que diga ell reo si lo dia tres o quatre |[23] de janer prop passat ell reo estigué en la rectoria del |[24] Tossal. Y si hi estigué, que explique perquè causa y |[25] qui lo acompañava?*

[26] Dixit: Señor, és veritat que lo dia quatre de janer prop pas-|[27]sat estiguí en la rectoria del Tossal. Y la causa fou per |[28] avisar al dit rector del Tossal que posés en custòdia la |[29] minyona pera que no la matessen. Y hi aní al dit lloch |[30] del Tossal en compañia de Esteve Sabanés de Cubells. Y |[31] desde dit poble me·n torní a ma casa en Tragó.

41 *[32] Interrogatus, que diga ell reo si lo dia set del mes de |[33] janer pròxim passat dormí en casa del canonge Camps* ||**[52v,1]** *de Santa Maria de Meyà en compañia de son germà?*

[2] Dixit: Señor, és veritat que yo y dit mon germà dormírem |[3] en casa de dit canonge Camps lo dit dia set del mes de janer |[4] pròxim passat.

42 *[5] Interrogatus, que diga ell reo si sab que lo citat dia set de ja-|[6]ner pròxim passat dita Catharina fos en casa de |[7] dit canonge Camps o en altra casa de dit poble de Santa Maria?*

[8] Dixit: Señor, no·u sé.

43 *[9] Interrogatus, que diga ell reo si ell y lo dit canonge Camps |[10] lo dia vuit de dit mes de janer pròxim passat partiren de |[11] Santa Maria de Meyà, y que explique ahont anaven?*

[12] Dixit: Señor, sí que és veritat que yo y dit canonge Camps |[13] lo citat dia vuit del mes de janer pròxim passat partírem |[14] de Santa Maria al matí y nos ne anàrem, yo a ma casa en |[15] lo poble de Tragó, y dit canonge Camps en esta vila de Àger.

44 *[16] Interrogatus, que diga ell reo perquè ab tanta diligència |[17] y cuidado feu dits viatges, des·de Tragó a Agramunt, de Agra-|[18]munt al Tossal, del Tossal a Tragó, y de Tragó a Santa Maria |[19] ab lo espay de tant poch temps?*

[20] Dixit: Señor, la causa que yo fiu dits viatges ab tanta dili-|[21]gència y cuidado fou per impedir que los parents de dita |[22] Catharina, que anavan en busca de ella, no la matas-|[23]sen si la encontravan.

45 *[24] Interrogatus, que diga ell reo si sab a qui quedà recoma-|[25]nada dita Catharina Cortés después que ell reo partí |[26] de Santa Maria de casa de dit canonge Camps. Y si·u sab, que ex-|[27]plique lo poble, casa y persona a qui està recomanada?*

[28] Dixit: Señor, no·y sé res.

46 *[29] Interrogatus, que diga ell reo si en aquest temps que dita |[30] Catharina Cortés està ausent de casa de sos pares, si li ha |[31] fet fer roba o li ha subministrat diners pera alimentar·la?*

[32] Dixit que no señor.

47 *[**53r**,1] Interrogatus, que diga ell reo si la casa de la rectoria de |[2] Tragó és contigua a la de Joan Miquel Cortés del ma-|[3]teix poble, y si en alguna paret o entosta mitjera de ditas |[4] dos casas hi ha algun forat per lo qual se pugan comu-|[5]nicar los de una casa y altra. Y si hi és, que explique |[6] en quin puesto y si és gran o petit?*

[7] Dixit: Señor, lo que puch dir és que lo dia tres o quatre del |[8] mes de febrer del any mil setcents trenta tres, tornant |[9] yo del poble de Algerri a ma casa en dit poble de Tragó, me |[10] digué una dona, que no·m recorda qui és, que havian |[11] obert un forat al estable de la abadia, que donava a casa |[12] de [Joan] Miquel Cortés. Y preguntant yo a ma casa qui havia |[13] obert aquell forat, respongué ma cuñada que Ali-|[14]fonso Pedra, mon nebot, lo havia obert. Y dient·ho yo |[15] a Alifonso, est me respongué que dita ma cuñada |[16] lo havia obert. Y no poguí averiguar qui ho havia |[17] fet. Sols sé que yo de mas pròprias mans lo tanquí.

[18] Quibus acceptatis pro partibus fisco non perjuditiali-|[19]bus etc, dictus Illustris et Admodum Reverendus Dominus Vicarius Generalis et Officialis, præpeditus |[20] aliis negotiis, examen dimissit, animo illum continu-|[21]andi die sequenti, jussitque dictum reverendum Joannem Pedra, |[22] præsbyterum et rectorem, reponi in carceres, injuncto eidem |[23] ut se subscriberet, prout fecit.

[24] Jo Joan Pedra, prevere y rector de Tragó, firmo la sobredita |[25] deposició per mi feta de propria mà.

[26] Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[27] dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino Doctore Antonio |[28] Fortuny, vicario generali et officiali, et me Hermengaudo |[29] Verdeny, notario et curiæ ecclesiasticæ Age-|[30]rensis et hujusmodi processus scriba.

Interrogatori al reu, tercera jornada

[31] Die nona prædictorum mensis et anni, in eadem |[32] villa Ageris.

*[33] Dictus reverendus Joannes Pedra, præsbyter et rector prædictus ||[**53v**,1] reus detentus in carceribus ecclesiasticis Agerensibus et ab eisdem |[2] extractus, ad efectum suam continuandi depositionem, cons-|[3]titutus personaliter coram dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino |[4] Doctore Antonio Fortuny, vicario generali et officiali, in quadam aula dictæ |[5] suæ domus personaliter reperto et invento, eidem-|[6]que promissit se dicere veritatem super quibus fuerit |[7] interrogatus.*

48 *[8] Interrogatus, que diga ell reo si ha rahonat o tingut co-|[9]municació per dit forat tancat del estable o altre de algu-|[10]na paret o entosta mitjera de las dos casas de dita rectoria |[11] y de dit Miquel Joan Cortés ab dita Catharina?*

[12] Dixit: No, señor.

49 *[13] Interrogatus, que diga ell reo si ha tingut amistat o |[14] tractada ab familiaritat a dita Catharina Cortés?*

[15] Dixit: No, señor.

50 *[16] Interrogatus, que diga ell reo si ha usat alguna xan-|[17]sa o burla ab paraulas, fets, accions o señals ab dita |[18] Catharina Cortés?*

[19] Dixit: No, señor.

51 *[20] Interrogatus, que com pot dir ell reo que no ha usat bur-|[21]las ni xansas ab dita Catharina Cortés, si diferents ve-|[22]gadas ell reo, passant per lo carrer y encontrant·se ab |[23] dita Catharina Cortés, portant un bastó a las mans, li deya |[24] ell reo a la mateixa: Adiós badessa, y al mateix |[25] temps li pegava ab dit bastó crochs al cap, y després, ar-|[26]rencant la filosa, dita Catharina se tornava, pegant a ell dit reo?*

[27] Dixit que és fals.

52 *[28] Interrogatus, que com pot dir ell reo que no ha usat |[29] ninguna xansa, burla, ni ha tractat ab familiaritat |[30] a la dita Catharina Cortés, si cert dia del mes de octubre |[31] pròxim passat, trobant·se dita Catharina Cortés en lo |[32] quarto de la casa de la rectoria de dit poble de Tragó, ahont ||*[**54r**,1] *dit reo tenia la habitació, nomenat la sala, ell reo |[2] agafà ab sas mans a dita Catharina Cortés per las |[3] mans o per las faldillas, y jugant y rient los dos, ell |[4] reo agafà a dita Catharina y la llansà desobre de una |[5] caixa hi ha en dita sala, y alsant·se luego de dita caixa |[6] dit reo y dita Catharina se·n anaren en un passadís |[7] o corredor que·y ha al peu de las escalas del perxe a raho-|[8]nar los dos, ahont quedaren rahonant sols los dos per |[9] espay de un quart poch més o menos?*

[10] Dixit que és fals que yo la toquessa ni rahonessa ab |[11] dita Catharina Cortés assolas en dita ocasió ni may. Y |[12] és veritat que en lo referit temps vingué dita Catha-|[13]rina en compañia de un·altra dona en dita ma casa, |[14] ahont estavan també presents la mia mare y major-|[15]dona

53 *[16] Interrogatus, que diga ell reo si ha tractat, rahonat,*[21] *|[17] o comunicat assolas ab dita Catharina Cortés en sa casa |[18] pròpria de ell reo, en la casa dels pares de dita Catharina, |[19] en altra casa o casas del poble de Tragó, o en altra part |[20] del terme de dit poble?*

[21] Dixit: Señor, és veritat que he rahonat públicament ab |[22] dita Catharina Cortés en la casa de sos pares, y en altras |[23] casas del poble de Tragó, y per lo terme també, encontrant·la |[24] per algun camí, però jamay en las casas he tingut |[25] tracte ni comunicació ab ella dita Catharina assolas, |[26] si que alguna vegada encontrant·la per los camins |[27] he rahonat ab ella dita Catharina assolas públicament, |[28] sens guardar·me de ningú.

54 *[29] Interrogatus, que com pot dir ell reo que no ha tractat, en-|[30]rrahonat ni comunicat a·solas a la dita Catharina Cortés, si |[31] cert dia de la primavera passada del any mil setcents tren-|[32]ta y tres estavan ell reo y dita Catharina rahonant |[33] assolas en lo pedrís*

[21] Corregit, literalment hi diu *rahonant*

davant la porta de la casa de la abadia |[34] de dit poble de Tragó, y així mateix, si cert dia del mes ||[54v,1] de juliol pròxim passat anava ell reo caminant ab dita |[2] Catharina Cortés sols, encaminant·se a un barranc que hi |[3] ha prop de un tros que té Miquel Cortés a la partida de la Font |[4] de la Vena, y entrant·se·n en dit barranch estigueren en ell |[5] un poch de temps?

[6] *Dixit que tot és fals.*

55 [7] *Interrogatus, que diga ell reo si cert dia antes del dia de Sant Pere, |[8] dia vint y nou de juny del any mil setcents trenta y tres, |[9] a las sis horas del matí poch més o menos se passejava ell |[10] reo per lo camí que va al pont de dit poble, més anllanet |[11] de una capella que hi ha dita de la Soledat, al endret de |[12] una roca que fa cova, rahonant ab dita Catharina Cortés |[13] assolas en lo mateix puesto?*

[14] *Dixit: Señor, és veritat que venint yo de passejar en lo segar |[15] del any passat de mil setcents trenta y tres, cert dia en-|[16]contrí a dita Catharina Cortés en lo puesto narra lo inter-|[17]rogatori, y estiguérem los dos un rato rahonant assolas |[18] públicament, sens recelar·me de ningú, en tant que |[19] mentres estàvam rahonant passaren diferents personas |[20] de dit poble per dit camí y passant ditas personas no |[21] deixàvam la conversa.*

56 [22] *Interrogatus, que diga ell reo si en altra ocasió, rahonant |[23] ab dita Catharina Cortés, li digué ell reo a esta que no |[24] tractés ab ningú de casa d·en Pedra, y que si ell dit reo ho |[25] sabia tindria mal temps dita Catharina?*

[26] *Dixit: Señor, és fals tot això.*

57 [27] *Interrogatus, que diga ell reo si un dia de las Carnestoltas del |[28] any pròxim passat de mil setcents trenta tres ell reo es-|[29]tigué en la casa de Joan Miquel Cortés, pare de dita Catha-|[30]rina Cortés?*

[31] *Dixit: Señor, no tinch memòria de tal cosa.*

58 [32] *Interrogatus, que diga ell reo si sab o se recorda que en |[33] temps de Carnestoltas o altre temps li haja tirat dita Catha-|[34]rina Cortés a ell reo ninguna farinada?*

[55r,1] *Dixit: Señor, no·u sé ni se·m recorda tal cosa.*

59 [2] *Interrogatus, que diga ell reo si lo dia vint y sis del mes |[3] de desembre pròxim passat al matí, que fou lo dia |[4] que·s trobà falta dita Catharina Cortés en la casa de |[5] sos pares, sab que·s trobessen a la vora del riu Noguera, |[6] que passa prop de dit poble de Tragó, al cap de una roca |[7] hi ha en un puesto dit la remulla d·en Pedra, unas faldi-|[8]llas, un devantal y unas sabatas?*

[9] *Dixit: Señor, vaig oir a la gent que deyan que havian tro-|[10]bat en dit puesto ditas faldillas, devantal y sabatas |[11] lo citat dia vint y sis de desembre pròxim passat al matí.*

60 [12] *Interrogatus, que diga ell reo si quant acompañà |[13] o feu la entrega de dita Catharina Cortés a Agustí Mari-|[14]nes de Algerri, advertí ell reo què roba portava dita |[15] Catharina Cortés y de què drap y color era?*

[16] Dixit: Señor, no·u sé perqué era de·nit.

61 *[17] Interrogatus, que diga ell reo si sab quina roba acostu-|[18]mava portar dita Catharina Cortés antes de trobar·se |[19] falta a la casa de sos pares, y que explique lo drap y color de la roba?*

[20] Dixit: Señor, no·u sé.

62 *[21] Interrogatus, que diga ell reo si sab qui deixà a la |[22] vora del riu Noguera ditas faldillas, devantal y sa-|[23]batas de dita Catharina Cortés?*

[24] Dixit: Señor, no·u sé.

63 *[25] Interrogatus, que diga ell reo si presum o judica que lo |[26] deixar a la vora del riu Noguera y puesto dalt ex-|[27]pressat las ditas faldillas, devantal y sabatas fou per |[28] dissimular lo rapto, furt o ausència de la dita Catha-|[29]rina Cortés de la casa de sos pares?*

[30] Dixit: Señor, no presumo ni judico tal cosa.

64 *[31] Interrogatus, que diga ell reo si ab la suposició que·s |[32] conegueren en dit poble de Tragó y públicament se deya |[33] que ditas faldetas, devantal y sabatas eran de dita ||***[55v,1]** *Catharina Cortés, presum ell reo o judica que ella mateixa |[2] dita Catharina las deixés a la vora del riu en dit puesto?*

[3] Dixit: Señor, no presumo ni judico tal cosa.

65 *[4] Interrogatus, que diga ell reo si ab la suposició que las faldi-|[5]llas devantal y sabatas eran de dita Catharina Cortés y que esta |[6] las deixà a la vora del riu pera dissimular sa ausèn-|[7]cia, sab ell reo qui li aconsellà a la dita Catharina usés |[8] d·esta traza per dissimular dita sa ausència?*

[9] Dixit: Señor, no·u sé.

66 *[10] Interrogatus, que diga ell reo com pot ser que aconsellant-|[11]·li ell reo a la dita Catharina Cortés que se ausentés de la |[12] casa de sos pares, que no sàbie qui li aconsellà usés de dita |[13] traza de deixar ditas faldillas, devantal y sabatas a la |[14] vora de dit riu Noguera?*

[15] Dixit: Señor, no·u sé.

67 *[16] Interrogatus, que diga ell reo que així com aconsellà al |[17] batlle de Tragó lo dia que·s trobà la roba de dita Catharina |[18] Cortés a la vora del riu Noguera que hixqués ab armas |[19] per lo terme per buscar a la dita Catharina, sabent ell reo |[20] que no era per lo terme, pera dissimular ell reo la ausèn-|[21]cia de dita Catharina, perqué no havia de aconsellar tam-|[22]bé que la dita Catharina Cortés usés de la traza dalt ex-|[23]pressada de deixar dita roba a la vora del riu pera dis-|[24]simular la ausència de la casa de sos pares?*

[25] Dixit: Señor, no aconsellí al batlle de Tragó que hixqués ab ar-|[26]mas pera dissimular la ausència de dita Catharina, sinó és |[27] com yo no sabia res que fos la roba de

dita Catharina a la |[28] vora del riu, y com se publicà que se havia trobat dita ro-|[29]ba a la vora del riu no sabent·hi yo res, y havent·la yo dei-|[30]xada tant distant de la roba, vingué a discurrir si algú |[31] la hauria morta o tirada al riu, y per aqueixa rahó acon-|[32]sellí al batlle hixqués ab armas.

[33] Quibus acceptatis pro partibus fisco non perjuditialibus etc, |[34] dictus Illustris et Admodum Reverendus Dominus Vicarius Generalis et Officialis prædictus, |[35] præpeditus aliis negotiis, examen dimissit, animo illum ||[56r,1] continuandi die sequenti, jussitque dictum reverendum Joannem |[2] Pedra, præsbyterum et rectorem prædictum, reponi in carceres, |[3] injuncto eidem ut se subscribat, prout fecit.

[4] Jo Joan Pedra, prevere y rector de Tragó, firmo dita deposi-|[5]ció per mi feta de propria mà.

[6] Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[7] dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino Doctore Antonio |[8] Fortuny, præsbytero, vicario generali et officiali, et me Her-|[9]mengaudo Verdeny, notario et curiæ eccle-|[10]siasticæ Agerensis et hujusmodi processus scriba.

Interrogatori al reu, quarta jornada

[11] Die decima prædictorum mensis et anni, in dicta villa Ageris.

[12] Dictus reverendus Joannes Pedra, præsbyter et rector prædictus, reus |[13] detentus in carceribus ecclesiasticis Agerensibus, extractusque |[14] ab eisdem ad efectum suam continuandi depositionem, |[15] constitutus personaliter coram dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino |[16] Doctore Antonio Fortuny, vicario generali et officiali, in eodem loco quo |[17] supra personaliter reperto et invento, eidemque promissit |[18] dicere veritatem super quibus fuerit interrogatus.

68 *[19] Interrogatus, que diga ell reo si quant anava ell reo apar-|[20]tant a la dita Catharina Cortés de la casa de sos pares, fent-|[21]·la anar a Agramunt, de Agramunt al Tossal, y del Tossal |[22] a Santa Maria de Meyà, portava ell reo en los viatges que |[23] feu a dits pobles de Agramunt, Tossal y Santa Maria per criat |[24] a Miquel Camps, alias lo Corder, de Tragó?*

[25] Dixit: No, señor.

69 *[26] Interrogatus, que diga ell reo si dit Miquel Camps feu |[27] ningun viatge amb ell, y que·l explique lo dia y ahont |[28] anaren?*

[29] Dixit: Señor, és veritat que lo dia vint y set o vint y vuit |[30] de janer pròxim passat Miquel Camps de Tragó vingué |[31] a acompañar·me, quant me·n aní a fer los exercicis a |[32] Barcelona, fins a la Ribera de Sió, y passant per lo terme |[33] de Santa Maria me viu ab lo senyor canonge Camps, que me en-|[34]vià a buscar a fi y efecte de donar·me una relació.

70 *[56v,1] Interrogatus, que diga ell reo si en dit viatge que feu ab dit |[2] Miquel Camps, alias lo Corder, de Tragó, comunicà a est |[3] alguna cosa del que havia succeït ab dita Catharina Cortés?*

[4] *Dixit: Señor, no·m recorda que li comuniquessa res del succeït |[5] ab dita Catharina Cortés*

71 [6] *Interrogatus, que diga ell reo si comunicà ab dit Miquel |[7] Camps que dita Catharina Cortés estés preñada?*

[8] *Dixit: Señor, no·m recorda tal cosa.*

72 [9] *Interrogatus, que diga ell reo si sab que dita Catharina |[10] Cortés estés preñada quant ell reo la feu ausentar de la |[11] casa de sos pares?*

[12] *Dixit: Señor, yo no sé que dita Catharina Cortés estés preñada |[13] en dita ocasió. Sols ho sé perqué ella mateixa me digué |[14] que temia de estar prenyada.*

73 [15] *Interrogatus, que diga ell reo quin dia y en què puesto li |[16] digué dita Catharina Cortés que temia de estar preñada?*

[17] *Dixit: Señor, me apar que era als primers de desembre prò-|[18]xim passat, quant dita Catharina Cortés me digué que te-|[19]mia de estar prenyada. Y me apar també que m·o digué |[20] a la porta de la iglésia de dit poble de Tragó.*

74 [21] *Interrogatus, que diga ell reo si dita Catharina Cortés li |[22] digué a ell reo qui la havia emprenyada?*

[23] *Dixit: Señor, me digué que no sabia qui la havia empreñada, |[24] per haver concubinat diferents ab ella.*

75 [25] *Interrogatus, que diga si ell reo la ha empreñada, o si ha |[26] tingut còpula carnal ab ella?*

[27] *Dixit: No, señor.*

76 [28] *Interrogatus, com pot dir que no, havent·la tractada y comu-|[29]nicada ab freqüència y familiaritat?*

[30] *Dixit: Señor, no és veritat.*

77 [31] *Interrogatus, que diga ell reo si sab que és públich y notori |[32] en dit poble de Tragó que ell reo ha empreñat a dita |[33] Catharina Cortés?*

[34] *Dixit: Señor, no sé tal cosa.*

78 **[57r,1]** *Interrogatus, que ell reo diga la veritat si fins assí no la |[2] ha dita?*

[3] *Dixit: Señor, ja la he dita.*

[4] *Jo Joan Pedra, prevere y rector de Tragó, firmo la sobredita |[5] deposició per mi feta de propria mà.*

[6] *Fuit sibi lectum et perseveravit, præsentibus |[7] dicto Illustri et Admodum Reverendo Domino Doctore Antonio |[8] Fortuny, vicario generali et officiali, et |[9] me Hermengaudo Verdeny, notario et |[10] curiæ ecclesiasticæ Agerensis et hujusmodi |[11] processus scriba.*

El procurador fiscal demana que sigui citat Joan Miquel Cortés per si vol presentar algun testimoni addicional

[12] *Schedula oblata per dictum procuratorem fiscalem.*

[13] *Demana esta part del procurador fiscal de la cúria de Vostra Reverència |[14] que antes de ser publicada la present enquesta criminal |[15] fulminada contra lo reverent Joan Pedra, prevere y rector de |[16] Tragó, a instància de esta part y de Joan Miquel Cortés |[17] del mateix poble, sia est citat y requirit si voldrà produir |[18] altres testimonis contra dit reverent Joan Pedra, rector, dins lo ter-|[19]mini a Vostra Reverència ben vist. Y així mateix, a tots y sengles actes |[20] de la present causa fins a sentència definitiva y total |[21] execució de aquella. Y persò, de cartells citatoris ésser de-|[22]gudament proveït. Lo que demana omni meliori modo etc, |[23] juribus suis semper salvis etc, et pro[·····].*

[24] *Fisci advocatus.*

El vicari general així ho proveeix

[25] *Die 15 apprillis 1734.*

[26] *Expediatur cartellum citatorium quatenus dictus Joannes |[27] Michael Cortés compareat infra tres, ad effectum petitum |[28] juxta curiæ stilum.*

[29] *Fortuny, vicarius generalis et officialis.*

Cartell citatori

[30] *Et hujusmodi provisionis vigore, ego Hermengaudus Verdeny, |[31] notarius et curiæ ecclesiasticæ Agerensis et hujusmodi processus |[32] scriba, processi ad expediendum, et in præsenti processu conti-‖[57v,1]nuandum, cartellum citatorium provisum sub forma sequenti:*

Nos Anton Fortuny, prevere, en drets doctor, en lo espiritual |[2] y temporal vicari general y official per lo Molt Il·lustre Senyor Doctor |[3] Don Benet Vinyals de la Torre, per la gràcia de Déu y de la |[4] Santa Sede Apostòlica archipestre de Àger, de ningun |[5] bisbat ni dins los límits de algun etc. A tots y sengles preve-|[6]res, tant ab cura com sens ella, del archipestrat de Àger, a |[7] qui las presents pervindran, o al nunci jurat de nostra |[8] ecclesiàstica cort, y a quiscun de vosaltres salut en lo Senyor. |[9] Inseguint lo thenor de la provisió per nos lo dia present |[10] feta al peu de una sèdula presentada per part del procu-|[11]rador fiscal de la ⌊nostra⌉ cúria ecclesiàstica en la causa criminal |[12] que a instància de Joan Miquel Cortés, pagès del poble de |[13] Tragó, de dit archipestrat de Àger, y de dit procurador fiscal, |[14] verteix en dita nostra cúria contra Joan Pedra, prevere y rector |[15] de la parroquial iglésia de dit lloch de Tragó, a instància |[16] del dit procurador fiscal vos diem y manam, en virtut |[17] de santa obediència maneu y citeu com nos ab thenor de las |[18] presents diem, citam y requerim, al dit Joan Miquel Cortés, part instant,

que dins lo termini de tres dias del |[19] dia de la notificació de las presents en avant contadors, com-|[20]parega, personalment o per medi de son llegítim procurador, |[21] davant nos y cúria nostra a declarar si vol o no pro-|[22]duir altres testimonis dels produïts, si és que·ls tinga, contra |[23] dit Joan Pedra, rector, en continuació de dita instància cri-|[24]minal per ell dit Cortés formalment instada. Altra-|[25]ment, no compareixent, finit dit termini que per precís |[26] y peremptori se li assenyala, passarem a la publicació de |[27] dita enquesta criminal y a señalar lo termini al dit |[28] Joan Pedra, rector, per sas defensas, sempre que per part |[29] de dit procurador fiscal se·ns serà suplicat. Y seguidament ||

[Aquí s'acaba la part que es conserva d'aquest document]

[a] Afegit mitjançant una crida [b] Afegit mitjançant una crida

2

Àger, 3 novembre 1734

A instància de Josep Pedra, germà i procurador de mossèn Joan Pedra, es va presentar al procurador fiscal i a Joan Miquel Cortés un document expedit per la cúria romana.

× O Testificat per Josep Sales i Novell, notari de Balaguer.

► α Nota en manual notarial : Balaguer, Arxiu Comarcal de la Noguera, Fons notarial, Districte de Balaguer, reg. 1770, f. 149r.
Al marge: *Licet hic*.

149r,17 *Die 3 mensis novembris 1734, in villa Ageris, archipresbiteratus ejusdem.*

[18] *Ad instantiam Josephi Pedra, agricolæ oppidi de Alberola, uti procuratoris reverendi Joannis |[19] Pedra, presbiteri et rectoris ecclesiæ parrochialis oppidi de Tragó, fuerunt presentate litteræ |[20] a Curia Romana expeditæ reverendo Paulo Mercé, presbitero et procuratori fiscali curiæ ecclesiasticæ dicti |[21] archipresbiteratus Agerensis, et Joanni Michaelli Cortés, patri Catharinæ Cortés, dicti oppi-|[22]di de Tragó.*

¿F?ac ut in protocollo, uti invenies alongiata. Testes ibi.

3

Tragó, Blancafort, Alberola, Alsamora, Castelló de Farfanya, Àger,
30 maig 1735 – 3 jun 1735

Diverses persones van fer relacions jurades a instància de Josep Pedra, germà i procurador de mossèn Joan Pedra. A més, dit procurador va presentar al vicari general de l'arxiprestat d'Àger un document de la cúria romana.

× O Testificat per Josep Sales i Novell, notari de Balaguer.

▸ α Notes en manual notarial : Balaguer, Arxiu Comarcal de la Noguera, Fons notarial, Districte de Balaguer, reg. 1771, f. 100r–100v.
Reproduïm una numeració que hi ha al marge esquerre.

Andreu Antillach i Ceprià Pedra, pagesos de Tragó

1 [100r,1] *Die 30 mensis maii 1735, in oppido de Tragó, archipresbiteratus |[2] Agerensis.*

[3] *Andreas Antillach et Seprianus Pedra, agricolæ oppidi de Tragó, medio juramento |[4] et ad instantiam Josephi Pedra, agricolæ oppidi de Alberola dicti Agerensis archipresbiteratus, |[5] uti procuratoris et actoris reverendi Joannis Pedra, presbiteri et rectoris dictæ ecclesiæ parroquiali oppidi |[6] de Tragó, fecerunt relationem et attestationem extrajudicialem patrio ser-|[7]mone declaratam.*

Fiat ut in protocollo, ubi invenies consuta ac alongiata, |[8] cum suis testibus.

Manuel Jubillà, Vicent Farré i Ceprià Filló, pagesos de Tragó

2 [9] *Die 30 mensis maii 1735, in oppido de Tragó, archipresbiteratus |[10] Agerensis.*

[11] *Emanuel Jubillà et Vincentius Farré, agricolæ dicti oppidi de Tragó, ac Seprianus Filló, |[12] etiam agricola ejusdem oppidi, medio juramento etc, et ad instantiam supramentio-|[13]nati Josephi Pedra, fecerunt relationem extrajuditialem.*

Fiat ut in protocollo, ubi |[14] invenies alongiata, cum suis testibus.

Miquel Camps, Joan Esteve i Llorenç Farré, pagesos de Tragó

3 [15] *Die 30 mensis maii 1735, in oppido de Tragó, archipresbiteratus |[16] Agerensis.*

[17] *Michael Camps, Joannes Esteve et Laurentius Farré, agricolæ oppidi de Tragó, medio |[18] juramento et ad supradictam instantiam, fecerunt relationem extrajuditialem.*

[19] *Fiat ut in protocollo, ubi |[20] invenies alongiata, cum suis testibus.*

Felip Gessé i Josep Quintillà, pagesos de Tragó

4 [21] *Die 31 mensis maii 1735, in oppido de Tragó, archipresbiteratus |[22] Agerensis.*

[23] Philipus Gessé et Josephus Quintillà, agricolæ oppidi de Tragó, medio juramento, |[24] fecerunt relationem et attestationem extrajuditialem ad instantiam Josephi |[25] Pedra.

Fiat ut in protocollo. Testes ibi.

Anton Brescó, Miquel Subirà i Francisco Gessé, pagesos de Tragó

5 *[26] Die 31 mensis maii 1735, in oppido de Tragó, archipresbiteratus |[27] Agerensis.*

[28] Antonius Brescó, Michael Subirà et Franciscus Gessé, agricolæ oppidi de Tragó, medio |[29] juramento, fecerunt relationem et attestationem extrajuditialem ad instantiam Josephi Pedra, |[30] agricolæ oppidi de Alberola.

Fiat ut in protocollo. Testes ibi.

Pere Camarasa, Joan Nou i Francisco Cep, pagesos de Tragó

6 *[31] Die 31 mensis maii 1735, in oppido de Blancafort.*

[32] Petrus Camarasa, Joannes Nou et Franciscus Sep, agricolæ et habitatores oppidi de |[33] Tragó, ad instantiam Josephi Pedra, agricolæ oppidi de Alberola, fecerunt relationem |[34] extrajuditialem.

Fiat ut in protocollo. Testes ibi.

Silvestre Roig, teixidor de lli, i Florenci Fuentes, cirurgià

7 *[35] Die 31 mensis maii 1735, in oppido de Blancafort.*

[36] Silvester Roig, lini textor, et Florentius Fuentes, chirurgus, medio juramento |[37] et ad instantiam Josephi Pedra fecerunt relationem extrajuditialem.

Fiat |[38] ut in protocollo. Testes ibi.

Joan Garcia, teixidor de lli, i Anton Majós, pagés, els dos de Tragó

8 *[39] Die 31 mensis maii 1735, in oppido de Blancafort.*

[40] Joannes Garcia, lini textor, et Antonius Majós, agricola, amb dicti oppidi de Tragó, ad |[41] instantiam Josephi Pedra, agricolæ oppidi de Alberola, medio juramento fecerunt rela-|[42]tionem extrajuditialem.

Fiat ut in protocollo. Testes ibi.

Anton Prat, ferrer, Tomàs Cortés i Tomàs Aige, pagesos, tots de Tragó

9 *[43] Die 1 mensis junii 1735, in oppido de Alberola, archipresbiteratus Agerensis.*

[44] Antonius Prat, ferri faber, Thomàs Cortés et Thomas Aige, agricolæ, omnes oppidi de |[45] Tragó, medio juramento et ad instantiam Josephi Pedra, agricolæ oppidi de |[46] Alberola, fecerunt relationem extrajuditialem.

Vide in protocollo. Testes ibi.

Joan Planella i Francisco Carrera, pagesos d'Alsamora

10 *[47] Die 1 mensis junii 1735, in oppido de Alçamora.*

[48] Joannes Planella et Franciscus Carrera, agricolæ oppidi de Alçamora medio ju-|[49]ramento, relationem extrajuditialem fecerunt ad instantiam Josephi |[50] Pedra.

Vide in protocollo. Testes ibi.

Miquel Ardiaca i Benet Torm, pagesos d'Alsamora

11 *[51] Die 1 mensis junii 1735, in oppido de Alsamora.*

[52] Michael Ardiaca et Benedictus Torm, agricolæ oppidi de Alçamora, ad instantiam ||[**100v**,1] *Josephi Pedra, agricolæ oppidi de Alberola, fecerunt relationem extrajudici-|[2]alem.*

Vide in protocollo. Testes ibi.

Josep Raurera, batlle d'Alsamora, i Francesc Capdevila, ferrer del mateix poble

12 *[3] Die 2 mensis junii 1735, in oppido de Alçamora.*

[4] Josephus Raurera, bajulus actualis oppidi de Alçamora, et Franciscus |[5] Capdevila, ferri faber prædicti oppidi, medio juramento et ad instantiam |[6] supradicti Josephi Pedra, fecerunt relationem extrajudicialem.

Fiat ut |[7] in protocollo. Testes ibi.

Tomàs Castillazuelo, cirurgià de Tragó

13[a] *[8] Die 3 mensis junii 1735, in villa Castillionis Farf[a]niæ, archipresbiteratus Agerensis.*

[9] Thomas Castillazuelo, chirurgus oppidi de Tragó, medio juramento et ad |[10] instantiam Josephi Pedra, fecit relationem extrajudicialem patrio sermo-|[11]ne declaratam.

Vide in protocollo. Testes ibi.

Mossèn Ramon Closa, prior de Castelló de Farfanya

14[b] *[12] Die 3 mensis junii 1735, in villa Castillionis Farfaniæ, archipresbiteratus Agerensis.*

[13] *Reverendus Raymundus Closa, presbiter, Philosophiæ et Sacræ Theologiæ Doctor, prior ecclesiæ Sanctæ* |[14] *Mariæ dictæ villæ Castillionis Farfaniæ, medio juramento more sacerdo-*|[15]*tali per eum prestito, et ad instantiam Josephi Pedra, agricolæ oppidi de Albero-*|[16]*la, relationem et attestationem patrio sermone declaratam fecit.*

Vide |[17] *in protocollo. Testes ibi.*

Es presenta al vicari general un document expedit per la cúria romana

15[c] [18] *Die 2 mensis junii 1735, in villa Ageris, archipresbiteratus ejusdem.*

[19] *Ad instantiam Josephi Pedra, agricolæ oppidi de Alberola. Presentatio litterarum* |[20] *a Curia Romana expeditarum reverendo Antonio Domingo, presbitero, vicario generali dictæ villæ Age-*|[21]*ris, ac Hermengaudio Verdeny, notario ac secretario curiæ ecclesiasticæ ejusdem villæ.*

[22] *Fiat ut in protocollo. Testes ibi.*

[a] No numerat en l'original [b] Numerat *13* en l'original [c] No numerat en l'original

A Notació

Taula B1. Signes utilitzats en la transcripció de textos

Notum sit cunctis	text transcrit
quod ego, Guilelma,	lletres abreujades (en color gris)
uxor B. de Castell.,	abreviatures no desenvolupades
dono a·n Gilabert de Roda	contracció aliena a l'ortografia actual
trametet-nos	guionet normalitzat en lloc d'espai
unam bar¦cariam¦ sitam	lectura incerta
in parrochia [Sancte Eug]enie,	restitució d'un fragment perdut
quam ego [compar]avi	restitució incerta d'un fragment perdut
scu[ti]fero[a]*,*	addició o correcció de l'editor (amb nota explicativa)
alias Se??c.	lletres no resoltes
Adam Rossell [alias de Guilaniu]	addició interlinear, a línia seguida o mitjançant una crida
[·····]	fragment no resolt
[·· 23 ch ··]	longitud aproximada, en caràcters
canvi de |[12] *línia*	amb la seva numeració
canvi de ||[83v,1] *pàgina*	amb la seva numeració (r = recto, v = verso)
(·····)	fragment omès

Taula B2. Signes utilitzats en les taules de tradició

O, O1, O2 ...	original(s)
P, Q ...	exemplars primerencs no pròpiament originals
A, B ...	còpies manuscrites
a, b ...	edicions impreses
α, β ...	regestos, extractes i casos similars
▶	exemplar bàsic
▷	exemplar auxiliar
×	exemplar perdut (localització desconeguda)
*	exemplar postulat

B Fonts i bibliografia

[*ACN*] Balaguer, *Arxiu Comarcal de la Noguera.*

[*AHPB*] Barcelona, *Arxiu Històric de Protocols de Barcelona.*

[*DCVB*] Antoni M. Alcover, Francesc de B. Moll, 1930–1962 (1a edició), 1978–79 (2a edició). *Diccionari Català-Valencià-Balear* (10 volums). Palma de Mallorca.

[*DIEC2*] Institut d'Estudis Catalans, *Diccionari de la Llengua Catalana* (2a edició). Barcelona.

[*Lladonosa 1990*] Josep Lladonosa i Pujol, 1990. *Història d'Artesa de Segre i la seva comarca.* Artesa de Segre.

[*Mora 2010*] Xavier Mora, 2010. *Un poble del comtat d'Urgell: Alberola.* Lleida, Col·lecció El Comtat d'Urgell, 8.

[*Sanahuja 1984*] Pere Sanahuja, 1984. *Història de la ciutat de Balaguer.* Balaguer.

[*TgParr*] Tragó, fons parroquial. *Arxiu Diocesà de Lleida.*